BUDAPEST, 1938 LX. ÉVFOLYAM, 249. (19.682) SZÁM CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 3

Előfizetés a Képes Vasárnappal és a Képes Pesti Hirlappal együtt egy hóra 4.— pengő, negyedévre 10 pengő 80 fillér. Egyes példányszám ára 8 fillér, vasárnap 12 fillér (a mellékletek nélkül)

PESTI HIRLAP

Szerkesztőség: Vilmos császár-ut 78. Telefon 112-295 Főkiadók: Vilmos császár-ut 78. Tel. 112-295. Erzsébet-körut 1. Tel. 135-296. A fiókok jegyzékét vasárnaponként az apróhirdetések élén közöljük

ÜNNEP!

IRTA HERCZEG FERENC

Millió emberi sziv boldog dobogása olyan ünnepi himnusz, melyet a mennybéli szentek és angyalok is megilletődve hallgatnak. Ünnep van, magyar ünnep, mert amiről annyit beszéltünk és rajongtunk, amire mindannyian kétségbeesetten vágyakoztunk, aminek teljesülésében mégis oly kevesen mertünk hinni, az valóság lett: megnyilt a trianoni kripta, ahová husz évvel ezelőtt eleven testtel temették a nemzetet. Megvilágosodott a hosszu magyar éjszaka, édes arany verőfény járja át a homályt és mi boldog meghatottsággal kérdezzük: hát csakugyan nekünk is süt a nap, nekünk is virágzik az élet?

Első dolgunk legyen, hogy alázatos szivvel hálát mondjunk a Népek Urának, aki megadta nekünk ezt a napot. Az Ő keze szerezte vissza a Felvidéket már akkor, mikor törvénybe iktatta, hogy minden emberi alkotásnak, amely ellentmond a természet isteni logikájának, össze kell omolnia és porban kell elpusztulnia. Ezt a világfenntartó törvényt lehetett husz éven át tagadni, lehetett rókafurfanggal félremagyarázni és kigúnyolni, de az érvényesülését nem lehetett megakadályozni.

Sohasem muló szeretettel és ragaszkodással gondoljunk három nagy barátunkra, Németországra, Olaszországra és Lengyelországra, akik a Gondviselés akaratának végrehajtói voltak. Semmit sem von le a hálánkból, ha megállapitjuk, hogy ami a bécsi Belvedere-palotában történt, az bölcs tudomásulvétele volt egy megakaszthatatlan fejlődésnek, bátor végrehajtása az idők egy megmásithatatlan követelményének.

Meghatott szeretettel öleljük magunkhoz hazatért testvéreinket, a Felvidék magyar népét. Köszönjük nekik, hogy mindvégig hívek, bátrak és áldozatkészek maradtak, köszönjük, hogy fényt árasztottak a magyar névre, midőn férfias méltósággal viselték sanyaru sorsukat. Ez tulajdonképpen az ő győzelmük! Azt szeretnők, ha a honvédeink bevonulásával uj élet és uj időszámitás kezdődnék a Felvidéken és ami a közelmultban szomoru és zavaros volt, azt takarja el feledés. De a felvidéki magyarság főemberei, akik olyan nagyszerüen állták meg helyüket a sulyos megpróbáltatások idején, maradjanak továbbra is népük vezérei.

Magyarország a béke kedvéért valóban sulyos erkölcsi áldozatot hozott, midőn elhagyta a történelmi jogalapot és rálépett a népi elv alapjára. Tudjuk: nem lehetett másképp. Ha azonban az ezeréves közös történelmi mult nem jogcim Szlovákia és Ruszinszkó birtokára, akkor a csehek huszéves felvidéki uralma még kevésbé lehet az és mi a Dunavölgy népeinek végleges megbékülése érdekében hisszük és reméljük, a két szomszéd nép alkalmat nyer, hogy maga döntsön végleges sorsa fölött.

Egyelőre azonban örüljünk annak, amit elnyertünk és kivánjunk szerencsét Magyarország kormányzójának, hogy a Sors megadta neki és kormányának ezt az örömet és dicsőséget. Ebben a történelmi órában, mikor a Gondviselés szemmelláthatóan kezén fogja népünket, mi magyarok nem érezhetünk egymás iránt egyebet, mint szeretetet. Kar a karban, mint testvérek nemzete, haladjunk Magyarország fölkelő csillaga, a jobb jövő felé!

A döntőbiróság itélete

Bécs, nov. 2. (Magyar Távirati Iroda.)

Este hat órakor hozták meg a döntőbirói itéletet, amelynek szövege a következő:

„A magyar királyi kormánynak és a csehszlovák kormánynak a német és a királyi olasz kormányhoz intézett ama felkérése alapján, hogy a Magyarországnak átengedendő területeknek a két állam között függőben lévő kérdését döntőbirói itélettel rendezzék, továbbá az ezt követően az érdekelt kormányok között 1938 október 30-án váltott jegyzékek alapján Ribbentrop Joachim ur német birodalmi külügyminiszter és ő felsége az olasz király és Etiópia császára külügyminisztere, Galeazzo Ciano gróf ma Bécsben összejöttek és kormányaik nevében Kánya Kálmán ur magyar királyi külügyminiszterrel és dr. Chvalkovsky Ferenc ur, csehszlovák külügyminiszterrel folytatott ujólagos megbeszélés után a következő döntőbirói itéletet hozták:

1.

A Csehszlovákia részéről Magyarországnak átengedendő területeket a csatolt térképen megjelölték. A határok helyszini megvonását magyar-csehszlovák bizottságra bizzák.

2.

A Csehszlovákia által átengedendő területek kiüritése és Magyarország részéről való megszállása 1938 november 5-én kezdődik és azt 1938 november 10-éig végre kell hajtani. A kiürités és megszállás egyes szakaszait, ugyszintén annak egyéb módozatait magyar-csehszlovák bizottságnak kell haladéktalanul megállapitania.

3.

A csehszlovák kormány gondoskodni fog arról, hogy az átengedendő területek a kiüritéskor megmaradjanak rendes állapotukban.

4.

A területátengedésből adódó részletkérdéseket, különösen az állampolgársági és opciós kérdéseket magyar-csehszlovák bizottságnak kell rendeznie.

5.

Hasonlóképpen magyar-csehszlovák bizottságnak kell megállapodnia a Csehszlovákia területén megmaradó magyar nemzetiségü egyének és az átengedett területeken megmaradó nem magyar nemzetiségü egyének védelmére vonatkozó közelebbi rendelkezésekben. Ez a bizottság fog különösen arról gondoskodni, hogy a pozsonyi magyar népcsoport ugyanolyan helyzetbe jusson, mint a többi ottani népcsoport.

6.

Amennyiben a területek Magyarországnak való átengedéséből a Csehszlovákiának megmaradó terület számára gazdasági vagy forgalomtechnikai természetü hátrányok és nehézségek jelentkeznének, a magyar királyi kormány megtesz minden tőle telhetőt, hogy az ilyen hátrányokat és nehézségeket a csehszlovák kormánnyal egyetértésben kiküszöbölje.

7.

Amennyiben ennek a döntőbirói itéletnek keresztülvitele során nehézségek vagy kétségek támadnának, a magyar királyi kormány és a csehszlovák kormány ezek ügyében közvetlenül egyezik meg. Ha ilymódon valamilyen kérdésben nem tudnának megállapodni, ezt a kérdést végleges eldöntés céljából a német és a királyi olasz kormány elé terjesztik.

Bécs, 1938. november 2.

Ribbentrop Joachim s. k. Galeazzo Ciano s. k.“

Kassa, Ungvár, Komárom, Érsekujvár, Léva, Losonc, Rimaszombat, Rozsnyó, Munkács, Beregszász ismét a mienk

Szombaton megkezdjük a bevonulást a visszacsatolt területekre és november 10-ikéig végrehajtjuk a megszállást

A cseh kormány gondoskodik arról, hogy az átadandó területek a kiürítéskor rendes állapotban maradjanak – Magyar-cseh bizottság állapitja meg a cseh területen maradó magyar és a visszaszerzett területeken maradó nem magyar emberek védelmére vonatkozó rendelkezéseket

Tiz millió lesz a területnövekedés következtében a mai Magyarország lakosainak létszáma

Imrédy Béla miniszterelnök rádió utján tudatta a nemzettel a bécsi döntést

A miniszterelnök a Várban az ünneplő tömeg élére állt és maga vezette azt a miniszterelnökség elől Horthy kormányzó elé

Mindenszentek délutánján, hat óra felé, mikor a bécsi Belvedere palotájának márványtermében az olasz és német döntőbiróság tagjai kihirdették a magyar és csehszlovák kiküldöttek előtt a döntést, mely az ezeréves Felvidék magyarlakta területeinek többségét, a számunkra örökké áhitatos becsü felvidéki magyar városok nagyrészét visszaadta az anyaországnak: e késő délutáni órában Budapesten, a vidéken, a trianoni határokon tul, s messze idegenben mindenütt, ahol magyarok élnek, leirhatatlan várakozás, szorongás és reménykedés ülte meg a lelkeket. Az elterjedt hirek szerint, melyek nagyjából fedték a valóság tartalmát, ebben az órában irták alá gróf Ciano és Ribbentrop német külügyminiszterek azt az okmányt, mely visszaadja a Magyar Szent Koronának s az egyetemes és örök magyarságnak az ezeréves ország egyik legbecsesebb, magyar vérrel áztatott, magyar műveltséggel és tehetséggel megmunkált területét. Több mint egymillió lélek tért vissza ez órában az anyaországhoz. Több mint tizenkétezer négyzetkilométer magyar terület tért vissza az ősi földhöz. Városok, melyeknek nevét az elmult tizenkilenc esztendőben imáiba foglalta a magyarság, most feltünnek a reménykedés ködfátyola mögött s a valóság nagyszerü igéretével közelednek e pillanatokban felénk. Kassa és Munkács, Ungvár és Komárom, Rozsnyó és Losonc, Rimaszombat és Érsekujvár, Léva és Beregszász, ezek a csodálatos városok, melyeknek minden utcája, ezek az örökszép vidékek, melyeknek minden négyzetkilométere át van itatva a magyar történelem legdicsőségesebb emlékeivel, egyszerre előválnak a trianoni torlaszok mögül, az ősi városokban magyarok százezrei néznek e pillanatokban könnyes szemmel a leomló trianoni határsorompókon át Magyarország felé s mindenütt a világon magyarok milliói fogadják csendes esküvel: örökké megtartjuk azt, ami most visszatér hozzánk, ami a miénk.

Ezeknek az óráknak tartalmát a magyar történelemirás lesz hivatva a történelembe vésni. De a kortárs számára elsőrendü kötelesség, hogy ez órákban, amikor a lelkünk csordultig telitve van a legtitkosabb és magasztos érzésekkel, amilyent egy nemzet fiai a történelmi sorsforduló pillanatában érezhetnek, hálánk és ragaszkodásunk minden jelével forduljunk a férfi felé, aki ezt a nemzetet tizenkilenc esztendővel ezelőtt kivezette a trianoni összeomlás anarchiájából, aki biztos kézzel, erős jellemmel, messzepillantó bölcsességgel épitette fel Magyarországot a romokból, s akinek országlása alatt ez az ország megtalálta lelki, erkölcsi és anyagi egyensulyát, s alkalmas lett arra, hogy teljesitse örök misszióját és visszafogadja egy napon a testéről leszakitott országrészeket. Első gondolatunk *Horthy Miklós* felé száll ez órákban: a Kormányzó felé, aki pártok, divatok, politikai hullámok fölött magasan áll; ez évtizedekben a nemzet egyetemének sorsát igazitotta és biztos kézzel vezette a magyar sorsot egy boldogabb, reményteljesebb fordulat felé. Minden magyar ember első gondolata a Kormányzó felé száll ez órákban, a férfi felé, akinek megadta a Gondviselés a legtöbbet és legnagyobbat, amit a sors embernek adhat: látta beteljesülni nagy vágyát, látta felemelkedni a nemzetet a megaláztatás szintjéről, s megélte az órát, mikor a nemzet ismét magához ölelheti elszakitott testvérei egy nagy csapatát.

De bizalommal, hálával és elismeréssel gondol a nemzet minden fia ez órákban azokra az államférfiakra, akik e páratlanul válságos hetekben bölcs előrelátással, hideg fejjel és forró szivvel vezették a magyar ügyet a cseh taktikák szirtjei között a békés és kielégitő megoldás kikötője felé. *Imrédy Béla* miniszterelnök, *Kánya Kálmán* külügyminiszter, gróf *Teleki Pál,* s mindazok a magyar diplomaták, katonák és államférfiak, akik az izgalmas és nagy veszélyekkel, páratlan felelősséggel telitett napokban nem csüggedő eréllyel, történelmi felelősségérzettel és kitartással küzdöttek a „trianoni béké"-nek nevezett jogfosztás ellen, maradandó érdemeket szereztek. A nemzet hálával és bizalommal fogadja és ismeri el munkájuk értékelését. És különös hálával, szeretettel fordul ez órákban minden magyar ember a *magyar hadsereg* felé, amely csak nemrégen törte szét a trianoni békediktátum korlátozó rendelkezéseit, s rövid idő alatt imponáló készültséggel, lángoló odaadással állott a világ elé, s a fegyverek sulyával sietett támogatni a magyar követeléseket. És fájdalommal, örök gyásszal és nem muló emlékezéssel gondol a nemzet azokra *a hősi halottakra,* akik áldozatául estek e hetekben a csehek önkényének, akik önkéntes készséggel, magyar szivük iratlan parancsszavára hallgatva siettek segitségére az elnyomottaknak és üldözötteknek. A magyar nemzet imáiba foglalja e névtelen hősök emlékét. Mert hősök voltak mind, a határon innen és túl, akik nem cselekedtek senki parancsára, hősök, akik egy célt ismertek csak: az elnyomott, megnyomoritott magyarok felszabaditását.

A döntőbiróság határozatát abban a biztos tudatban kérte a magyar kormány, hogy igazát elvitatni, jogait csorbitani még *ellenségei sem tudnák.* Annál nagyobb bizalommal fordultunk tehát a két baráti nagyhatalomhoz, mint a müncheni egyezményt aláiró hatalmak egyik csoportjához s négy heti áldatlan cseh taktikázás után a magyar kormánynak és a magyar diplomáciának csakugyan sikerült kiverekedni olyan döntést, mely *csaknem tökéletesen fedi a néprajzi elv követelményeit és hűséges a müncheni egyezmény szelleméhez. A bécsi döntés csaknem maradéktalanul elismeri a magyar néprajzi álláspontot.* S a világ kénytelen lesz elismerni, hogy a magyar kormány és a magyar nemzet rendkivüli áldozatot hozott az európai béke érdekében, mikor alkalmazkodott a néprajzi elvhez s nem hangoztatta az ezeréves történelmi elv tagadhatatlan és örökérvényü igazságait. A magyar nemzet e tárgyalások során szent kötelességének, legsürgősebb feladatának érezte, hogy végre megmentse a cseh elnyomatás és üldöztetés rabságában szenvedő magyarságot. E sürgős feladat előtt elhalványul minden szempont, minden jogos, fájdalmas emlék. A bécsi döntés ebből a szempontból visszaadja a magyarságnak lelki nyugalmát, hogy teljesitette kötelességét a felvidéki magyarsággal szemben s visszavezetett egymillió magyart az anyaországba. Fájdalommal gondolunk *Nyitrára,* az ősi magyar püspöki városra, melyet a szlovákoknak juttatott a bécsi döntés s *Pozsony,* melyről a döntőbiróság külön határozattal intézkedett, a mi számunkra örökké sajgó seb, örökké a magyar sors részese és jelképe marad.

De különös szeretettel, figyelemmel és aggódó féltéssel kisérjük a döntés után annak a többszázezer magyarnak sorsát, akik a bécsi döntőbirósági határozat után is a mai Szlovákia államkeretei között maradtak. A döntőbirósági határozat után a magyar kormánynak elsőrendü kötelessége lesz, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel őrködjék *a csehszlovákiai államhatárok között maradt magyar nemzetiségü népcsoport emberi, állampolgári, gazdasági és kulturális jogai felett.* A bécsi döntés ebből a szempontbó! nem tekinthető egy történelmi per legutolsó fejezetének. Elismerjük, amit önként vállaltunk, tiszteljük a szerződés betüit, boldogan várjuk haza elszakitott testvéreinket, *de szivünk minden féltő aggódá-*

sával figyeljük továbbra is azoknak a magyaroknak sorsát, akik a néprajzi elv szigoru és betüszerinti érvényesitése után is megmaradtak az uj határokon tul, az idegen állam életközösségében.

Bizonyos az, hogy ez a Mindenszentek napja nemcsak örök ünnep, hanem fordulópont is a nemzet életében. Emelt fővel, munkára kész karokkal néz a nemzet a jövő, a megnagyobbodott magyarság nagy feladatai elé: örömkönnyektől homályos szemekkel fogadja a hazatérőket, de éles pillantással vizsgálja a távolabbi jövő örök céljait.

Az uj határmegvonás

Bécs, nov. 2. (Magyar Távirati Iroda.) Az uj határmegvonásról kiadott nemhivatalos közlés szószerinti szövege a következő:

Az uj államhatár, amelyet az 1938. november 2-án Bécsben a németbirodalmi külügyminiszter és az olasz külügyminiszter által megejtett döntőbirósági határozat a magyar királyság és a csehszlovák köztársaság között megállapit, nagyjában a következőképpen halad:

A régi államhatártól, Pozsonytól délre kiindulva, az uj államhatár Cseklésznél lépi át a pozsony-érsekujvári vasutvonalat, majd e vasutvonal fölött halad és Érsekujvártól északnyugatra északkeleti irányban hajlik el és Verebélytől északra közvetlenül a Léva-Zólyom vasutvonalig halad. Lévától keletre a határ az Ipoly vidékén keresztül megy és mintegy 30 kilométerre az eddigi államhatártól, északra halad. Ezután a határ közvetlenül északra vonul a Losonc-Rimaszombat vonal fölött, amely szintén Magyarországhoz kerül. A továbbiakban a határ északkeletre fordul és bezárja Jolsva várost, azután Rozsnyó felé vonul és közvetlenül a német alsó zipszernek nevezett határvidék mellett halad el.

Ezután a határ észak felé fordul és Kassát belefoglalja a magyar állam területébe, majd délkeleti irányban mintegy 30 kilométernyire vezet északnak és a sátoraljaujhelyi vasuti csomópont közelében tér vissza a régi magyar határhoz. A határvonal azután pontosan keleti irányban halad tovább és Ungvártól közvetlenül a város felett északra (mely város Magyarországhoz tartozik) vezet, innen megint erősen délkeletnek fordul és további menetében egészen közvetlenül Munkács mellett a várostól északra vezet.

Az uj határ délkeleti irányban haladva, északkeletre a román határtól a halmi vasutállomásnál éri el a régi állami határt.

A vitára alkalmat adott városok között Szlovákiának jut Pozsony, mint főváros, azonkivül Nyitra, a régi püspöki város, Ruszinszkóban pedig Nagyszöllős, a környező falvakkal. Magyarországnak jut Érsekujvár, Léva, Losonc, Kassa, Ungvár és Munkács.

Mint a közlemény utolsó szakasza mondja, az uj határrendezés az egész zárt magyar települési területet megint Magyarországhoz juttatja vissza. Ott, ahol a viszonyok pontos népi határ megállatását nem tették lehetővé, gondosan mérlegelték mindkét fél érdekeit.

Magyarázat a határmegállapitáshoz

Bécs, nov. 2. (Magyar Távirati Iroda.) **Mint a magyar delegáció köréből közlik, a Magyarországnak itélt területek vonala magában foglalja a nyitrai kerület legnagyobb részét, kivéve magát a várost. A továbbiakban a határ nagyjából alkalmazkodik a magyar követelések által megjelölt határvonalhoz, magában foglalja a jolsvai vitás területet, majd kihagyva Szomolnokot és Mecenzéfet, északnak kanyarodik és aránylag nagy ivben megkerülve Kassát — amely igy Magyarországnak jut —, tovább halad kelet felé, ugyancsak Magyarországhoz csatolva Ungvárt és Munkácsot. A határ Nagyszöllős alatt csatlakozik a régi magyar határhoz, ugyhogy ez a város Ruszinszkóban marad.**

A határvonal végleges megállapitásánál kisebb jelentőségü kiigazitásról még szó lehet, ugyhogy egészen pontos, végleges határvonalat még egyelőre nem lehet megjelölni.

Részletes leirás az ujonnan megállapitott magyar határvonal irányáról

Bécs, nov. 2. Az ujonnan megállapitott magyar határvonal iránya *vázlatosan* a következő:

A határ a Csallóköz nyugati végén levő s ezentul magyar Somorja községtől a Dunától indul ki. Félivben észak felé kanyarodik ugy, hogy a Csallóköz öt legnyugatibb községe Szlovákiáé marad. A Kis-Dunától északra Cseklész — a Pozsony—Érsekujvár vasutvonalon — Magyarországé. Az uj határ ezután a Galánta—Pozsony fővonaltól északra halad el ugy, hogy Szenc magyar területre esik. A határ azután a Pozsony—Érsekujvár vonal fölött marad mintegy Tardoskeddig, ahonnan északra kanyarodik és az Aranyosmaróttól délre levő Verebély fölött és Szelepcsény alatt metszi a vasutvonalat. Innen nagyjából egyenletesen kelet felé tart, Lévától északra halad el, megközelitőleg keleti irányban a nógrádmegyei Kékkőig. Kékkő alatt kanyarodik el, ugyhogy Kékkő Szlovákiáé. Innen északkeletre kanyarodik Losonc fölé. Losonctól északra ismét keleti irányban Rimaszombat fölött halad, azután észak felé kanyarodik, ugyhogy Jolsva magyar terület. Most ismét kelet felé tart a határ és Rozsnyótól északra a német nyelvterület határáig keleti irányban vonul el Szomolnoktól és Mecenzéftől délre, amelyek Szlovákiában maradnak.

Mecenzéf alatt ivben Kassa fölé kanyarodik a határ és azt megkerülve keresztezi a Hernádot, majd az Ósva völgyét. Az eperjes-tokaji hegyláncban fekvő és Szlovákiának megmaradó Nagyszalánctól délre kanyarodik el most már eléggé egyenesen keleti irányban, ugyhogy az ungvár-nagykaposi vasutvonal Magyarországé, szintugy Ungvár városa is.

Ungvárt megkerülve, a határ nagyjából délkelet felé tart. Munkácsot északon és északkeleten körülkerüli, ugyhogy Munkács Magyarországé. Munkácstól keletre kanyargó vonalban bocsátkozik le Ugocsa megyébe a határ. Nagyszöllőstől nyugatra halad el, körülbelül Feketeardóig, amely Magyarországé, azután egyenes vonalban metszve a királyháza—halmii vasutvonalat, a román határnál véget ér. *(MTI.)*

A pótjegyzőkönyv

Bécs, nov. 2. A döntőbirósági itélethez Németország, Olaszország, Magyarország és Csehszlovákia külügyminiszterei által aláirt jegyzőkönyvet szövegeztek meg, amely hangsulyozza, hogy Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter és gróf Ciano olasz külügyminiszter kedden Bécsben összeültek, hogy kormányaik nevében meghozzák a magyar és a csehszlovák kormány által kért döntőbirósági itéletüket a Magyarországnak átengedendő területek kérdésében. Evégből Kánya Kálmán magyar külügyminisztert és dr. Chvalkovski csehszlovák külügyminisztert meghivták Bécsbe, hogy nekik alkalmat adjanak kormányaik álláspontjának ismételt kifejtésére. Ez a négy miniszter közti megbeszélésen megtörtént. Beható tanácskozások után a német és az olasz külügyminiszter ezután elhatározta a döntőbirói itéletet. Ezt egy térképpel együtt átadták a magyar és a csehszlovák külügyminiszternek.

A két külügyminiszter kormányuk nevében ismételten megerősitette azt az 1938 október 30-án tett nyilatkozatukat, hogy a döntőbirói itéletet, mint végleges rendezést elfogadják és hogy kötelezik magukat annak fenntartásnélküli és haladéktalan végrehajtására.

Izgalmas várakozás a Belvedere-palota előtt

Bécs, nov. 2. Gróf Ciano olasz külügyminiszter szerdán reggel nyolc órakor érkezett Bécsbe. Az olasz döntőbirót nagy ünnepélyességgel fogadták. Német részről *Ribbentrop* birodalmi külügyminiszter is megjelent üdvözlésére és az Imperial-szállóban levő lakására kisérte el gróf Cianót.

Korán délelőtt gróf *Ciano* és *Ribbentrop* hosszabb megbeszélést folytatott egymással. A két államférfi megbeszélése annyira elhuzódott, hogy az eredetileg fél 12 órára kitüzött értekezletet el kellett halasztani.

Ezalatt a Belvedere-palota környékét már a kora délelőtti órákban óriási tömeg özönlötte el s tizenegy óra tájban már annyian álltak a palota körül, hogy *a bejáratot csak a palota felé vezető utvonalak lezárásával tudták szabadon tartani.*

A döntőbirói értekezlet résztvevői közül elsőnek néhány perccel féltizenkettő után *Ribbentrop* német külügyminiszter érkezett meg a főbejárat elé. Rippentrop a nemzeti szocialista rohamosztagok barna egyenruhájában volt. A tömeg lelkes Heil-kiáltásokkal üdvözölte. Háromnegyed tizenkettőkor ujabb ünneplések közepette gróf *Ciano* kocsija érkezett a palota elé. Ribbentrop rendkivül szivélyesen üdvözölte az olasz külügyminisztert, majd *a két döntőbiró a díszegyenruhába öltözött lakájok sorfala között felment a palota belső lépcsőjének tetejére, a tanácskozóterem bejárata elé. Itt fogadta a két külügyminiszter a magyar és a cseh delegáció érkezését.*

A magyar delegáció tagjai, miután a döntőbiróság ülésének előkészitése hosszabb időt vett igénybe, 11 óra helyett csak fél 12 órára kapták meg a meghivót a döntőbiróság ülésére.

Megérkezik a magyar küldöttség a döntőbiráskodás szinhelyére

Kánya Kálmán külügyminiszter, gróf *Teleki Pál* közoktatásügyi miniszter, gróf *Csáky István*, a külügyminiszter kabinetfőnöke, *Pataky Tibor*, a kisebbségi ügyek államtitkára és a magyar küldöttség többi tagja nyomban beszálltak a Bristol-szálló előtt várakozó, magyar zászlókkal diszitett gépkocsikba, hogy a Belvedere-palotába hajtsanak. A küldöttség tagjai nagy iratcsomót vittek magukkal az ülésre.

A szálloda előtt nagy tömeg gyülekezett össze, amely türelmesen várt a magyar államférfiak megjelenésére. *Amikor Kánya külügyminiszter kilépett az utcára, a tömeg hangosan megéljenezte őt és a kiséretében levő urakat.* A tömeg éljenzése mindaddig tartott, amig a gépkocsik el nem hajtattak a szálloda előtt. Egyik járókelő tört magyarsággal kiáltott a magyar küldöttség felé: *„Vissza, vissza, mindent vissza!"*

Néhány perccel később indultak el a csehszlovák delegáció gépkocsijai a Grand Hotel-szállóból. *Chvalkovsky* külügyminiszter, *Tiso* szlovák miniszterelnök, *Volosin* ruszin miniszterelnök, *Krno* követ és *Tuka Béla* tanár egymás után szálltak be a gépkocsikba. Tuka a Hlinka-gárda kapitányi egyenruháját viselte.

A magyar küldöttség megérkezését a Belvedere-palota elé tizenkét óra tájban dobszó jelezte. A palota bejáratánál a német külügyminisztérium protokollfőnöke, báró *Dörnberg* fogadta az elsőnek kiszálló *Kánya* külügyminisztert és a többi magyar delegátust. *A tömeg a magyar vendégeket is tomboló lelkesedéssel ünnepelte.* Dörnberg felvezette a magyar delegátusokat a felső emeletre, ahol *Ribbentrop* és *Ciano* fogadták őket. Ribbentrop szivélyesen megrázta *Kánya* külügyminiszter kezét, aki vidáman mosolyogva fogadta az üdvözlést. Ugyanilyen szivélyesen folyt le a kölcsönös üdvözlés gróf Ciano és Kánya külügyminiszter között is. Kánya külügyminiszter ezután bemutatta a magyar delegáció tagjait: gróf *Teleki Pál* kultuszminisztert, gróf *Csáky István* kabinetfőnököt. *Pataky Tibor* államtitkárt és a delegáció szakértőit a két döntőbirónak. Közben megérkezett *Mackensen* római német nagykövet is, aki ugyancsak szivélyesen üdvözölte a magyar urakat.

Gróf *Ciano* és *Ribbentrop* ezután a tanácsterem baloldalán fekvő helyiségbe kisérték a magyar vendégeket, ők maguk pedig pontban tizenkét órakor bizalmas tanácskozásra vonultak vissza. Ez a tanácskozás csak néhány percig tartott, majd a két külügyminiszter ujból kijött a főlépcsőkhöz és fogadta a tizenkét óra után érkező cseh küldöttség tagjait. Elől *Chvalkovsky* cseh külügyminiszter haladt, majd *Tiso* szlovák miniszterelnök következett. Mellette a szlovák nemzeti mozgalom börtönviselt mártirja, *Tuka Béla* professzor lépdelt, a Hlinka-gárda feketecsizmás, olasz szabásu egyenruhájában. Ezután a többi csehszlovák megbizott következett: *Volosin* rutén miniszterelnök, *Bacinski* rutén miniszter és *Krno* követ, a prágai külügyminisztérium kabinetfőnöke. A cseh delegátusokat a tanácsteremtől jobbra fekvő helyiségbe vezették.

Ribbentrop megnyitó beszéde

A magyar és csehszlovák küldöttség megérkezése után megnyitották a döntőbiróság ülését. *Ribbentrop* birodalmi külügyminiszter a döntőbirósági tárgyalás megnyitásakor a következő beszédet mondta:

— *Nagyméltóságu Urak! Uraim!* A birodalmi kormány nevében van szerencsém Önöket Bécsben üdvözölni. Üdvözlöm elsősorban barátomat, gróf *Cianót,* a fasiszta Olaszország külügyminiszterét, valamint a magyar királyság és Csehszlovákia külügyminiszterét. A magyar királyság és Csehszlovákia, Németország és Olaszország döntőbirói itéletét kérte, az országuk közötti határmegvonásra. A birodalmi kormány és a királyi olasz kormány e felhivásnak eleget tett és az olasz külügyminiszter, valamint én ma összejöttünk, hogy meghozzuk ezt a döntést. *Különös jelképes jelentőségünek tartom, hogy Olaszország és Németország éppen Savoyai Jenő herceg házában szentelheti magát e jelentőségteljes feladatnak, hiszen 200 esztendővel ezelőtt ez az olasz származásu herceg, mint német államférfiu és hadvezér az Európa délkeletén levő népeknek szabadságot, békét és igazságot hozott.*

— A mi feladatunk ma az, hogy *néprajzi alapon* találjuk meg Magyarország és Csehszlovákia között a végleges határt és az ezzel összefüggő kérdések megoldását. *Az általunk hozott döntőbirói itélet kötelező és végleges s Magyarország és Csehszlovákia előre elismerte végleges rendezésnek.* A két kormány álláspontja a megelőző tárgyalásokból lényeges pontjaiban már ismeretes. Mindazonáltal célszerünek tartom, ha a két kormány képviselői a kérdésben való állásfoglalásukat röviden összefoglalják és megindokolják, hogy a meghozandó döntőbirói itélet előtt mégegyszer mérlegelni lehessen minden érvet.

— Mielőtt megadnám a szót a két kormány képviselőinek, előbb Önagyméltóságát, az olasz külügyminisztert kérem, hogy szólaljon fel.

Ciano: „. . . Uj korszak indul meg a nemzetközi igazság alapján"

Gróf *Ciano* olasz külügyminiszter a következő beszédet mondotta:

— *Nagyméltóságu Urak! Uraim!* A fasiszta kormány nevében van szerencsém Önöket a legbarátságosabban üdvözölni. Barátomnak, *Ribbentrop* birodalmi külügyminiszternek legőszintébb köszönetemet fejezem ki a szivélyes fogadtatásért, amelyben Bécsben részesitettek *Jenő* herceg házában, aki — mint a birodalmi külügyminiszter mondotta — *kétszáz esztendővel ezelőtt Délkelet-Európa népeinek szabadságot, békét és igazságot hozott.*

— A róma-berlini tengely, amidőn a magyar és csehszlovák kormány kivánságára vállalta a döntőbirói tisztet, azt tüzte ki célul, hogy a béke és Európa ujjáépitése érdekében már végzett fáradozásokat további fontos hozzájárulás kövesse. *Bizonyos vagyok afelől, hogy fáradozásainkat siker koronázza és hogy a bécsi összejövetelből Közép-Európában uj rend és uj korszak indul ki annak a nemzetközi igazságnak az alapján, amelyet mindig akartunk és amelyre mindig törekedtünk.*

Kánya és Teleki ismerteti a magyar álláspontot a döntőbiróság délelőtti ü.ésén

Ezután megkezdődött a döntőbiróság délelőtti ülése, amely *negyed egy órától kezdve két óra után néhány percig egyfolytában tartott.*

A döntőbiróság először *Kánya Kálmán külügyminisztert, majd gróf Teleki Pál közoktatásügyi minisztert hallgatta meg. Azután következett sor a cseh küldöttségre.*

A küldöttségek tagjai behatóan ismertették álláspontjukat. *A döntőbirák a felszólalásokkal szemben nem foglaltak állást,* csupán érdeklődéssel és figyelemmel hallgatták az előterjesztéseket.

A küldöttségek tagjait és a szakértőket egyetlenegy esetben sem hivták meg a tárgyalásokra.

Nem sokkal két óra után a döntőbiróság megköszönte a küldöttségek részéről kapott felvilágositásokat és a tárgyalást befejezettnek nyilvánitották.

Kánya Kálmán külügyminiszter gróf *Teleki Pál* kiséretében a magyar küldöttség számára fenntartott terembe sietett. *Gróf Teleki Pál közoktatásügyi miniszter térképpel a kezében tájékoztatta a küldöttség tagjait az ülésen tett előterjesztéseiről.* A küldöttség tagjai a kultuszminiszter köré gyülekezve, érdeklődéssel hallgatták előadását.

Kánya Kálmán külügyminiszter ezután az ujságirók előtt mondotta el néhány szóval az ülés lefolyását.

Nemsokára kijött az ülésteremből *Chvalkovski* csehszlovák külügyminiszter is és a kiséretében levő kiküldöttekkel a cseh küldöttség szobájába ment.

Rövid szünet után a küldöttség vezetőit és tagjait villásreggelire hivták meg. Az egyik nagy teremben gyülekeztek, csoportfényképfelvételeket készitettek róluk, majd a meghivottak bevonultak az ugynevezett középső „kerek" terembe, ahol már teritett asztal várta őket.

A terem falait barna faburkolás disziti; óriási hegyikristály csillárok függnek a mennyezetről. A villásreggelit zöld formaruhás inasok szolgálták fel.

A döntőbiróság elé terjesztett magyar követelések

A magyar követelések, amelyeket *Kánya Kálmán* külügyminiszter a döntőbiróság elé terjesztett, a következők:

1. Magyarország követeli azokat a területeket, amelyek a csehek által már átengedett határvonal és a jelenlegi magyar határ között fekszenek.

2. Követeli Magyarország a következő területeket: a) **a nyitrai népszavazási körzetet;** b) **a jolsvai népszavazási körzetet;** c) **a szomolnok—mecenzéfi népszavazási körzetet;** d) **Kassa városát és közvetlen környékét;** e) **a Kassától keletre eső területet;** f) **Ungvárt;** g) **Munkácsot;** h) **a feketeardói népszavazási körzetet.**

Pozsony város szempontjából a müncheni alapon a magyar kormány külön tárgyalásokat és külön rendezést követelt.

Mindezek a követelések teljes mértékben megfelelnek a müncheni alapnak.

Ahol a tárgyalások folynak

Közben *az ujságiróknak megmutatták a „Goldenes Kabinett" nevü sarokszobát, ahol a tárgyalások folytak.* A szoba falai aranytól csillognak és csiszolt tükrök verik vissza az aranysárga fényt. A falmélyedésekben fehér márványszobrok állanak. Gyönyörü mintáju perzsaszőnyegek boritják a padozatot; az asztalok körül rokkokó-stilusu székek állanak fehér fából faragva arany diszitéssel és vörös bársonnyal boritva.

A terem közepén levő nagy kerek asztalon négy irómappa látható irónokkal. *Névjegyek mutatják, hol ültek az ülés résztvevői.* Az egyik mappa előtt *Ribbentrop* külügyminiszter névjegye fekszik, mellette jobbról gróf *Ciano* külügyminiszter névjegye látható. *Ribbentrop* helyével szemben *Kánya Kálmán* külügyminiszter névjegye van, mellette jobboldalról *Schmidt* követé, aki a tolmács tisztét töltötte be a tárgyalásokon. *A mappákban még benne vannak azok a feljegyzések, amelyeket az értekezlet résztvevői készitettek a tárgyalás folyamán,* éppen ezért a teremőrök szigoruan ügyeltek arra, hogy a mappákat senki fel ne nyithassa.

A terem egyik falánál az asztalokon és részben a székeken is különböző térképek és adatgyüjtemények fekszenek. *A Felvidék különböző szempontokból megrajzolt térképei rendkivül sok változatban sorakoznak egymáson.* Az egyik térkép *Pozsony* városának és környékének néprajzi adatait mutatja az 1930. népszámlálás alapján, mellette a térképmagyarázó adatokkal. Egy másik térkép *Pozsony, Kassa és több felvidéki város nemzetiségeinek eltolódását tünteti fel az elmult évtizedek során. Egyes adatok piros irónnal vannak aláhuzva.*

A palotának azt a részét, ahol a tárgyalóterem van, az utóbbi évek során képtárnak használták. A falakon mindenütt világhirű művészek alkotásai függnek.

A tárgyalóteremhez csatlakozó szomszédos termekben most iróasztalok, irógépek és távbeszélőkészülékek állanak. Itt dolgozik az értekezlet titkársága.

Ribbentrop villásreggelije

Délután 2 óra 15 perckor *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter villásreggelit adott a delegációk tiszteletére a Belvedere-kastélyban. A villásreggelinél az asztalfőn *Seyss-Inquart* német birodalmi helytartó ült, vele szemben gróf *Ciano* olasz külügyminiszter és *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter. Gróf Ciano mellett gróf *Teleki Pál* vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Globotnik* bécsi tartományi vezető, *Volosin* ruszin miniszterelnök, *Glaise-Horstenau* birodalmi miniszter és *Pataky Tibor* államtitkár foglalt helyet. Ribbentrop külügyminisztertől balra *Kánya Kálmán* külügyminiszter, *Attolico* berlini olasz nagykövet, *Djuri* tartományi vezető, *Durcsánszky* szlovák miniszter és *Püspök* követ ült. Seyss-Inquart jobboldalán *Chvalkovski* cseh külügyminiszter, *Mackensen* római német nagykövet, a szemközti oldalon *Tiso* szlovák miniszterelnök és *Klausner* foglalt helyet.

Résztvettek még a villásreggelin gróf *Csáky István* rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminiszter kabinetfőnöke, báró *Villani Frigyes* kvirináli magyar követ, *Sztójay Döme* berlini magyar követ, *Wettstein János* prágai magyar követ, *Kováts Alajos* államtitkár, *Kühl Lajos* követségi tanácsos és *Szegedy-Maszák Aladár* követségi titkár. Olasz részről jelen volt még gróf *Vinci* budapesti olasz követ, *Franzoni* olasz követ, *Wörmann* államtitkár, *Gauss* miniszteri osztályvezető, *Erdmannsdorff* budapesti követ és báró *Stein* nagykövetségi tanácsos. Cseh részről jelen volt *Krno* követ és *Karmasin* államtitkár.

A villásreggelit délután 4 órakor fejezték be. A villásreggeli végeztével a vendégeknek feketekávét szolgáltak fel és ebből az alkalomból *a jelenlévő politikusok kisebb csoportokba verődve tárgyalták a függő kérdéseket.*

A csehszlovák kiküldöttek, élükön Chvalkovskival és Tisóval, izgatottan vették körül gróf Ciano külügyminisztert és élénken magyarázták neki a csehszlovák delegáció álláspontját. Ugyanekkor Ribbentrop külügyminiszter Volosin ruszin megbizottal folytatott négyszemközti megbeszélést.

Fél 5 órakor összeül a két döntőbiró végső megbeszélésre

Délután ½5 órakor a Belvedere-palotában Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter és gróf Ciano olasz külügyminiszter között megkezdődött a döntőbiróság végső megbeszélése.

Kánya Kálmán külügyminiszter, gróf *Teleki Pál,* gróf *Csáky István, Pataky Tibor* államtitkár s a magyar küldöttség tagjai és szakértői ebben az időpontban elhagyták a Belvedere-palotát és a Bristol-szállóban lévő szállásukra hajtattak vissza. Díszszázad fegyverrel tisztelegve, dobszóval bucsuztatta a magyar küldöttség tagjait, amint a magyar zászlókkal feldiszitett kocsijaikon elrobogtak. A magyar küldöttség tagjai a döntőbiróság határozatának kihirdetésére fognak visszatérni a Belvedere-palotába.

Fél 6 órakor végetért a döntőbiróság tanácskozása

Délután ½6 óra után néhány perccel véget ért Ribbentrop külügyminiszter és gróf Ciano külügyminiszter végső megbeszélése.

Háromnegyed hat órakor megnyilt a tanácskozóterem ajtaja és a két döntőbiró kiséretének néhány tagjával együtt körsétát tett a Belvedere-palotában és megtekintette az ott kifüggesztett művészi festményeket.

Ez alatt az idő alatt a kongresszus irodájában megkezdték a jegyzőkönyv legépelését, azonkivül különböző térképekbe belerajzolták az uj határvonalakat.

Este 6 óráig a magyar és a csehszlovák küldöttség tagjai még nem érkeztek meg a palotába.

Hat óra óta izgalommal várják a küldöttségek meghivását a Belvederebe

Este 6 óra óta fokozódó türelmetlenség uralkodott a Belvedere-palotában.

Az olasz és a német küldöttségek tagjai, a szolgálattételre beosztott tisztviselők és a nagyszámban összegyült ujságirók türelmetlenül várták a döntőbiróság eredményének kihirdetését, ami azonban még mindig késett, mert *a szöveg leirásával, a határvonalak megrajzolásával még nem készültek el.*

Ribbentrop német külügyminiszter és gróf *Ciano* olasz külügyminiszter körsétájukat befejezték és küldöttségeik szobáiba vonultak vissza.

A magyar és a csehszlovák küldöttség ekkor még mindig nem kapott értesitést, hogy a döntőbiróság határozatának kihirdetésére jelenjenek meg a Belvedere-palotában.

Este ½7 órakor felgyujtották a kertben elhelyezett fényszórókat s az egész Belvedere-palota tündéri fénypompában áll.

Háromnegyed 7 órakor katonai tisztelgés és dobpergés között megérkezik Kánya é sa magyar küldöttség

Kánya Kálmán magyar külügyminiszter és a magyar küldöttség tagjai este háromnegyed hét órakor érkeztek meg a Belvedere-palotába, hogy átvegyék a döntőbiróság határozatát.

A nyolc hatalmas katonai fényszóróval megvilágitott palota előtt álló diszőrség *dobpergéssel és katonai tisztelgéssel fogadta az érkező magyar küldöttséget.*

A szállótól a Belvedere-palotáig terjedő utvonalon *a Bécsben élő magyarok százai gyülekeztek össze és lelkesen ünnepelték Magyarország kiküldötteit.*

Kánya Kálmán külügyminiszter és a magyar delegáció tagjai a Belvedere-palota sarokszalonjában várakoztak a csehszlovák delegáció érkezésére.

Hét óra 5 perckor Kánya és Teleki bevonul a döntőbirák termébe

Este 7 óra 05 perckor a cseh küldöttség is megérkezett a Belvedere-palotába.

Hét óra tiz perckor Kánya Kálmán külügyminisztert és gróf Teleki Pál vallás- és közoktatásügyi minisztert felkérték, hogy vonuljanak át abba a terembe, ahol Ribbentrop német külügyminiszter és gróf Ciano olasz külügyminiszter várakoztak.

A magyar küldöttség vezető tagjai után közvetlenül *Chvalkovsky cseh külügyminiszter és Tiso szlovák miniszterelnök bevonult abba a terembe, ahol a döntőbirák tartózkodtak.*

Kánya Kálmán külügyminiszter és gróf Teleki Pál közoktatásügyi miniszter este háromnegyed nyolc után néhány perccel jött ki abból a teremből, ahol tudomásukra juttatták a döntőbiróság határozatát.

Nyomban ezután *Chvalkovsky* külügyminiszter és Tiso szlovák miniszterelnök lépett ki a teremből.

Kánya és Teleki miniszter és a magyar küldöttség többi tagjai ezután *visszahajtattak a Bristol-szállóban levő lakásukra.*

Ribbentrop és Ciano zárószavai

Az itélet kihirdetése és a jegyzőkönyv aláirása után Ribbentrop német külügyminiszter zárószavában utalt arra, hogy az olasz külügyminiszterrel együtt a vitás kérdésre nézve fontos valamennyi alapvonal beható megfontolása után állapitották meg a határt, amely a döntőbirák nézete szerint a probléma igazságos megoldását jelenti. *Reméli, hogy a viszonyok ezen a területen most már a maradéktalan megbékélés értelmében fognak alakulni.*

Gróf *Ciano* olasz külügyminiszter megelégedését fejezte ki afelett, hogy a róma—berlini tengely ez alkalommal ismét a viszonyok stabilizálása és megbékélése értelmében mutatta meg értékét. A két döntőbiró meg van győződve a megoldás tárgyilagos és igazságos voltáról. *Magyarországon és Csehszlovákián áll most, hogy ebből a stabilizálás és együttműködés szellemében levonják a gyakorlati következtetéseket.*

Ribbentrop külügyminiszter ezután az ülést bezárta.

Jaross Andor a felvidéki magyarság nevében megható beszédben mond köszönetet Kányának és a ődelegátusoknak

Amikor *Kánya Kálmán* külügyminiszter a magyar küldöttség tagjaival a Belvedere-palotából a Bristol-szállóban lévő szobájába visszatért, pár perccel később *Jaross Andor* és gróf *Esterházy János* vezetésével a küldöttség valamennyi tagja és a Bécsben tartózkodó többi magyar szakértő és politikai személyiség Kánya külügyminiszter szobájába vonult, hogy *az egész magyarság nevében megköszönje a külügyminiszternek és a ődelegátusoknak fáradságos és eredményes munkájukat.*

A jelenlévők nevében *Jaross Andor* a következő szavakat intézte Kánya Kálmán külügyminiszterhez:

— Nem magam nevében beszélek. Ugy méltóztassék meghallgatni gondolataimat, mintha bennünk megszólalhatna a Csallóköz nyugati csücskétől végig, egészen Munkácsig a magyar házakban, a magyar kunyhókban, helyenként talán villanyfény alatt, másutt talán pislogó petroleumlámpa fényénél az összeboruló magyar szivek gondolata. A rádió szava bizonyára széjjelviszi most, ezekben a pillanatokban azt, hogy *a bilincs, a huszéves rabbilincs itt csörögve lehull egy millió magyar kezéről.* És amikor én ugy érzem, hogy szavaim mögött egy millió magyar hősi lelkisége áll, akkor az első kötelességteljesités számomra az, hogy *hálás köszönetet mondjak elsősorban Nagyméltóságodnak, a magyar királyi kormány külügyminiszterének, aki bevált diplomáciai tudásával, tekintélyével határozott vonalban vezette a diplomáciai harcot, amely végezetül kezünkbe adta a magyar Felvidéket.*

E szavaknál percekig tartó éljenzéssel és tapssal ünnepelték Kánya Kálmán külügyminisztert.

— Hálás köszönetemet fejezem ki — folytatta *Jaross* képviselő — gróf *Teleki Pál* magyar királyi kultuszminiszternek is, *aki világhirü szaktudását vetette latba és nagy szellemi fölényével kiharcolta ezt a nagy magyar győzelmet.*

— Ugyancsak kedves kötelességet vélek teljesiteni akkor is, amikor hálás szivvel köszönöm meg régi barátomnak, *Pataky Tibor* államtitkárnak, a felvidéki magyarság régi harsosának és fegyvertársának mindazt, amit értünk ezekben az idegölő napokban tett.

— *Hálásan köszönöm a felvidéki magyarság nevében minden magyar delegátusnak azt a hatalmas munkát, amelyet a legutóbbi hetekben, sőt hónapokban érettünk és az egész magyarságért végeztek.* A cseh-szlovákiai magyarság most, e pillanatban, ugy érzem imára kulcsolt kézzel, térdreborulva énekli: *Isten áldd meg a magyart!*

— Amikor átvezetjük a határon felvidéki magyar testvéreinket, legyenek meggyőződve róla, hogy minden magyar ember, minden magyar politikus, minden magyar munkás, akár szellemi, akár testi, minden erejét latba fogja vetni, hogy teljes erővel támogassa azt az alkotómunkát, amely képessé tesz bennünket, hogy győzelemre jusson a diadalmas nagy magyar haza eszméje.

A beszéd végén a jelenlevők *ismét nagy ünneplésben részesitették Kánya Kálmán külügyminisztert, gróf Teleki Pál közoktatásügyi minisztert és Pataky Kálmán államtitkárt.*

Kánya külügyminiszter válasza

Kánya Kálmán külügyminiszter az üdvözlést beszédben köszönte meg, amelyben a többi között a következőket mondotta:

— Röviden kivánok válaszolni azokra a szavakra, amelyeket Jaross Andor hozzám intézett. *Meg akarom köszönni azt a nagy és rendkivül értékes támogatást, amelyben bennünket a magyar Felvidék képviselői mindvégig részesitettek abban a nagy és idegtépő munkában, amelyet az utolsó hetekben végeznünk kellett.* Mind *Jaross Andor*, mind gróf *Esterházy János* képviselő urak ebből a nehéz munkából becsülettel kivették részüket. Csak igy juthattunk el az elért eredményekhez.

A beszéd végén a magyar küldöttség tagjai és a jelenlevők mind *melegen ünnepelték a felvidéki magyarság két kiváló képviselőjét.*

Csütörtökön délelőtt utazik vissza a magyar küldöttség

Bécs, nov. 2. A magyar küldöttség tagjai előreláthatólag csütörtökön délelőtt 10 órakor utaznak vissza Budapestre.

Ribbentrop és Ciano közös nyilatkozata

Bécs, nov. 2. *Ribbentrop* birodalmi német külügyminiszter és gróf *Ciano* olasz külügyminiszter *közös* sajtónyilatkozata a következőképpen hangzik:

„*A Róma—Berlin-tengely* ma egy nagy fontossággal biró és különösen bonyolult nemzetközi vitás esetben *eredményes döntőbirónak bizonyult.* A tengely ujból bizonyságát szolgáltatta annak, hogy *az európai politikában a béke és a rend tényezőjét jelenti.*

Délkelet-Európa ebben a részében az 1919. évi szerződések igazságtalansága folytán a nyugtalanság állandó fészke támadt. Ennek az állapotnak most az a pártatlan döntőbirói itélet, amelyet a két fél beható meghallgatása és a kérdés megvitatása után Németország és Olaszország külügyminisztere hozott, *véget vetett.* A döntőbirói itélet Olaszország és Németország kölcsönös barátságának szelleméből és az európai békével szemben érzett felelősségérzetből fakadt.

Reméljük, hogy immár a Magyarország és Csehszlovákia közötti viszony a békés és jószomszédi együttműködés szellemében fog ujjá alakulni, ami annál is inkább lehetséges lesz, mivel a két ország közötti viszony uj korszaka a teljes igazságosság alapelvén épül fel."

A miniszterelnök bejelenti a rádióban a döntőbiróság határozatát

Vitéz *Imrédy Béla* miniszterelnök a bécsi döntés hiteles szövegének Budapestre érkezése után a magyar rádió Sándor-utcai székházához hajtatott, hogy személyesen jelentse be a magyar nemzetnek a bécsi döntőbirák határozatát. A miniszterelnököt vitéz *Kozma Miklós,* a Magyar Távirati Iroda elnökigazgatója, *Hável Béla,* a Magyar Rádió és Telefonhirmondó Rt. vezető igazgatója, *Zimmer Ferenc,* a Magyar Távirati Iroda főszerkesztője, dr. *Friedrich János, Nelky Jenő* és *Hlatky Endre* igazgatók fogadták.

A miniszterelnök és kiséretének gépkocsijai a Sándor-utcában a Muzeum-kert mellett csak a legnagyobb nehézséggel tudták áttörni az olasz követség felé igyekvő lelkesen tüntető tömeget, amely amikor felismerte a gépkocsiban ülő miniszterelnököt, lelkesen ünnepelte őt.

A rádi épületébe 9 óra után 2 perccel érkezett meg a miniszterelnök és kisérete. Itt várta férjét már 7 óra óta vitéz *Imrédy Béláné,* aki „Magyar a magyarért" mozgalomról való felhivását mondotta el a magyar társadalomhoz a rádió mikrofonja előtt. A miniszterelnök a III. számu Studióban foglalt helyet. 9 óra 17 perckor *Radó Árpád,* a rádió bemondója jelentette be, hogy Imrédy miniszterelnök fog a magyar nemzethez szólani.

Magyar Testvéreim! A döntés megtörtént. Sok százezernyi magyar és velük együtt derék szlovákok, ruszinok és németek, akik annyi időn át osztották meg velünk az ezeréves haza gondjait és örömeit, térnek vissza hozzánk. Komárom, Galánta, Érsekujvár, Léva, Losonc, Fülek, Rimaszombat, Jolsva, Rozsnyó, Beregszász, Munkács, Ungvár, Kassa ismét a miénk. Szombaton indulnak katonáink és néhány nap mulva az uj határokon fog lengeni a mi honvédeink büszke zászlaja. Minden magyar sziv ujjongó örömének adok kifejezést, amikor ünneplő lélekkel köszöntöm a hazába visszatérő drága testvéreket, akik husz hosszu esztendő szenvedései közepette hősiesen küzdöttek magyarságukért és akik ezentul velünk fognak dolgozni és küzdeni azért, hogy ez az ország minél szebb, minél boldogabb, minél erősebb legyen.

Köszönjük a két baráti nagyhatalomnak, amiért a döntés nehéz és kényes munkáját magukra vállalták és nem tértek ki a felelősség elől, hanem a célt tartották szem előtt, hogy Európának a cseh-szlovák köztársaság ujjárendezésével érintett részén megteremtsék a békés együttélés feltételeit. Becsületes, felelősségteljes és minden magyar embert hálára kötelező munkájuk nem juttathatta vissza valamennyi magyart az országhoz, maradtak véreink, maradtak drága történelmi helyek az uj határokon kivül. Ez a müncheni határozatok alapjául szolgáló népi elv alkalmazása mellett elháríthatatlan volt és ha a két nagyhatalom vállalta a döntéssel járó felelősséget, nekünk, magyaroknak is vállalnunk kellett a döntés elfogadását.

De térjen vissza gondolatunk azokhoz, akik a mieink lesznek és állapitsuk meg büszke öntudattal, hogy a szivós harc, amelyet német, olasz és lengyel barátaink támogatása mellett, az érvek fegyvereivel folytattunk a magyar igazságért, eredményesen nyert befejezést. A magyar haza nagyobb lett!

Husz esztendő gyásza után itt az első nagy magyar nap. Örvendezzünk és adjunk hálát a Gondviselésnek, hogy megjutalmazta a törhetetlen hitet, amely a magyar Hiszekegyből szüntelenül áradt feléje és töltsön el bennünket bizalommal ez a gyarapodás, mert — ime —, ahol ész, erő és szent akarat találkoznak, ott eljő a Feltámadás!

A nagyhatásu beszéd után Imrédy Béla miniszterelnök felesége és kisérete társaságában a jelenvoltak lelkes ünneplése közepette hagyta el a magyar rádió épületét és visszatért a miniszterelnökségre.

Benda Jenő tudósitása

Történelmi nap a Belvedere-palotában

Bécs, nov. 2. Tehát Pozsony, Nyitra, Nagyszőlős nem, *minden egyéb: minden vissza, amit a magyar kormány eredetileg követelt.* Halogatás, huzavona pedig nincs tovább. A csehszlovák kormány öt napon belül, tehát kedden estig köteles visszaszolgáltatni a döntőbirósági itéletben kijelölt egész területet.

Tehát: Pozsony nem, Nyitra nem, Nagyszőlős nem. — Amig az egyik szemünk örül, amikor a visszakerülő drága magyar városok nevét halljuk, a másik szemünk sir azokért a városokért és azokért a magyarokért, akik odaát maradtak. A szlovák és rutén területeken követelt népszavazás kérdésével a döntőbiróság nem foglalkozott. Ez marad olyan probléma, amelynek megoldását csak a jövő fogja meghozni.

*

Mit mondjak, mit irjak a várakozás hosszu-hosszu óráiról, amely ezt a döntést megelőzte? Mindenki tudja, régen tartó utazás után az utolsó órák, az utolsó percek a leghosszabbak, a legnehezebbek. Mialatt a káprázatosan szép kerekasztal-teremben a külügyminiszterek tanácskozása megérlelte a döntést, mi előttünk, várakozó diplomaták, szakértők és ujságirók előtt tárva-nyitva állt a Belvedere többi nemkevésbé káprázatosan szép terme. A palota, amióta Ferenc Ferdinándot és családját kiköltöztette innen a sors kegyetlen rendelése, egyik legszebb műtörténelmi muzeuma Bécsnek: az osztrák barokk-muzeum. Muzeum az efajta intézmények rideg élettelensége és kongó üressége nélkül. A Belvedere több mint egy tucat szalonja ma is olyan, mintha lakott palota fogadóhelyiségeinek sorozata volna. Kép kép mellett a tompaszinü selymekkel kárpitozott falakon, süppedő lágy perzsa szőnyegek az intarziás parketten. Ebben a szalonban, ahol mi tanyázunk, a képek nem a barokk-korból valók és a butorzat sem ragaszkodik ehhez a stilushoz; a selymekkel, gyönyörü gobelinmunkákkal behuzott fotöjök, a márványlapu szalonasztalok, az iróasztalok, a Louis XIV., Louis XV., a barok, az anpir minden változatát bemutatják. Az asztalokon és kandalló-párkányokon vázákban mindenütt óriási krizantém-csokrok.

Vessünk egy gyors pillantást a történelmi tanácskozás szinhelyére, a kerekasztal-terembe. Köralaku helyiség ez, az épület két sarkát lezáró kerek tornyok egyikében. Négy óriási ives ablakából csodálatos kilátás nyilik a szépen karbantartott francia parkra. Nyirott bokrok, nyirott fák élősövénye között zöld gyepszőnyegek, szökőkutak, — ime, ezt a képet látják a miniszterek, miközben népek sorsa fölött határoznak.

Maga a kerek szoba nem nagyméretü, nem tágasabb egy középnagyságu polgári szalonnál. Legnagyobb részét elfoglalja a közepén álló kerek tanácskozóasztal. A hajlitott fehér lábakon nyugvó barnapolituros asztalt nem boritja a hagyományos zöld posztó; csak négy fekete irómappa és egy óriási bronz tintatartó van rajta. Ami a szoba falából az óriási ablaknyilások között még megmarad, azt festett virágfüzérekkel diszitett aranyozott bronzlemezek és tükrök boritják.

Ebben a külső keretben tanácskoznak a döntőbirák és az érdekelt kormányok képviselői, mialatt mi a többi teremben helyünket nem találjuk és egyre türelmetlenebbül szenvedjük végig a feszült várakozás kinjait.

*

A találgatások most, amikor már csak rövid idő választ el bennünket a bizonyosságtól, nem érdekesek. Ebben a történelmi környezetben inkább a visszaemlékezések és a történelmi fantazmagóriák kisértik az embert.

1693. Ebben az esztendőben rakták le ennek a palotának az alapfalait. *Princ Eugen,* a törökök ostora, a zentai és a belgrádi csata győztese, egy ragyogó, dicsőséges pálya zenitjén, mindössze 29 éves volt, amikor *Lucach Hildebrand,* kora leghiresebb barokk épitőművésze, a terveket neki megmutatta. Husz hosszu év telt el, amig a palota alsó része felépült és a herceg ide beköltözhetett. További tiz év, amig a felsőrész is készen volt és Hildebrand mester remekműve testet öltött. Tiz meg husz, meg huszonkilenc = 59 éves, öregség felé hajló férfiu volt Princ Eugen, amikor ifjukorának légvára kőben, téglában, ólomtetőben megvalósult számára. De boldogok azok, akiknek megvalósul az ifjukori ábrándjuk. *A mi szegény, meggyötört magyar Felvidékünkön husz esztendő óta ábrándoznak az emberek a felszabadulás napjáról.* Voltak idők, sanyaru, sötét, reménytelen napok, amikor ezért kinevették és kicsufolták őket. Azt mondották: légvárakat épitenek. Ez a Belvedere most ujabb históriai bizonysága lesz annak, hogy néha a légvárak is megvalósulnak. Csak türelem kell, csak hit és kitartás hozzá. Igaz, hogy az, aki huszonkilenc éves ifju volt, amikor nekiinduló pályáját a cseh megszállás és az idegen elnyomás megtörte, ma negyvenkilenc éves öregedő férfiu. Akárcsak Princ Eugen, amikor az alsó palotába beköltözhetett.

Belvedere . . . Belvedere . . . „Szép kilátás" — a mi nyelvünkre leforditva. Egy ideig eljátszom a két olasz szóval, amely ezentul elválaszthatatlanul összeforr a magyar feltámadás gondolatával. Belvedere . . . én még emlékezem rá, amikor ez a széphangzásu és szépértelmü muzsikás szó állandó fenyegetést jelentett a magyar nemzet számára. Amikor a Belvedere bizonyos ellenlábas irányzatot képviselt a Hofburggal szemben. A Hofburgban *Ferenc József* székelt, a lehiggadt, komoly, sőt inkább komor aggastyán, aki tisztelte a letett eskü szentségét, az esküt, amelyet a magyar alkotmányra tett, kivánta a nyugalmat és ragaszkodott a meglevő rendhez. A Belvedereben pedig *Ferenc Ferdinánd* lakott, aki meglehetős türelmetlenséggel várta, hogy átköltözhessék a Hofburgba és megvalósithassa nyugtalan, a monarchiát teljesen felforgató terveit. Ő nem tett esküt a magyar alkotmányra, nem is titkolta, hogy nem szereti a magyarokat, föderalizmust akart csinálni, a monarchiába is, Magyarországon is. A felesége cseh asszony volt, azt suttogták, sok dologban az ő befolyása érvényesül, Ferenc Ferdinánd a keleti tót vármegyéket oda akarja ajándékozni Csehországnak és igy tovább. Én még emlékszem rá, mennyi szorongást, mennyi aggodalmat jelentett abban az időben Magyarországon ez a szó: Belvedere.

Lassan-lassan mulik az idő. Az ablakhoz lépek, kinézek a francia parkra, ahol arany, bronz és lángoló vörös szinekben pompáznak a hervadó falevelek. „Amikor az első falevelek lehullnak" — ezt is mondta valaki valamikor. 1914 nyár végén Vilmos császár ezt jósolta a katonákhoz intézett egyik beszédében: „Amikor az első falevelek lehullnak, ismét otthon lesztek". Hej de sokszor lehullottak azóta a falevelek! Hej, de töméntelen szenvedés sorozata zudult azóta a világra!

Ebben a pillanatban *Teleki Pál* és *Csáky István* megy végig a termen. Amikor őket látom, sötét emlék ugrik elém. Tizennyolc évvel ezelőtt Neuillyben a Chateau de Madridban, abban a párizsi külvárosi hotelben, amelyben az ugynevezett „béketárgyalásokra" érkezett magyar delegációt internálták . . . A magyar megbizottak az imént jöttek vissza a Quai d'Orsayról, ahol az órateremben átvették a végleges békefeltételeket. A hotel egyik szalonjában a márványasztalra kiteritett térképen *Teleki Pál* most rajzolja elénk a ránkdiktált határokat. Ceruzája minden megmozdulását az elszörnyedés és kétségbeesés felhördülésével kisérjük. Nem, ezt a legszörnyübb lidércálomban sem tudtuk volna elképzelni.

*

Igy telik el a nap történelmi emlékek kisértetjárásában. Ez a nap itt a Belvedereben uj történelmi korszakot nyit meg Magyarország számára. Lassan mulik a délelőtt. Elmulik a délután. Még egy kis türelem, még egy kis várakozás és mi leszünk a történelmi napnak első krónikásai. Besötétedett. Fejünk fölött kigyulladnak a velencei kristálylusztërek. Egyszerre kivülről az ablakokon át vakitó fénykévék vetődnek a Belvederere. Hat óriási fényszóró veszi kereszttüzébe az épületet és dobja hideg kék sugarait a palotára, fényszőnyegeket varázsolva a közbeeső kicsiny mesterséges tó vizére. Tündéri kép, pislákolva nézek a szemkápráztató fényjátékra és ez a gondolat támad bennem: „Ime, ebben a pillanatban rajtunk a világ szeme."

*

Hat óra után néhány perccel a kerekasztal-szobában együtt ül *Ciano* és *Ribbentrop.* Most rajzolják meg Magyarország és Csehszlovákia uj határait. A döntés lényegét idekünn már mindenki tudja, csak Nagyszőllős sorsa kétes az utolsó percekig, arról van szó, hogy a csehszlovák kormány képviselői ezt a várost a maguk számára követelik, kárpótlásul Munkácsért és Ungvárért. Pozsonyból érkező hirek alapján már azt is tudjuk, hogy a magyar csapatok milyen sorrendben fogják megszállni a visszakapott területeket.

Félhat órakor megnyilik a kerekasztal-szoba ajtaja, a küszöbön megjelenik *Ciano* és *Ribbentrop.* A döntés megvan. De egyelőre nincs akinek azt kihirdessék, mert a magyar és a csehszlovák delegátusokat csak hat órára kérték vissza. *Ciano* és *Ribbentrop* a várakozás idejét azzal töltik, hogy sorra járják a termeket és végignézik a falakon csüngő festményeket. Azután megteáznak. Az idő telik. Hat óra már régen elmult. A döntés kihirdetése tovább késik, mert a térképészek közben az uj határ megrajzolásán dolgoznak. Hét óra is elmulik, amikor a magyar és a cseh delegátusok megérkeznek és bezáródik mögöttük a kerekasztal-szoba ajtaja. Történelmi pillanat. Most omlik össze egy ország határa. És most születik helyette egy másik országhatár.

Mondjuk azt, hogy ez az uj határ jó határ és igazságos határ lesz? Elégedjünk meg ennyivel: az uj határ jobb és igazságosabb a réginél. Elégedjünk meg ennyivel: az, ami ma Bécsben a Belvedereben történt, tökéletes igazolása annak a magyar álláspontnak, hogy az elhibázott békeszerződések reviziója nem jelent okvetlenül háborut, mert a reviziót el lehet érni békés uton, békés eszközökkel is. Tanuja ennek a magyar Kassa, a magyar Komárom, a magyar Érsekujvár, a magyar Ungvár, a magyar Munkács és a magyar Beregszáz.

Benda Jenő.

Az utolsó aktus

— A Pesti Hirlap kiküldött munkatársától —

Bécs, nov. 2. Hét óra már elmult, amikor a Belvedere lakájai szinte egyszerre jelentik: *öt perc mulva az utolsó aktus kezdődik!*

Szerencsém van. A hivatalos német és olasz fényképészekkel együtt sikerült bejutnom a „kerekasztal-terembe", ahol felejthetetlen kép tárul elém. *Ciano* és *Ribbentrop* külügyminiszterek háttal ülnek az ablaknak, *Ciano* jobbján *Chvalkovski* és *Tiso* csehszlovák delegátusok, balján az egyenruhát viselő *Schmidt* államtitkár, a hivatalos tolmács, *Kánya Kálmán* külügyminiszter és gróf *Teleki Pál* kultuszminiszter, a magyar delegáció tagjai. Félkörben ülnek a német és olasz küldöttségek tagjai. Mindenki egyenruhát visel. A nagy döntőbirósági tárgyalás utolsó aktusánál — megszámolom — hetvenketten vannak jelen, de csak a magyar és cseh kiküldöttökön van polgári ruha.

Az utolsó aktus már csak udvariassági formaság. Először *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter áll fel és lassu, vontatott hangon mond köszönetet Magyarország és Csehország külügyminisztereinek, amiért ebben a régi és annyi veszedelmet magában rejtő kérdésben igazságtételért Németország és Olaszország kormányához fordultak. *Schmidt* követségi tanácsos olaszra forditotta a német külügyminiszter szavait. Ezután *Ciano* külügyminiszter beszélt olasz nyelven, amit a hivatalos tolmács nyomban német nyelvre forditott. *Kánya Kálmán* és *Chvalkovski* külügyminiszterek ugy a német, mint az olasz külügyminiszter felszólalására *fejbólintással válaszoltak.*

Mialatt a beszédek folytak, *Tiso* szlovák miniszterelnököt figyeltem. Délelőtt bosszankodva sietett el a Belvedereből, mert nem engedték be a tanácsterembe, most pedig sir. *Folynak a könnyek fekete kabátjára . . .*

A kerekasztal-terem vakitó fényben csillog. *Ciano* és *Ribbentrop* külügyminiszterek mellén a rengeteg sok kitüntetés, a nagy csillagok a gomblyukakban, az asztalon a hatalmas fehér vázákban az óriás fehér krizantémok annyira csillognak a reflektorfényben, hogy alig lehet az asztal körül ülők felé nézni, a tükörfalak pedig még jobban megsokszorozzák a vakitó csillogást.

Most ujra *Ciano* beszél. Olaszul mond köszönetet a német kormánynak a vendéglátásért. *Ribbentrop* válaszol:

— Azt hiszem, jó munkát végeztünk, hiszem, hogy a magyar királyság és a cseh köztársaság között végre megteremtettünk egy olyan viszonyt, amelyet mindkét nép az egymás iránti megbecsülés jegyében fog felhasználni. *Munkánkat befejeztük és miután a jegyzőkönyvek aláirása megtörtént, a tárgyalást bezárom.*

Az utolsó aktusnak vége. Gróf *Ciano* külügyminiszter előbb *Ribbentropnak,* majd *Kánya Kálmán* külügyminiszternek rázza meg a kezét. *Kánya átöleli ifju olasz kartársát.* Ott áll mellettük a német külügyminiszter is és ő is először a magyar delegátusokat köszönti, csak azután fordul a német és az olasz külügyminiszter a cseh delegátusok felé. A szertartásmester már felállitotta a lakájsereget. Elöl két lakáj hatalmas gyertyatartókat visz, megindul a menet a hátsó termek felé. Gróf *Ciano Kánya* külügyminiszterrel megy, *Ribbentrop* pedig *Chvalkovszkival. Ribbentrop* még visszaszól:

— Kikisérjük vendégeinket, azután *Ciano* őexcellenciájával visszajövünk. Kéretem a hirlapiró urakat a kerekasztal terembe.

Pár perc mulva *Ciano* és *Ribbentrop* külügyminiszterek a hirlapirók gyürüjében mondták el közös nyilatkozatokat, majd *Hesse* tanácsos, a német propagandaminisztérium főtisztviselője olvasta fel a jegyzőkönyveket. *Ribbentrop* beszéde alatt alulról felhallatszott a dobpergés, a palotaőrség tisztelgett, mert *Kánya Kálmán és a magyar delegáció távozott a Belvedereből és vitték magukkal a történelmi térképet.* A magyar delegációt odalenn is tündéri világosság fogadta. Óriási katonai reflektorok fényében fürödve, mesebeli panorámát nyujtott a történelmi jelentőségü Belvedere palota . . .

Kelemen Ernő

A bécsi döntés hire a miniszterelnökségen

A Szent György-téren a miniszterelnökségi palotában szerdán már a kora délutáni órákban rendkivül élénk élet uralkodott. A miniszterelnökség tisztviselői kara és a külügyminisztérium tisztviselői teljes számban együtt voltak, várva a Bécsből érkező hireket. Imrédy Béla miniszterelnök egész nap dolgozószobájában tartózkodott és telefonja állandóan összeköttetésben volt Béccsel. A nap folyamán csupán a kormány tagjaival tárgyalt, politikusokat és diplomatákat nem fogadott, csupán *Bárdossy László* rendkivüli követ és meghatalmazott minisztert, bukaresti követünket, aki a délutáni órákban kereste fel és akivel hosszasan tanácskozott.

A sajtóosztály földszinten levő helyiségei zsufolásig megteltek a hazai és a külföldi sajtó képviselőivel, mindenki határtalan izgalommal várta a bécsi tanácskozásról érkező jelentéseket. A sajtóosztály élén vitéz *Kolosváry-Borcsa Mihály* miniszteri tanácsos sajtófőnökkel és helyettesével. *Dulin Elek* osztálytanácsossal teljes számban együtt volt, de zükség is volt rá, mert az összes telefonok szünet nélkül szóltak, miniszterek, diplomaták, magánemberek, a fővárosi és vidéki sajtó állandóan érdeklődött és ha valami hiradás érkezett Bécsből, alig győzték a sok érdeklődőnek megadni a felvilágositást.

Délután hat órakor kapta a miniszterelnökség az első jelentést arról, hogy a döntőbiróság határozatának kihirdetése, amelynek az eredeti hivatalos terv szerint hat óra tizenöt perckor kellene megtörténnie, némi késedelmet szenved. A késedelmet az okozza, hogy a tanácskozások a tervezettnél hosszabbra nyultak, mert több szakértőt kellett belevonni és a két ország delegátusai is többször adtak felvilágositásokat a döntőbiráknak.

A Bécsből érkező jelentések természetesen legelőször Imrédy Béla miniszterelnökhöz érkeztek, aki báró *Vay László* miniszterelnökségi politikai államtitkár, Bárcziházy *Bárczy István* államtitkár, valamint vitéz *Kolosváry-Borcsa Mihály* miniszteri tanácsos, a sajtóosztály vezetője társaságában várta a Bécsből érkező telefonértesitéseket. Szinte percről-percre jelentkezett a bécsi telefon a miniszterelnök szobájában és ujabb percek mulva már a sajtóosztály is megkapta mindazokat a hivatalos közléseket, amelyek nem voltak bizalmas természetüek. Minden egyes ilyen hiradás után nyomban megindult az ujságirók telefonrohama és nemcsak Budapestre és vidékre, hanem Európa összes államaiba vitték szerte a telefonok a legujabb hireket a bécsi tárgyalások pillanatnyi helyzetéről.

Negyed hét és háromnegyed hét között óriási volt az izgalom az egész miniszterelnökségi palotában, mert eddig még nem érkezett pontos jelentés arról, mikorra hivták meg a döntőbirák a magyar és cseh delegáció vezetőit a döntőbiróság itéletének kihirdetésére. Feszült várakozásban telt az idő, amikor végre hét óra előtt néhány perccel jelentés érkezett, hogy *Kánya Kálmán* és gróf *Teleki Pál* a Bristol-szállóbeli szállásukról elindultak és már meg is érkeztek a Belvedere-palotába. Jóleső érzéssel vette tudomásul mindenki, hogy Bécs népe lelkesen tüntetett a magyar államférfiak mellett. Ettől kezdve még jobban fokozódott az izgalom. Hét óra tiz perckor jelentette Bécs, hogy *a magyar delegátusokat már fel is kérték, hogy vonuljanak át abba a terembe, ahol Ribbentrop és Ciano várakoznak rájuk, hogy közöljék a döntőbiróság itéletét.*

A feszült várakozás és izgalom ekkor érte el tetőpontját. Lázas kiváncsisággal várta mindenki a következő jelentést, amelynek már a döntőbiróság végleges határozatáról kellett beszámolni. Az első hirek ugy szóltak, hogy *Pozsony* és *Nyitra* visszacsatolására nincs remény, sőt *Nagyszőllős* körül is vitás a helyzet, ellenben *Losonc, Léva, Rimaszombat, Rozsnyó, Kassa, Munkács, Ungvár* visszakerülnek Magyarországhoz. Leirhatatlan örömet keltett a hir a miniszterelnökségen.

Amikor a sajtóosztály tisztviselői közölték a Bécsből érkezett első hézagos jelentést, harsány éljenzés és taps csattant fel a zsufolásig megtelt ujságiróteremben. Nemcsak a magyar ujságirók, hanem a külföldiek is önfeledten éljeneztek. Leirhatatlan lelkesedés és öröm lett urrá a miniszterelnökségi palota földszinti termeiben, ujságirók, tisztviselők, állami hivatalnokok és a jelenlevő vendégek hangos örömmámorban magyarázták egymásnak, mit jelent a visszakapott terület. *Könnyes szemekkel, örvendve borultak egymás nyakába, egymás kezét szorongatták* a nagy örömhir hallatára, amely *husz év óta valóban az első igazi örömhir volt* a magyarság számára.

Ezután az első nemhivatalos, bár megbizható forrásból érkezett információ után már gyorsan jöttek a következő jelentések. Annyira szoros volt a kapcsolat a budapesti miniszterelnökség és a bécsi események között, hogy percről-percre tudtuk, hogy mi történik a Belvedere-palotában. Tudtuk, hogy ebben a percben a magyar és cseh delegáció még mindig bent van a döntőbiróság tanácstermében és most hirdetik ki előttük a döntőbiróság véghatározatát. Háromnegyed nyolckor ujabb rövid jelentés érkezett Bécsből: *a döntőbiróság határozatának kihirdetése megtörtént. Kánya Kálmán* és gróf *Teleki Pál* már visszamentek a Bristol-szállóba és külön tanácskozásra ültek össze a magyar delegáció többi tagjaival. *Közben Kánya Kálmán külügyminiszter maga is a telefonhoz sietett* és most már teljes hitelességgel és részletességgel *közölte Imrédy Béla miniszterelnökkel a döntőbiróság határozatát,* amelyet azonban akkor még nem hoztak nyilvánosságra. A sajtó képviselőivel tudatták, hogy félóra mulva megkapják a döntőbiróság határozatának részletes ismertetését. Ujabb jelentések érkeztek: Kánya külügyminiszter visszament a Belvedere-palotába, ahol akkorra már irásba foglalták a határozatot, hogy az érdekelt államok képviselői aláirhassák a megállapodás eredeti okmányait.

Egymillió egyszázezer magyar tér vissza

Ujabb izgalmas várakozásban teltek-multak a percek és negyedórák. A hivatalos jelentést még mindig nem tették közzé. Megtudtuk, hogy *Imrédy Béla* miniszterelnök ugy határozott, hogy *a döntőbiróság határozatát ő maga közli rádió utján a magyar nemzettel.* Negyedkilenckor elő is állt a miniszterelnök autója a palota boltives kapuja alatt. A sajtó képviselői az előcsarnok nagy üvegajtajai előtt várták a miniszterelnököt, aki ebben a pillanatban még fent ült a szobájában és annak a rövid beszédnek a vázlatát irta meg, amelyben később a rádióban bejelentette a nemzetnek az örömhirt. A végleges határozat még mindig hétpecsétes titok volt ugyan, mégis kiszivárgott néhány részlet, ami nem is csodálható, hiszen ezt az örömhirt nehéz lett volna hosszabb ideig teljesen titokban tartani. Ujabb részletek érkeztek.

— *Pozsonyról és Nyitráról le kell mondanunk, a határ Nyitra alatt huzódik el és Nyitra vidéke is a mienk.*

— Jolsva is a mienk. Ezzel értékes vasbányát kapunk, ellenben Szomolnok és Mecenzéf nem került vissza hozzánk.

Egy másik hirnök jelenti:

— *Meg lehetünk elégedve a döntéssel. Egymillióegyszázezer magyart kapunk vissza.*

Imrédy Béla miniszterelnök tiz perccel kilenc óra előtt jött le dolgozószobájából államtitkárai és a sajtófőnöke társaságában, nyomban autóba ült és a rádió épületébe hajtatott.

Amikor a miniszterelnök kocsija kigördült a palotából, aki csak ott volt a miniszterelsökség épületében, mind a sajtóosztály nagytermébe gyülekezett, hogy a rádióból meghallgassa a miniszterelnök bejelentését és most már pontosan és véglegesen megtudja, mit jelent Magyarország számára a bécsi döntés. Közben a Szent György-téren nagy rendőri készültség vonult fel, mert hire járt, hogy a városban lelkes tüntető tömegek mozdultak meg és a miniszterelnökség elé is felvonulnak.

Áhitatos csendben hallgatta mindenki a miniszterelnök rövid bejelentését arról, hogy sok százezer magyar és velük szlovén, ruszin és német tér vissza az ezeréves Magyarországba Amikor felsorolta a miniszterelnök azokat a városokat, amelyek visszakerülnek hozzánk, hatalmas éljenzés zugott fel a teremben és a magyarokkal együtt éljenzett a sok külföldi ujságiró is.

A rádióbeszéd után a miniszterelnök nyomban visszatért a Szent György-téri palotába és ujra felvette az érintkezést Bécscsel. Kánya Kálmán külügyminiszter és gróf Teleki Pál beszámoltak a további részletekről. Hajnali órákig ott ült a miniszterelnök dolgozószobájában és percről-percre kapta Bécsből a jelentéseket és nyomban kiadta a megfelelő utasitásokat, amelyek szükségessé váltak.

Közben a siklón és a Vár lépcsőin nagy tömegekben vonult fel a Várba a közönség, hogy hazafias tüntetéssel fejezze ki örömét a magyar ügy sikeréért. Amikor a miniszterelnöknek jelentették, hogy nagy tömeg gyülekezik a Szent György-téren, nyomban kijelentette, hogy szólni kiván az egybegyültekhez.

MAGYARORSZÁG HOZZÁVETŐLEGES

JELMAGYARÁZAT

Az 50—100%-ban magyarok lakta községek területének északi határa. (Az 1910. évi népszámlálás szerint.) Ennek a területnek átadását követelte Magyarország a komáromi tárgyalásokon.

Október 13-án a csehszlovák delegáció ennek a területnek átadásába egyezett bele.

Magyarország uj északi határa az olasz-német döntőbiróság bécsi határozata alapján.

Vas[út] ------- Járáshatár

UJ ÉSZAKI HATÁRA

Az uj határ megvonásáról egyelőre csupán nemhivatalos közlést adtak ki, amely csak nagyjából tünteti fel a határ vonulását. Az első közlés szerinti főbb határvonulási pontok alapján rajzoltuk meg az uj határt, amely ép ezért pontosságra és hitelességre számot nem tartva, csupán általános tájékozás nyujtására alkalmas. A késő éjjeli órákban kiadott utolsó közlés szerint az uj határ a következőképpen halad:

A határ a Csallóköz nyugati végén levő s ezentul magyar Somorja községtől a Dunától indul ki. Félivben észak felé kanyarodik, ugyhogy a Csallóköz öt legnyugatibb községe Szlovákiáé marad. A Kis-Dunától északra Cseklész — a Pozsony—Érsekujvár vasutvonalon — Magyarországé. Az uj határ ezután a Galánta—Pozsony fővonaltól északra halad el, ugyhogy Szenc magyar területre esik. A határ azután a Pozsony—Érsekujvár vonal fölött marad mintegy Tardoskeddig, ahonnan északra kanyarodik és az Aranyosmaróttól délre levő Verebély fölött és a Szelepcsény alatt metszi a vasutvonalat. Innen nagyjából egyenletesen kelet felé tart, Lévától északra halad el, megközelitőleg keleti irányban a nógrádmegyei Kékkőig. Kékkő alatt kanyarodik el, ugyhogy Kékkő Szlovákiáé. Innen északkeletre kanyarodik Losonc fölé. Losonctól északra ismét keleti irányban Rimaszombat fölött halad, azután észak felé kanyarodik, ugyhogy Jolsva magyar terület. Most ismét kelet felé tart a határ és Rozsnyótól északra a német nyelvterület határáig keleti irányban vonul el Szomolnoktól és Mecenzéftől délre, amelyek Szlovákiában maradnak.

Mecenzéf alatt ivben Kassa fölé kanyarodik a határ és azt megkerülve, keresztezi a Hernádot, majd az Ósva völgyét. Az eperjes—tokaji hegyláncban fekvő és Szlovákiának megmaradó Nagyszalánctól délre kanyarodik el most már eléggé egyenesen keleti irányban, ugyhogy az ungvár—nagykaposi vasutvonal Magyarországé, szintugy Ungvár városa is.

Ungvárt megkerülve, a határ nagyjából délkelet felé tart. Munkácsot északon és északkeleten körülkerüli, ugyhogy Munkács Magyarországé. Munkácstól keletre kanyargó vonalban bocsátkozik le Ugocsa megyébe a határ. Nagyszőllőstől nyugatra halad el, körülbelül Feketeardóig, amely Magyarországé, azután egyenes vonalban metszve a királyháza—halmi vasutvonalat, a román határnál véget ért. (MTI)

A térképen feltüntetett határvonal eltérést mutat az utolsó közlésben jelzettől annyiban, hogy ebben az uj határ a magyarnak maradó Somorja községtől indul ki a Nógrád megyén átvonuló határ pedig nem Kékkő felett, hanem alatta kanyarodik északnak és Ugocsa megyében a Magyarországhoz visszakerülő Feketeardótól keletre vonul el a román határig. A végleges és pontos adatok közlése után az esetleg még mutatkozó eltéréseknek megfelelően az olvasó maga is kiigazithatja az előzetesen és vázlatosan közölt adatok alapján megrajzolt térképünkön feltüntetett vonalat.

Horthy Miklós kormányzó és Imrédy Béla miniszterelnök a magyarlakta Felvidék visszacsatolásának jelentőségéről

Budapest közönségének lelkes hálatüntetése Horthy Miklós kormányzó, Imrédy Béla miniszterelnök és a baráti hatalmak követségei előtt

A magyar nem felejt. Nem felejti sem a rosszat, amit ellene elkövettek, sem a jót, amit érte cselekednek. Nincs hálásabb népe a földkerekségnek a magyarnál, ezeréves történetének megpróbáltatásai tanitották meg arra a tapasztalatra, hogy a jóságért épp ugy meg kell fizetnie, hálával, mint ahogy a rosszat meg kell torolnia.

Aki ott volt szerdán este a budapesti olasz követség palotája előtt, aki látta azt a hatalmas méretü, lelkesedéstől izzó és mégis méltóságteljesen nemes tüntetést, amellyel a hálás magyarok köszönetüket és hódolatukat kivánták kifejezni az olasz követségen át egész Itáliának, annak eszébe kellett hogy jussanak ezek a szavak: a magyar nem felejt.

Este hét órakor egész Budapest a bécsi döntés hirét várja. Ismeretlen emberek szólitják meg egymást az utcán: nem mondta-e már be a rádió a felszabaditó és szivdobogtató bécsi hireket? Még senki sem tud biztosat, csupa izgatott találgatás az egész város, de azt már mindenki tudja, hogy amennyit az elrabolt Felvidékből viszakapunk, azt bécsi döntőbiráink szavának köszönhetjük.

Éppen ezért szinte magától értetődő, hogy *egyre sürübb csoportokban érkeznek az emberek az Eszterházy-utcába az olasz követség palotája elé,* ahol azonban már a kora esti órákban elfoglalták helyüket a diszruhás lovasrendőrök, a kivezényelt rendőrszakaszok, mert hiszen *a követségi palota előtti teret fenn kell tartani azoknak a küldöttségeknek, amelyeknek képében az egész magyar társadalom jelenik meg itt, hogy köszönetet mondjon Benito Mussolininak, az olaszok nagy Ducejának azért a szilárd kitartásért, amellyel a felvidéki magyar ügyet védelmezte, pártolta és győzelemre segitette.* Még alig van félnyolc és már ott vannak *a főiskolások, az iskolai ifjuság csoportjai táblák alatt, amelyeken a jól ismert feliráSok olvashatók: Mindent vissza! Pozsonyt vissza! Kassát vissza! Felvonulnak az árvalányhajas cserkészek, a fehérsapkás vizicserkészek és kerékpárokon a kerékpáros cserkészosztagok.* Zászlója alatt megérkezik az *EMSzO-csoport, jönnek a leventék,* messzire hangzó Duce! kiáltással *bevonul az Emericana fáklyásmenete,* majd kürtharsogás mellett katonás, kemény lépésekkel elfoglalja helyét a térségen *a Turul Szövetség diszszázada.*

A muzeumkert keritésén, fáin is szorong a tömeg, oldalt a környező utcák zsufoltak, a Józsefvárosnak ezek a csendes utcái nagyon régóta nem láttak ilyen hatalmas embersürüt.

Az Emericanások fáklyásai közül kiválik egynéhány és felmegy a követségi palota bejáratának árkádja alá, hogy ott kétoldalt elhelyezkedve, még ünnepélyesebbé tegye a képet. Mindenki türelmetlen, mert a döntés hire ide még nem érkezett el, de a nagy tömeg fegyelmezetten vár, csak itt-ott robban ki a lelkesedés, *a Duce, Olaszország és Ciano éltetésében.* Elmult nyolc óra, amikor a *rendőrzenekar* vidám indulója mellett *bevonulnak a Frontharcosok, a Felvidék zászlóival, piros-fehér-zöld lobogótenger alatt* és elhelyezkednek a követségi épület lépcsőzetének feljárójánál. A Frontharcosok is fáklyákat hoznak és a megszámlálhatatlan fáklyaláng ugy lobog afelé a kis Itália felé, amely a budapesti olasz követség, mint ezekben az órákban, minden magyarok szivének lángja, a hatalmas nagy Itália felé.

A frontharcosok vezetői, vitéz *Martsekényi Imre* orsz. képviselő és *Kertész Elemér* országos ügyvezető alelnök, bevonulnak a követségi épületbe, amely előtt mint morajló tenger zug a tömeg, a döntés kihirdetésének türelmetlen várakozásában és a pillanatonként kirobbanó hálás lelkesedésben.

Aztán elcsendesül a megszámlálhatatlan ember, a követségi épület lépcsőin megáll dr. *Gerevich Tibor* egyetemi tanár és beszélni kezd. Beszédének elején *bejelenti, hogy Imrédy Béla miniszterelnök éppen most hirdette ki rádión a magyar nemzetnek a bécsi döntést, amely szerint Kassa, Rozsnyó, Losonc, Rimaszombat, Munkács és Ungvár ujra a mienk.* Egetverő éljenzés lángol fel ezekre a szavakra, de még a lelkesedésnél is viharosabb erejü az a hálariadó, amely hullámverésként ostromolja az olasz királyság budapesti követének rezidenciáját.

— Mint a *Corvin Mátyás Magyar-Olasz Társaság* elnöke — folytatja beszédét Gerevich — és mint felvidéki magyar, aki annyi könnyet sirtam e döntésért, meg akarom előttetek világositani, drága magyar testvéreim, micsoda fényes szerepe volt ebben a döntésben a testvéri Olaszországnak.

Sisteregve forr fel ujra a lelkesedés, végeszakadatlanul éltetik a százak és ezrek a Ducet, Olaszországot és miután Gerevich bejelenti, hogy beszédének folytatását valamivel későbbre halasztja, mert a rádióban Imrédy miniszterelnök folytatja beszédét, a tömeg ezt az időközt arra használja fel, hogy *a hála és hódolat minden hangjával ünnepelje a baráti Olaszországot és ennek vezérét, Mussolinit. Mint rögtönzött szavalókórus ütemesen harsogja a tömeg a Duce nevét, de vele együtt ünnepeli Magyarország nagyurát, vitéz nagybányai Horthy Miklóst is, nem feledkezve meg természetesen Imrédy, Kánya és Teleki miniszterekről,* a Felvidék visszaszerzésének ezekről a nagyszerü harcosairól sem. Még most is kirobban a tömegből a legutóbbi hetek legnépszerübb magyar jelmondata: *Mindent vissza! . . .* A rendőrzenekar és a frontharcosok zenekara lelkesitő indulókat játszik, aztán csend lesz és vitéz *Tóth András* orsz. képviselő a frontharcosok nevében lángoló lelkesedéstől izzó beszédet mond. Elmondja, hogy itt az olasz követség előtt megjelentek a frontharcosok, az ifjuság és a munkások, *az a hármság, amely egész Magyarországot jelenti.* Eljöttek, hogy hálát adjanak Olaszország vezérének, a Ducenak, hogy elmondják neki: *„Ezelőtt egy órával még csak nyolc millió magyar mondott köszönetet Istennek, hogy Te a világon vagy, most már kilenc és fél millió magyar hozza Eléd háláját.“* Lelkes és lelkesitő szavait azzal végezte a szónok, hogy *amikor megköszönjük Olaszország baráti segitségét, azt is várjuk, hogy az igazság szent fogalma nem marad csorbán és hogy lesz olyan estének is, amikor elmondhatjuk, hogy nem kilenc és fél illió, hanem tizenhárom és fél millió magyar szive dobban Itália felé.*

Alig ült el a lelkes éljenzés, alig hangzott el az a szép alkalmi költemény, amelyet egy ismeretlen fiatalember szavalt el, dr. *Gerevich Tibor* folytatta beszédét:

— *A miniszterelnök ur kihirdette a hiteles döntést* — mondotta többek között dr. Gerevich Tibor —, *most már tehát teljes örömmel szakadhat fel belőlünk a hála érzése a nagy olasz vezér iránt.* Mindenki érzi, hogy bármily szilárd is volt a magyar igazság és bármily bizonyossággal meg is kellett születnie ennek a mai döntésnek a nagyhatalmak konferenciájából, *mégis Mussolini volt az első, aki hatalmas szavával kijelentette, hogy a békeszerződések nem örökéletüek.* Halottak napja van, de ez az élők napja és *most azért jöttünk ide, hogy a magyar milliók nevében hálánkat fejezzük ki Olaszország és a Duce előtt.*

Mikor a valósággal leirhatatlan lelkesedés elült, Gerevich Tibor még néhány keresetlen olasz szót intézett a jelenlevő budapesti olaszokhoz, majd a *Marcia Reale* és a *Giovinezza* hangjainál minden jelenlévő testület tiz-tiz tagja bevonult a követség márványcsarnokába, ahol *a még Bécsben tartózkodó olasz követ helyett gróf Giovanni Revedin követségi ügyvivő fogadta a küldöttségeket.* Odakinn zengtek a himnuszok, a tömeg már kalaplevéve és könnyezve a magyar *Himnuszt* és a *Magyar Hiszekegyet* énekelte, közben pedig a csarnokban dr. Gerevich Tibor mondott az összes megjelentek nevében, akik egész Magyarországot képviselik, hálás köszönetet az olasz követ helyettesének. *Arra kérte, hogy tolmácsolja ezt a köszönetet a Duce*-nak, *gróf Ciano olasz külügyminiszternek és budapesti olasz követnek.* Gróf *Revedin* ügyvivő néhány meleg szóban adott kifejezést örömének és meghatottságának a magyarok hálájáért és megigérte, hogy ezt a köszönetet tolmácsolni fogja.

A térségen ezalatt menetté alakultak a különböző felvonult csoportok, a menet élére lovasrendőr-szakasz állott, mögötte felsorakoztak a zenekarok, — zászlóerdő és fáklyafény alatt elindult az ujjongó, lelkes menet a Várba. Amerre elhaladt, mindenütt csoportosan csatlakoztak hozzá az utcai járókelők, ugyhogy amire az Esterházy-utcából a Károly király-uton, a Vilmos császár-uton, a Gróf Tisza István-utcán és a Lánchidon át a Várba ért a menet, már szinte végtelenné növekedett az a processzió, amellyel a magyar főváros népe ezen az estén a Felvidék felszabadulását és ennek a felszabadulásnak bajnokait ünnepelte.

Imrédy miniszterelnök az elmult hetek küzdelmeiről

A tömeg ezután az olasz követség elől elindult a Várba. Elől mentek a zászlókat vivő frontharcosok fáklyáikkal, kemény katonás léptekkel négyes sorokban, a társadalmi egyesületek küldöttségei, majd a főiskolai hallgatók egyenruhás, Bocskay sipkás csoportjai, a cserkészek, a fiu- és női középiskolák növendékei következtek s végül ugyancsak zárt sorokban az időközben sok tizezer emberre növekedett tömeg. Mig a menet főoszlopa a Hunyadi János-uton kanyarodott fel a Szent György-térre, kisebb csoportok váltak le róla és a bástyalépcsőn igyekeztek előbb felérkezni a miniszterelnöki palota elé.

A Szent György-teret fényesen kivilágitották és diszbeöltözött lovasrendőrszakaszokkal, valamint gyalogosrendőrökkel zárták el a gépkocsiforgalom elől. Tizenegy körül már ember ember hátán szorongott az óriási térségen, köröskörül kigyulladtak a paloták ablakai és amikor *Imrédy Béla* miniszterelnök munkatársaival és a diszküldöttséggel megjelent a miniszterelnökségi palota erkélyén, orkánszerü üdvrivalgás fogadta.

Először a főiskolai hallgatók egyik vezére üdvözölte a miniszterelnököt, annak a magyar ifjuságnak a nevében, amelyre ez az ország mindig és mindenkor számithat. Megköszönte a miniszterelnöknek és munkatársainak, hogy fáradhatatlan szivós küzdelemmel kiküzdötték a rajtunk esett igazságtalanságok egy részének jóvátételét. A tömeg gyakran szakitotta félbe az ifjuság szónokát lelkes „Duce! Duce!“, „Éljen Horthy!“ és „Im-rédy“ kiáltásokkal. A palota előtt, amely fehér fényben ragyogott a reáirányitott fényszórók csóvája alatt, fényképészek dolgoztak lázas sietséggel, magnéziumlángok lobbantak. . . A miniszterelnökségi palota ablakai megteltek hallgatósággal és *József* kir. herceg szemközti palotájának földszintje is kivilágosodott.

A miniszterelnök sötét ruhában, szikáran magaslott fel az erkélyen, végül a diákvezér szónoklatának befejezése után intett, hogy beszélni akar. Egyszerre halotti csönd támadt a téren, amelynek sarkaiból rejtett hangszórók verték vissza a miniszterelnök érces hangját.

— Magyar Testvéreim! — kezdte a miniszterelnök. — Jól jegyezzük meg ezt a mai napot: 1938 november 2. — husz esztendő sötét éjszakája után megértük a magyar feltámadás hajnalhasadását! (Viharos éljenzés.)

— *Még pár nap és honvédeink dübörgő menete megindul a komáromi és párkányi hidon* (Tomboló lelkesedés), *még pár nap és szivünkre ölelhetjük Lévának, Ungvárnak, Munkácsnak, Rozsnyónak magyarjait.* (Megujuló éljenzés), *még pár nap és Kassától északra kitüzhetjük a magyar zászlót az uj magyar gránicon! (A tömeg szünni nem akaró lelkesedéssel éljenez.)*

— *Magyar Testvéreim!* Tudjuk jól mindannyian, hogy az alatt a hosszu harc alatt, amelyet vivtunk, nem arról volt szó, hogy történelmi jogaink érvényesüljenek, hanem arról, hogy — amint azt német és lengyel barátaink tették — az uj, Münchenben lefektetett népi elvek alapján keressük azt, ami megillet. Erre a müncheni elvre kellett felépitenünk egész küzdelmünket és harcunkat!

— Nehéz, idegőrlő hetek állnak mögöttünk. Higyjétek el, *a magyar virtus és a magyar értelem, nemcsak bennetek viaskodott, hanem bennem is, mindnyájunkban!* (Tomboló, lelkes éljenzés.) Öreg frontharcos vagyok, negyvenegynéhány hónapot töltöttem kinn a harctéren (Kitörő lelkesedés) s amint az öreg huszárló felhorkan, ha trombitaszót hall, az én szivem is hevesebben vert, az én vérem is gyorsabban pezsdült, de tudtam, hogy miről van szó! Tudtam, hogy mit érhetünk el! Felelős voltam nemcsak a magyar hazáért, a magyar igazságért, hanem felelős voltam azért a drága magyar vérért is, amelyből olyan kevés van! (Percekig tartó taps és éljenzés.) *Ezért jártunk azon az uton, amelyet követtünk* s megállapithatjuk, hogy *eredménnyel követtük!* Emlékezzetek! Öt héttel ezelőtt egy minden eddiginél pusztitóbb háboru kockázatai álltak még előttünk. Alig három hete autonómiát kináltak a Felvidéken maradt véreinknek s ma? Szivós, kitartó, céltudatos munkának eredményeként itt áll előttünk a valóság: *12.400 négyzetkilométer földdel és kereken egymillió lakossal gyarapodtunk! (Percekig tartó tomboló lelkesedés.)*

— Magyar Testvéreim! A magyar ember mindig becsületes és hálás volt. (Ugy van! Ugy van!) Amikor most hozzátok szólok, a köszönet szavával fordulok elsősorban a mi két hatalmas barátunk, *a német és az olasz nemzet és az ő nagy vezetőik felé* (Kitörő lelkes ünneplés), akik vállalták a döntés felelősségét és támogattak minket az elmult nehéz hetekben, s hálával kell szólnom harmadik hüséges barátunkról, *a lengyel nemzetről.* (Megujuló lelkes ünneplés.) A legmélyebb hálával azonban a Gondviselés felé fordulunk, amelynek kegyelméből megérhettük ezt a mai napot, amely meghallgatta a Magyar Hiszekegyből mindennap feléje szálló magyar imát és megszerezte nekünk véreink visszatérésének az örömét!

— Magyar Testvéreim! Az ünneplés és az öröm napjai rövidek, előttünk munka áll; ezt a nemzetet boldogabbá, erősebbé, egységesebbé kell tennünk! (Ugy van! Ugy van!) Meg kell nyitni az utját az uj, nacionalista katonai szellemü, faji öntudattal telitett, keresztény erkölcsöket ápoló és a szociális igazságot ápoló uj Magyarországnak! (Tomboló lelkesedés.)

— Köszönöm az üdvözlést. Kötelességet teljesitettem, nem mindig népszerü kötelességet. De ezen az uton, amely a népszerüséghajhászással szemben, a haza iránti kötelességteljesités utja, ezen fogok járni mindig! (Tomboló taps és éljenzés.) Jólesik a bizalomnak és szeretetnek ez a nagyszerü megnyilatkozása, köszönöm mégegyszer s *Isten áldását kérem e megnagyobbodott haza minden fiára!* (Szünni nem akaró lelkesedés.)

— Magyar Testvéreim! Ezt a szép napot nem fejezhetjük be szebben, mint ugy, ha hódolatunkat, hüségünket és szeretetünket fejezzük ki az első magyar ember, *a kormányzó ur őfőméltósága iránt! Vonuljunk át a királyi palota udvarára és köszöntsük hódolattal főméltóságu kormányzó urunkat!* (Szünni nem akaró kitörő lelkesedés és éljenzés.)

A tömeg gyakran szakitotta félbe éljenzéssel és tapsviharral a beszédet. Amikor a miniszterelnök köszönetet mondott „hazánk két nagy barátjának", megint felhangzottak az ütemes „Duce! Duce!"-kiáltások, majd változatlan erővel: „Mindent vissza! Pozsonyt vissza!" Végül, amikor Imrédy az első magyar embert: Horthy Miklós kormányzót éltette, a lelkesedésnek olyan hangorkánja csapott fel, hogy megremegtek bele az öreg palota falai. Az emberek kalapjaikat lengették, az asszonyok sirtak . . . És felcsendült tizezrek ajakán a Himnusz . . .

A kormányzó beszéde

Budapest népe ezután *Imrédy Béla* miniszterelnök vezetésével hatalmas lelkesedéssel ünnepelte Magyarország kormányzóját. A királyi palota négyszögü udvarát teljesen ellepte a lelkesedéstől mámoros tömeg, amely folytonos éljenzéssel, tapssal adott kifejezést örömének. Az udvarnak a kormányzói lakosztály felé eső részein fáklyás egyetemi ifjak sorakoztak.

Középen zászlók között Imrédy Béla miniszterelnök és kisérete állt. Ott volt *Vay László* miniszterelnökségi államtitkár, dr. *Rákóczy Imre* miniszteri osztályfőnök és vitéz *Kolosváry Borcsa Mihály* miniszteri tanácsos, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője. Horthy Miklós kormányzó, a főméltóságu asszony és két fia társaságában megjelent az erkélyen. A tömeg elénekelte a Himnuszt, utána percekig éltették a kormányzót, majd Imrédy Béla miniszterelnök a következő szavakkal üdvözölte a legelső magyar embert:

— Főméltóságu Kormányzó Ur!

— A lelkes magyar ifjuság és Budapest népe spontán szeretettel és ragaszkodással jött ide Főméltóságu Kormányzó Urunk elé, hogy köszönetét, hüségét és háláját tolmácsolja. (Hosszu éljenzés és taps.) Főméltóságu Urunk husz évvel ezelőtt Szegeden magasra tartotta a magyar feltámadás lobogóját. (Éljenzés.) Ez a lobogó jutott most diadalra. Ennek a diadalrajutásáért köszönjük valamennyien Főméltóságod két évtizedes bölcs, biztos és bátor kormányzását, köszönjük ezeknek az utolsó heteknek idegőrlő izgalmaiban férfias, nyugodt és határozott helytállását. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

— Ennek a megnagyobbodott nemzetnek minden fia hüséggel és hódolattal követi Főméltóságodat azon az uton, amelyen vezet, mert tudja, hogy ez a helyes, ez az igaz magyar ut. (Ugy van, ugy van! Helyeslés.) Ez fog bennünket elvezetni az igazi szép magyar jövő felé. Az Isten bőséges áldása kisérje Főméltóságu Uramat, hitvesét és egész családját. (Percekig tartó éljenzés.)

— Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója: Éljen!

A tömeg percekig ünnepelte a kormányzót. Amikor végre a lelkes éljenzés elhallgatott, a kormányzó közvetlen, meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésre és többek között a következőket mondotta:

— Köszönöm kedves szavaidat és köszönöm mindnyájatoknak, hogy ebben a késői órában felkerestetek. Amikor a rádióban a miniszterelnök bejelentette a várvavárt hirt, azt hiszem, hogy a csonkaország határain belül és kivül kevés magyar szem maradt szárazon. (Ugy van! Ugy van! Helyeslés és éljenzés.) Hallottátok a jó hirt, azután megindultatok. Hangos lett az utca, de most másképp, mint néha szokott lenni, most egyetlen lelkes magyar szótól visszhangzott. Igy van jól. Nem is hiszem, hogy mától fogva valaki is disszonáns hangot merne vinni Pest utcáira. (Ugy van! Ugy van! Éljenzés és taps.) Most pedig térjetek haza és álmodjunk még szebbeket, mint amilyen álom most beteljesedett.

A kormányzó ezután kezével bucsut intett, de a tömeg még nem oszlott szét, hanem egyre ünnepelte és éltette a kormányzót.

A kormányzó visszavonult lakosztályába és erre a tömeg lassan, de folytonosan éljenezve a kormányzót, elhagyta a királyi palota udvarát.

A német és a lengyel követség előtt

A kormányzó ünneplése után zárt sorokban, zászlók alatt vonultak a tüntetésben résztvevők a német követség Uri-utcai épülete elé és hosszasan ünnepelték a német birodalom vezérét és kancellárát.

A német követségi ügyvivő keresetlen szavakban mondott köszönetet az ünneplésért és igéretet tett arra, hogy a Harmadik Birodalom vezérének és kancellárának, Hitler Adolfnak, át fogja adni a magyar nép köszönetét és üdvözletét.

Az ünneplések sorozata még ezzel sem ért véget, a késő éjszakai órákban a lengyel követség elé vonultak a tüntetők, éltették a lengyel köztársaság elnökét, a lengyel hadsereg marsallját és Lengyelország külügyminiszterét. A baráti lengyel állam ügyvivője fogadta itt is az ünneplést, a szónokok az évszázados lengyel-magyar barátságról beszéltek, követelték a közös magyar-lengyel határt.

A tömeg mint tüzfolyam kigyózott le a Várból, a zenekar katonaindulókat játszott s már a hajnal kezdett derengeni, amikor a tüntető tömeg a legnagyobb rendben, a boldog, örömteljes nap emlékével a lelkében szétoszlott.

„MAGYAR A MAGYARÉRT!"

Az igazságügyminisztérium főtisztviselőinek és tisztviselőinek feleségei *Mikecz Ödönnének*, az igazságügyminiszter feleségének felkérésére résztvesznek a „*Magyar a magyarért*"-mozgalom gyüjtőmunkájában. A hölgyek már át is vették gyüjtőiveiket.

A közigazgatási biróság birói testülete, fogalmazó, kezelő és szolgaszemélyzete a „*Magyar a magyarért*" mozgalom és a kormányzóné inségakciója javára 620 pengőt adományozott.

A kihelyezett csapatok egyik alosztályának legénysége lemondott két napi étkezéséről és az igy megtakaritott összeget felajánlotta a mozgalom javára.

Az Ipartestületek Országos Központja 500 pengőt ajándékozott a mozgalomnak.

Hódmezővásárhelyen Sós István ny. polgármester felesége vezeti a mozgalmat. A gyüjtés csütörtökön kezdődik meg.

Mohácson a városi tisztviselők és alkalmazottak novemberi fizetésük egy százalékát ajánlották fel a mozgalom javára. Jelentős összeget szavazott meg a mohácsi r. kat. egyházközség képviselőtestülete is.

Somogy vármegyében *Barcsay Ákos* főispán feleségének vezetésével indult meg a mozgalom. Kaposvár területét 106 körzetre osztották be és 212 lelkes honleány kezdi meg a gyüjtést. A somogymegyei kocsmárosok és vendéglősök egyesülete 2000 pengőt szavazott meg.

A Felvidék megsegitését szolgáló „*Magyar a magyarért!*" mozgalom céljára a nyomdai munkásság gyüjtésének megváltása cimén a *Nyomdász Szakszervezet 3000 pengőt folyósitott.* Ezenfelül a felvidéki kerületek nyomdai munkásságát a szakszervezet ugyanolyan segélyezésben részesiti, mint az itteni tagokat.

Tömeges adományok

A „*Magyar a magyarért*" segélyezési mozgalom javára 1938 október 20-án a következő nagyobb adományok folytak be:

Magyar Általános Kőszénbánya rt. 20.000 P, Ipari munkaszervezői intézet 10.000 P, Perutz Testvérek 5000, Foncière Általános Biztositó Intézet 5000, Pester Lloyd okt. 18-i számában közzétett gyüjtése (Dr. Fabinyi Tihamér 1000, báró Ullmann György 500, Kovács Géza 500, Beh Róbert 500, Kállay Rezső 500, dr. Perényi István 500, Hermes Magyar Általános Váltóintézet személyzete 501.85, Rényi Oszkár famegmunkáló rt. 200, Grill könyvkereskedő rt. 25, L. G. 10) 4236.85 pengő.

Pesti Hirlap gyüjtése 2955, Egyesült Keresztény Nemzeti Liga 2500, dr. gróf Károlyi István és neje 1500, báró Harkányi János 1000, gróf Jankovich Dénes és neje 1000, gróf Semsey Andor és neje 1000, Fővárosi Tejüzem rt. 1000, Heinrich A. és Fiai rt. 1000, dr. Geist Gáspár 1000, özv. Geist Gáspárné 1000, Esti Kurir Szerkesztősége 870. Moktár tisztviselői és altisztjei 751.67, OMKE-fiók (Hatvan) 600, id. gróf Esterházy László (Bakonyszombathely) 500, Kalocsai Főszékesegyházi Káptalan 500, Miskolczy Ignác 500, Törley Bálint 500, Mezőberény község gyüjtése 387.20, Korvin Mozi, Verő Sándor 332. Ujság kiadóhivatal gyüjtése 321.50, Klősz György és Fia Grafikai Müintézet 300, Mezőtur-Mesterszállási ármentesitő és belvizszabályozó társulat 267.16, báró Kohner István és neje 250 pengő.

Székesfővárosi Házinyomda személyzete 222, IBUSZ főosztály személyzetének gyüjtése 210, Debreceni Ujság kiadóhivatalának gyüjtése 207, Hazai Szeszárugyár rt. tisztviselői 205, Nyugatmagyarországi Gőzfürész és Ládagyár rt. (Szentgotthárd) 200, dr. Karafiáth Jenő 200, Gerber Miksa 200, Wicar Reinold 200. Veszprémi Takarékpénztár 200, Szekszárdi laktanya közétkezési bizottsága 200, Budapesti központi papnevelő int. növendékei 154.50, Mendlovits Mór rt. 150, M. kir. külügyminisztérium segédhivatali tisztv. 146, Pester Lloyd gyüjtése okt. 16-án 130, Monori járás főszolgabirája és jegyzőegyesülete 110 pengő.

Zádor Lajos (Keszthely) 100, Kéles Andor 100, Apor Leó 100, Novák István 100, báró Tornyay Lajosné 100, dr. Fodor Jenő 100, Wulcan vasöntöde és gépgyár rt. (Kisvárda) 100, dr. László Ferenc 100, Blaskovich Erneszt 100, nemes Manyák András (Pécel) 100, Balatonzamárdi iparosok 100, Angol biztositási képviselőségek rt. 100, Stux Gyula és Hugó 100, N. N. (Pestszentlőrinc) 100. Alkalmazott Keresk. Utazók Orsz. Egyesülete 100, F. József 100, Kereskedők Egyesülete (Monor) 100, Donáth József gépgyár (Ujpest) 100, Dohnányi Ernő és neje 100, özv. gróf Szapáry Istvánné (Albertirsa) 100, Bauer és Rácz ponyvakereskedés 100, Geimann és Salczer-cég 100, László Sándor 100, Angol Magyar Bank rt. 100, dr. Heinrich Antal 100, Mattyasovszky Miklós 100, Rákosligeti Kat. Nővédő Egyesület 100, Szalay István rt. tisztviselői kara 95.20 pengő.

Pestszenterzsébeti Polgári Fiuiskola tanári kara és ifjusága 61, dr. Korányi Imre és neje 60, Gerő és dr. Ofner cég tisztviselői 60, Kovács Kornélia, Géza, Imre 60, Dezső Róza 60, Garai-téri csarnoki Árusok és Kereskedők 56.30, Keleti p. u. étterem alkalmazottai 53.70, Fonalkikészitő rt. tisztviselői és munkásai 53, M. kir. csendőrparancsnokság (Dunapentele) 53, dr. Gallus Sándor (Sopron) 50, dr. Vidákovics Kamilló (Szeged) 50, Sztarcsevszky Károly 50, N. N. 50, Balogh Jenő 50, Burgmann Teodor Kft. 50, Tyrnauer Samu 50, Párizsi Nagy Áruház (Szeged) 50. Vatay József (Pestszenterzsébet) 50, özv. dr. Csanády Gusztávné 50, Grósz Nagy Ferenc (Debrecen) 50. Szántó Zsigmond (Szeged) 50, Goleneczky Ferenc (Debrecen) 50, M. kir. 6/IV. hb. osztályparancsnokság altiszti kara, tisztjei és legénysége 50 P.

Magyarországi vizitársulatok (Mezőtur), Fried Kálmán és Fia (Komárom) 50, Danzinger Lajos (Debrecen) 50, Steer Ferencné (Tiszazug) 50, Apostagi elemi népiskola 50, Schill Katalin (Pestszenterzsébet 50, Rosenberg Sándor 50, Barkáts Mária 50, Bihar Viktor és neje 50, Barna Lajos és Társa cég 50, Magyar Footballtrénerek Egyesülete 50, Sella Giusto (Sopron) 50, Csetényi református egyház 50, Schossberger György 50, Gerenday István 50, Festőiparosok Takarék és Önsegélyező Asztaltársasága 50, Magyar Billiárd Kör 50, Az United States Lines budapesti irodájának tisztviselői 50, dr. Rakovszky Menyhért (Adony) 50 pengő.

*

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez a „Magyar a magyarért" akcióra ujabban a következő megajánlások érkeztek be:

Hutter és Lever r. t. 3000 P. Győri Szeszgyár és Finomitó r t. 2000 P. Magyar Siemens Schuckert Müvek Villamossági rt. 2000 P. Királymalom, Hedrich és Strauss rt. 1500 P. AEG Unio Magyar Villamossági rt. 600 P. Felmayer István és Fiai rt. 600 P. Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntőde rt. 500 P. Első Magyar Gyapjumosó és Finomposztógyár rt. 500 P. Hazai Likőr-, Rum- és Szeszárugyár rt. 500 P. Schüller és Társa rt. 500 P. Vigodni Adolf bőrgyára 400 P. Csonka János gépgyára 300 P. Szobi Kőbánya rt. 300 P. Tetőcserép Árusitó kft. 300 P. Dr. Dorogi Testvérek és Tuschák gumigyár 250 P. Dunántuli Mész-, Tégla és Kőipar rt. 250 P. Gross és Weiss rt. 250 P. Kecskeméti Gépgyár rt. 250 P. Papyrus cséve és ipari segédanyaggyár rt. 250 P. Gardenia csipkefüggöny és szövőgyár rt. 200 P. Horganyhengermü rt. 200 P. Lőwy Rudolf mechanikai szövőgyár rt. 200 P. Naxos Csiszolóárugyár rt. 200 P. Magyar Fémdobozmüvek rt. 150 P. Motor és Gépgyár, Martos és Herz 150 P. Dunavölgyi Faipari és Fabehozatali rt. 100 P. Gonda Arthur, az Ipper és Fürst csavargyár tulajd. 100 P. Ipper Sándor, az Ipper és Fürst csavargyár tulajd. 100 P. Leiner szőrmeárugyár kft. 100 P. Dr. Megyeri Mezőgazdasági Ipar rt. 100 P. Nemes Oszkár láda- és faipari rt. 100 P. Schottola Ernő cég 100 P. Textus Gyapjuárugyár rt. 100 P. Turul gomb- és fémárugyár, Erdős Henrik 100 P. Vincze Ernő bőrgyár 100 P. Ipper és Fürst csavargyár alkalmazottai 50 P. Szalai Jenő hengerpapir és tarkapapirgyár 30 P. Összesen: 16.430.00 pengő.

A GYOSz gyüjtésének ezidőszerinti eredménye 575.727 pengő. Fenti megajánlásokból 557.647 pengőt már be is fizetett az akció számlájára.

A készpénzadományokon felül a „Flóra" Első Magyar Stearingyertya és Szappangyár, Margarin és Olajművek rt. 15.000 darab pipereszappant ajánlott fel az akció céljaira kb. 3000.— pengő értékben. Ezenkivül a Bérgőzfürész és Faanyagtermelő Szövetkezet 215.40 pengőt gyüjtött össze és fizetett be az akció számlájára. — Ugyancsak közvetlenül, illetve a helyi hatóságok utján fizetett le Fischer János Fiai szegedi cég 100.— pengőt, Muth Sándor kecskeméti cég 130.— pengőt a mozgalom javára.

Vitéz Imrédy Béláné rádió felhivása a magyar társadalomhoz

November 3-án országszerte megindul a gyüjtés a „Magyar a magyarért“ mozgalom javára

Vitéz Imrédy Béláné kedden este a rádióban a „Magyar a magyarért“ mozgalom érdekében a következő felhivással fordult a magyar társadalomhoz:

A rohanó idők forgatagában megállunk egy percre a halottak ünnepén, kegyeletünket leróni, de máris nézünk megint előre, arra az eseményre, ami szivünket betölti: felvidéki testvéreink hazatérésére. *Azok, akik annyit szenvedtek, husz esztendőn keresztül oly nehéz sorsot viseltek, de minden elnyomatás ellenére igaz magyarok maradtak, — érezzék meg az első percben, hogy mindig vártuk őket és most idehaza vannak.*

(Csodálatos véletlen folytán gyüjtésünk előestéjén eldőlt a sorsuk).

Utolsó perceit éljük a várakozásnak! A segitség sürgős!

Nem is tudnám pontosan megmondani, mikor és hol kezdődött, hogyan született a *„Magyar a magyarért“* mozgalom első gondolata. Mindnyájunk érzése hozta létre és *Horthy Miklós* Magyarország kormányzójának felesége, a *Főméltóságu Asszony* volt az, ki ezt a gondolatot kifejezésre juttatta és a mozgalmat meginditotta.

Az ő legmagasabb védnöksége alatt megalakult a munkaközösség, mely mozgalomnak az a célja, hogy a visszacsatolandó területeken élő testvéreinket, a hatóságok óriási munkája mellett, női szivvel, melegséggel, szociális együttérzéssel támogassuk.

Minden szociális, társadalmi munkában tapasztalt embernek határozott véleménye, hogy csak *általános, szervezett mozgalommal lehet eredményt elérni.*

A „Magyar a magyarért“ mozgalom minden járási székhelyre, közvetlenül a katonaság bevonulása után, a hatóságokkal teljes egyetértésben, tapasztalt, szakképzett, *szociális megbizottat* küld ki, kinek az a feladata, hogy a visszacsatolandó területeken a jelentkező inséget enyhitse; felvegye a kapcsolatot az ott levő szervezetekkel, szociális intézményekkel, azoknak munkáját minden módon segitse, támogassa, ugy, ahogy az *ott* szükséges. E megbizottak itt mind felelős állásban levő hölgyek, kik csak szabadságot kaptak arra, hogy ezt a pár hétig tartó munkát elvégezzék és azután visszatérnek régi munkahelyükre.

Teljes egyetértés uralkodik e téren a felvidéki magyar Nemzeti Tanács vezetőségével, kikkel megbizottunk szoros együttműködést fog kifejteni.

Első feladat az *élelmiszerrel* való ellátás ott, ahol az szükséges; azután ha kell, *cipő, ruhanemü;* a gyermekek részére *magyar iskolai könyvek* kiosztása; *egészségügyi intézmények* támogatása és továbbfejlesztése, egyetértésben a Zöldkereszttel és a Stefánia Szövetséggel és minden helyszinen adódó *szociális kérdés* megoldásának elősegitése.

Akarjuk, hogy minden felvidéki magyar testvérünk érezze, milyen szeretettel, milyen áldozatkészen áll melléjük az anyaország. A magyar együvétartozásnak, testvériségnek csodálatos szép megnyilatkozása a *„Magyar a magyarért“* mozgalom.

A Főméltóságu Asszony hivó szavára a társadalom minden rétege lelkesen csatlakozott a mozgalomhoz.

A magyar Felvidék minden magyar érzésü szülötte, bármely nemzetiséghez tartozzon is, egyaránt közel áll szivünkhöz.

Nagy ez a feladat, ami ránk hárul, s nagyok az áldozatok, amelyeket e célból a magyar társadalomtól kérünk.

Holnap, *november 3-án országszerte megindul a gyüjtés, hogy a visszatérés órájában ne legyen éhező hazavárt testvéreink között, ne legyen gyermek, akinek egészségéről ne gondoskodnánk, ne legyen senki, ki segitő kezünket ne érezné, ha arra rászorul.*

Ugy szeretnénk a gyüjtést lefolytatni, hogy mindenki szivesen, hittel és bizalommal adhasson; azért megyünk házról-házra, hogy az adakozásból senki ki ne maradjon és az állam és az önkormányzati szervek számvevőségének ellenőrzése biztositja, hogy az adakozók minden fillérjét a szent cél érdekében használjuk fel.

Kérem, fogadják szeretettel a gyüjtő hölgyeket, kik páratlan önzetlenséggel, háztartásbeli vagy hivatásbeli kötelezettségeiken felül, hazafiságból vállalkoztak erre a nem könnyü feladatra.

A fővárosban élelmiszert nem gyüjtünk, de a *pénzgyüjtés* befejezése után *ruhanemüek* gyüjtésének módjáról később tájékoztatjuk a közönséget.

Falun természetben is lehet adakozni. Falvanként meghirdetik, hogy a természetbeni adományok átvétele végett — hatósági emberekkel együtt — mikor és hol jelenik meg a gyüjtőkocsi. Mindent köszönettel elfogadunk, aminek értékesitésével a Futura és a Hangya helybeli szerve foglalkozik. A Hangya és a Futura napiáron átveszi a felajánlott adományokat, rendelkezésünkre bocsátja azokat az anyagokat azokon a helyeken, ahol azokra szükségünk van, miáltal tárolási és szállitási költségeket takaritunk meg.

Holnap, csütörtökön, 3-án, *a kereskedők „Magyar a magyarért“-napot rendeznek,* amikor a bevételek bizonyos százalékát a mozgalom céljaira fizetik be. *Hazafias célt mozdit elő, ki e napon vásárol.*

Szeretném, ha mindenki megérezné azt a fanatikus lelkesedést, fáradhatatlan munkásságot, amit munkatársaim a mozgalom szervezése alatt kifejtettek. Szeretnék mindenki szivébe tüzet gyujtani a mi szikránkkal; szeretném, ha mindenki átérezné a segiteni akarás magasztos érzését.

Meleg szivvel kérek mindenkit, hogy adja a legtöbbet, amit adhat.

Tizenhatszor lőtt két revolverből a pávautcai rendőrgyilkos

Hertrich Andrásné beszél férjéről és a lövöldözésről — A pávautcai dráma ujabb részletei — Tiszteletadás a halott rendőröknek

(Felvételeink a Képes Pesti Hirlapban.)

A *ferencvárosi* Páva-utca lakói még mindig izgatottan tárgyalják a három halállal végződött véres drámát, amely — mint megirtuk — halottak napjának előestéjén a Páva-utca 30. számu egyemeletes házban történt. *Hertrich András* kazánfűtő idegrohamában pisztolyával *belövöldözött egyszoba, konyhás lakásába, agyonlőtt két rendőrt, megsebesitett egy asszonyt, majd szivenlőtte magát és meghalt.*

Hertrich András felesége, aki a lövöldözés elől menekülve, kiugrott szobája ablakán az udvarra és az első emeleten Kókai Sándorék lakásában huzódott meg, az izgalomból és rémületből még csak szerdán tért magához annyira, hogy nyugodtabban tud beszélni férjéről és a megrázó drámáról. Hertrichné elmondotta az ujságiróknak, hogy 1931-ben ismerkedett meg Hertrich Andrással, akinek akkor a Gyáli-uton bormérése volt. Feleségül ment hozzá, házasságukból gyermek született, a kis *Magda.* A leányka most hat éves. A gyermek a lövöldözés kezdetekor *az ágy alá bujt és onnan figyelte a drámai eseményeket.* Szerencsére nem történt baja és Hertrichné szerdán a Szivutcában lakó rokonainál helyezte el megmenekült leánykáját.

A Gyáli-uti bormérés annakidején tönkrement és férje azóta alkalmi munkával kereste kenyerét. Kedden, mikor elment hazulról, azt mondotta feleségének, hogy *a lakás második kulcsát adja a házfelügyelőnek.* Hertrichné ezt meg is tette, de férje, mikor hazatért, ugylátszik, elfelejtette, hogy hol a másik kulcs, mert *rögtön dörömbölni kezdett az ajtón* és még mielőtt ő az ajtóhoz ért volna, férje — emlékezete szerint — *négyszer belőtt a lakásnak a konyhába nyiló ajtaján. Ezután az ablakon is belődözött, majd bezuzta az ajtót és berontott rajta,* de ő ugyanekkor kiugrott a szoba ablakán az udvarra. A hátsó lépcsőn felrohant az emeletre, egy időre behuzódott az első emelet 9. számu lakásba, de aztán előjött onnan és *az emeleti folyosóról nézte végig a dráma lezajlását. Dániel Pálné* házfelügyelőnő elmondja, hogy a kulcs nála volt, de *a kazánfütő nem kérte tőle, hanem mingyárt lődözni kezdett.* A házfelügyelőnő mindaddig az udvarról nézte Hertrich őrjöngését, amig az feléje is nem lőtt kétszer. A lakók szerint *az idegbeteg Hertrich már hetek óta fenyegetőzött, hogy mindenkivel végez, aki nem azt teszi, amit ő akar.* Szemtanuja volt az eseményeknek *Szemko János* gépkocsivezető is, aki le akarta csillapitani a kazánfütőt, de az ismét lőtt. Ezért kifutott az utcára és ott figyelmeztette a két éppen érkező fiatal rendőrt a veszedelemre.

Dr. *Zilahy János* rendőrfogalmazó vezetésével rendőri bizottság ment szerdán a pávautcai dráma szinhelyére és ujabb helyszini szemlét tartott. Vitéz *Komlóssy Ferenc* rendőrfőfelügyelő, fegyverszakértő, megállapitotta, hogy *tizenhét vagy tizenkilenc lövés történt.* A lövések közül hármat a meggyilkolt rendőrök után érkező két rendőr adott le. Éppen abban a pillanatban érkeztek a házba, amikor a két utolsó lövés eldörrent a lakásban és azért tüzeltek, hogy ártalmatlanná tegyék az őrjöngő kazánfütőt. A rendőrség kutatja, hogy a *fejlövéses, idegbeteg ember, aki alkalmi munkából élt, hogyan juthatott két revolverhez is.* Bár a Máriai-utcai OTI-intézetben kezelték sulyos idegbajával és *állandóan fenyegetően viselkedett, erről senki sem értesitette a hatóságokat.*

A rendőrség a két agyonlőtt rendőrt, *Horváth VI. Pált* és *Rácz II. Mihályt* hősi halottainak tekinti. Dr. *Eliássy Sándor* főkapitány szerdán délben utasitást adott a kerületi osztályparancsnokoknak, hogy csütörtökön minden kerület és a rendőrfőparancsnokság őrszemélyzete előtt méltassák a két rendőr bátor és hősies magatartását. A derék rendőröket rendőri gyászpompával temetik el.

Módositották a lapok engedélyezéséről szóló rendeletet

Félhivatalosan jelentik: A minisztérium rendeletet adott ki az időszaki lapok, hirlaptudósitó ujságok, valamint hireket közvetitő egyéb vállalkozások engedélyezése tárgyában kiadott 4950—1938. M. E. sz. rendelet módositásáról.

Eszerint, ha a miniszterelnök valamely időszaki lap, vagy hirlaptudósitó ujság további megjelenésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet már 1938. december 31. napja előtt elutasitja, *a lap, vagy hirlaptudósitó ujság további megjelnését az elutasitó határozat kézhezvétele után haladéktalanul meg kell szüntetni.*

A törvényhatóság első tisztviselője az elutasitó határozat kézhezvétele után az időszaki lapot vagy hirlaptudósitó ujságot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

Aki időszaki lapot, vagy hirlaptudósitó ujságot a további megjelenés engedélyezése iránt előterjesztett kérelem elutasitása után is kiad vagy kiadásában, előállitásában, avagy terjesztésében bármilyen módon közreműködik, bár tudja, hogy a lap további megjelenése iránt előterjesztett kérelmet elutasitották — amennyiben cselekménye sulyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik — kihágást követ el, 15 napig terjedhető elzárással büntetendő.

A nyomda, kőnyomda vagy más sokszorositó vállalat tulajdonosára a rendelkezések megfelelően alkalmazandók. A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik.

A rendelet a Budapesti Közlöny csütörtöki számában jelent meg és ezzel egyidejüen életbe is lép.

Atatürk elnök nagy beszédével nyitották meg a török képviselőházat

Ankara, nov. 2. (Török Távirati Iroda.) *Kemál Atatürk* köztársasági elnök a képviselőházat megnyitó beszédében, amelyet *Bayar* miniszterelnök olvasott fel, mindenekelőtt megemlékezett az országban tapasztalható nyugalomról és a rablóbandák végleges elnyomásáról. Ezután egész sor gazdasági, társadalmi, igazságügyi, pénzügyi, katonai és tengerészeti intézkedést jelentett be.

Külpolitikai kérdésekre áttérve megemlékezett arról a sulyos megrázkódtatásról, amelynek az európai béke az utóbbi hónapokban ki volt téve, majd a következőket mondotta:

— Mélységesen békeszerető politikánk arra irányul, hogy államunkat minél erősebbé tegyük és adott esetben szembenézhessünk minden eshetőséggel. Nem hisszük, hogy teljesen hatékony eszköz lenne a béke fenntartása szempontjából a merev és ellentmondást nem türő elvekhez való ragaszkodás, de azt sem hiszszük, hogy az egyes országok biztonságát csak az egyezmények és szerződések alapján lehet elképzelni, legyenek ezek kétoldaluak, vagy általánosak és minden félre kiterjedőek. Hisszük azonban, hogy mindegyik népnek az a kötelessége, hogy mind a két módszert alkalmazza, követve a földrajzi és politikai szükségleteket és eleget téve a béke szempontjából fontos adottságoknak. Törökország felismerte ezt és alkalmazta is a szomszéd népekkel kötött baráti szerződésekben és viszonylatokban éppen ugy, mint a legtávolabbi népekkel. Törökország balkáni politikája a legbeszédesebb kifejezője azoknak a különleges érdekeknek, amelyeket az ezen a vidéken lakó népeknek szem előtt kell tartaniok.

— Törökország a többi hatalommal is baráti légkörben fejleszti kapcsolatait. Mindenki előtt ismeretesek azok az állomások, amelyeken az elmult évben áthaladtunk a Hatay-kérdéssel kapcsolatban. *Törökország és Franciaország barátságos megegyezésével sikerrel végződtek azok az erőfeszitések, amelyeknek az volt a céljuk, hogy rendezzék ezt a kérdést.*

Befejezték a zsirdrágitási ügy tizenkét vádlottjának kihallgatását

Csütörtökön a szakértők és tanuk vallomására kerül a sor

Az uzsorabiróság szerdán folytatta a zsirdrágitási bűnügy tárgyalását. A három elsőrendü vádlottat, akik letartóztatásban vannak, már hétfőn kihallgatta a törvényszék, szerdán pedig a szabadlábon lévő kilenc vádlott állt a biróság elé.

Nagy Vilmos zsir- és szalonnaügynök ugyanugy kezdte védekezését, mint a három elsőrendü vádlott. Azt hangoztatta, hogy nem érzi magát bünösnek. Szeptember végén — mondotta — a nagyvágók beszüntették a zsir eladását és a zsir ára óráról-órára emelkedett.

— Önök csinálták a pánikot, kizárólag azért, hogy a zsir ára emelkedjék, — jegyezte meg dr. *Lengyel Ernő* elnök.

— Engem ez alig érintett — védekezett a vádlott —, én mindenkor csak a jutalékot kerestem az üzleten. Sok esetben a Hangyát, a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetét és a Községi Élelmiszerüzemet is kiszolgáltam, mint ügynök.

— Ön több esetben két nagykereskedő cég közé is bekapcsolódott — szólt az elnök —, holott erre semmi szükségünk nincsen. *Ez tiszta lánckereskedelem.*

— Én nagyvállalatoktól kaptam megbizásokat. Ez az általános szokás...

— *Elég rossz szokás,* — szólt közbe a vádat képviselő dr. *Kotsis Miklós* ügyészségi alelnök.

Dr. *Ulain Ferenc* védő: Van-e olyan törvényes intézkedés, amely az ügynöknek eltiltja ezt?

Vádlott: Ilyenről nem tudok, sohasem hallottam.

Elnök: Elég baj.

A következő vádlott, *Pürner József* zsirnagykereskedő ugyancsak ártatlanságát hangoztatta. Több bányatársaságnak és nagyipari vállalatnak szállitottak szeptemberben zsirt.

Elnök: Igen, de három nagykereskedőt is bekapcsoltak a láncba. Ezt talán mégsem lehet csinálni. Ha maguk 180 fillérért adták a zsirt, mennyiért adhatta a kishentes? Kétpengős árak miatt kerültek elénk a hentesek árdrágitásért. Maga például *egy nap alatt 660 pengőt keresett anélkül, hogy az ujját megmozditotta volna.*

Vádlott: Nekem azóta is várnom kellett a pénzre, amelyet csak most kaptam meg. Számitani kell azonkivül a költségeket is. Háromezer pengő raktár- és irodabért fizetek. Alkalmazottaim vannak.

Herczog Pál, Tomasoff Sándor, Szegedi György, Szegedi Béla ügynökök is ártatlanságukat hangoztatták. *Kammer György* magántisztviselő az elnöknek arra a kérdésére, hogyan került a zsirügybe, elmondta, hogy 22 éves, vőlegény, de 125 pengős havi fizetéséből nem nősülhet meg. Menyasszonyának nagybátyja megigérte, hogy segitségére lesz; *Tomasoff Sándorhoz* küldte, akivel megbeszélte, hogy együtt fognak egy zsirügyletet lebonyolitani és a jutalék felét ő kapta. Védekezése szerint az ő közreműködése nem drágitotta a zsir árát. Végül az utolsó két vádlottat, *Franyó Bélát* és *Bruszt Ferencet* hallgatták ki. Mindketten azt hangoztatták, hogy nem drágitották a zsirt és mindenben a kereskedői szokásoknak megfelelően jártak el.

Csütörtökön folytatják a tárgyalást, amikor a tanuk és szakértők kihallgatására kerül sor.

Az uj francia pénzügyminiszter gazdasági politikája

Páris, nov. 2. A kormány tegnap megtörtént átalakitása logikus folyomány volt annak az ellentétnek, amely a pénzügyi politika kérdéseiben a miniszterek között már néhány nap óta fennállott. Mig *Marchandeau* volt pénzügyminiszter — főképpen a pénzügyminisztérium főtisztviselőinek véleményére támaszkodva — az adórendszer módositása, vagyonváltság, pénzhigitás és valutakorlátozás utján akarta biztositani a költségvetés egyensulyát, addig *Reynaud* és hivei ellenezték ezt az elgondolást és hangoztatták, hogy *a pénzügyi talpraállást csak a termelés és fogyasztás fokozása, valamint a tőke körforgásának felélénkitése hozhatja meg.*

Reynaud, az uj pénzügyminiszter a minisztertanács befejeztével nyilatkozatot tett közzé, amelyben állást foglalt a frank értékének csökkentése ellen. *Reynaud nézete szerint mindenekelőtt a gazdasági élet fellenditésére van szükség, evégből azonban nem kell olyan tekintélyuralmi intézkedésekhez folyamodni, mint amilyeneket Németország vagy Olaszország alkalmaz.* Reynaud ellenzi a valutakorlátozást és a francia-angol-amerikai pénzügyi együttműködés fenntartásának a hive. *(MTI.)*

József királyi herceg Ipolyságon

Ipolyság, nov. 2. József kir. herceg látogatást tett a felszabadult Ipolyságon. A volt trianoni határnál vitéz *Padusiczky Alfréd* ezredes, a katolikus templom előtt pedig a katonai és polgári vezetők élén *Salkovszky Jenő* kormánybiztos üdvözölte *József* királyi herceget. A kormánybiztos üdvözlő beszédében egyebek közt ezt mondotta:

— Városunk a Szent István alapitotta ősi Hont vármegye székvárosa és az isteni gondviselés utmutatását látjuk abban, hogy a felszabadulás nagy műve éppen itt kezdődött meg és *szimbóluma a szentistváni birodalom helyreállitásának.*

József királyi herceg válaszában a következőket mondotta:

— Meghatott bensőséggel köszöntöm az első felszabadult várost, amelyet a Mindenható nekünk adott. Örömmel jöttem Hont vármegye székvárosába, amelynek fiai vezérletem alatt a világháboruban olyan igaz magyar hősiességgel harcoltak. Önökkel együtt akarok hálát adni a Mindenhatónak, hogy ebben a kegyelemben részesitett bennünket és remélem, hogy az ő gondviselése folytán ez a város megint Magyarország szivébe kerül. Isten áldja meg Önöket és édes hazánkat, Magyarországot.

József királyi herceg az összegyült közönség lelkes ünneplése közepette az ünnepiesen kivilágitott plébániatemplomba ment, ahol szentmisét hallgatott. Mise után az első honvédgyalogezred eljátszotta a Himnuszt, majd a templom előtt két régi vitéz katonája várta a főherceget: *Kiss Sándor* volt tiszthelyettes és *Daróczy József* volt őrmester, akikkel hosszasan elbeszélgetett. Ezután katonai kiséretével együtt megtekintette az uj határokat. Rövid tartózkodás után *József* királyi herceg visszatért Budapestre.

Chamberlain kijelentette az alsóházban, hogy a spanyol kérdés nem fenyegeti többé Európa békéjét

London, nov. 2. Neville Chamberlain az alsóházban ismertette a kormány tegnap beterjesztett javaslatát, amely szerint *a Ház örömmel üdvözli a kormánynak azt a szándékát, hogy hatályba lépteti az angol-olasz egyezményt.*

— Annakidején azt mondtuk — mondta Chamberlain —, hogy a spanyol háboru az akkori körülmények között állandóan fenyegeti Európa békéjét. Midőn Münchenben voltam, Mussolini önként közölte velem, hogy *el akar szállittatni Spanyolországból tizezer embert,* azaz az ottani gyalogság felét. Azóta ezeket tényleg elszállitották. Maradtak még olasz katonák, pilóták, maradt repülőanyag és egyéb anyag Spanyolországban, de más, nem olasz hadianyag is maradt egyik vagy másik táborban. Határozott biztositékokat kaptunk azonban Mussolinitól, hogy

1. a Spanyolországban maradt bárminő kategóriáju haderőket visszavonják, mihelyt hatályba lép a benemavatkozási bizottság terve,

2. *nem fognak több olasz csapatot Spanyolországba küldeni,*

3. az olasz kormány sohasem szándékozott legi haderőt küldeni Spanyolországba a visszavont gyalogság pótlására.

Ez a három igéret és a tényleges jelentékeny mérvü elszállitás együttvéve az olasz kormány jóindulatának jelentékeny záloga és fontos hozzájárulás a spanyol kérdésnek, mint a békét fenyegető veszedelemnek kiküszöböléséhez.

Midőn Münchenben voltam és Hitlerrel és Mussolinival Spanyolország jövőjéről beszéltek, *mind a ketten a leghatározottabban biztositottak, hogy nincsenek semmiféle területi igényeik Spanyolországra nézve.*

Midőn Európa nemrég nagyobb háboru kilátása előtt állott, Franco semlegességi nyilatkozatot tett és kijelentette, hogy *nem fogja a francia határt megsérteni, kivéve ha onnan támadás érné.* Az azóta lefolyt események az egész spanyol viszályt madártávlatba helyezték. Világos, hogy *a spanyol kérdés többé nem fenyegeti Európa békéjét* és nincs ok arra, hogy ne tegyünk olyan lépést, amely hozzájárul az általános megbékitéshez.

Ha indokolni kell Olaszországgal való ellentéteink lezárását, megtalálhatjuk az indokolást Mussolini eljárásában, midőn arra használta befolyását Hitlernél, hogy időt nyerjünk a megbeszélésekhez, amelyek a müncheni megegyezéshez vezettek. *Ez az eljárás mentette meg Európa békéjét.*

— Anglia Franciaország példájára római nagykövetének uj megbizólevelet fog adni — folytatta Chamberlain —, amely az olasz szuverénitás elismerését fogja jelenteni. A dominiumokat állandóan tájékoztattuk. Ausztrália és Dél-Afrika miniszterelnökei válaszukban helyeslésüknek és örömüknek adtak kifejezést az angol kormány bölcs és szükséges lépése felett.

Erre a baloldalon felkiáltások hangzottak el: *Felt-e Ujzéland vagy Kanada kormánya?*

Chamberlain: Nem.

Maxton: Mit mondott az ir szabadállam?

Chamberlain válasz helyett mosolygott.

A miniszterelnök végül kijelentette, hogy egyszersmindenkorra véget kell vetni annak az elgondolásnak, mintha Anglia távol akarna tartani magától bármely államot. Minden lépés amelyet a surlódások okának kiküszöbölése felé tesznek, megkönnyiti a fennmaradó nehézségek elintézését. *(MTI)*

Angolország fenn akarja tartani a dunai államokkal való kereskedelmét

London, nov. 2. Ifj. Henderson Artur az alsóházban megkérdezte a miniszterelnököt, van-e mondanivalója az angol kormány politikájáról a dunai országok gazdasági helyzetének javitása tekintetében.

A kérdésre Butler külügyi államtitkár felelt:

— Az angol kormánynak az a politikája, hogy *fenntartsa és amennyire csak lehet, továbbfejlessze az Anglia és a dunai államok közötti kereskedelmet* és ezzel hozzájáruljon ezeknek az országoknak gazdasági helyzetjavulásához. Elismerjük, hogy Németország és Olaszország földrajzi okokból természetes piacot nyujtanak a dunai országok termékei jelentékeny részének, de még igen tág tér nyilik az angol érdekeltségek számára, hogy szerepet játsszanak ezeknek az országoknak gazdasági életében. Azok a határozott lépések, amelyek segitségével érdekeinket a legeredményesebben fenntarthatjuk, minden egyes esetben a helyzet körülményeitől fognak függni, de *az angol kormány továbbra is gondosan figyeli a helyzetet és ahol csak lehet, előmozditja a gazdasági együttműködést a dunai államokkal.*

Ben Riley munkáspárti képviselő közbeszól: Volt-e szó kereskedelmi szerződésekről a tárgyalások során?

Butler államtitkár: Az a célunk, hogy előmozdítsuk a gazdasági együttműködést a dunai államokkal, ahol csak lehetséges. Továbbra is közvetlenül figyelemmel kisérjük a helyzetet.

Éles ellenzéki támadások Chamberlain ellen

London, nov. 2. Az angol-olasz egyezmény alsóházi vitája során *Greenwood* képviselő, az ellenzék helyettes vezére élesen támadta Chamberlain politikáját. *Szivesen látná* — mondta — *az európai diktaturák megsemmisülését.*

Roberts képviselő (ellenzéki szabadelvü) benyujtotta a szabadelvüek ellenindítványát, amely szerint az alsóház mindaddig nem járulhat hozzá az angol-olasz egyezmény megerősitéséhez, amig Spanyolországból, Mallorcáról és a többi spanyol területről vissza nem rendelték az összes olasz önkénteseket, beleértve a repülőket is.

Eden volt külügyminiszter is hosszabb nyilatkozatot tett, mert — mint mondotta — különben azt mondhatnák, hogy módositotta nézeteit.

Sir Henry Page Croft konzervativ képviselő, aki nem tartozik Chamberlain irányzatához, nyomban élesen válaszolt Edennek. Eden beszéde mutatja, hogy semmiképpen sem érez együtt Nagy-Britannia népének nagy többségével. Helyesli az angol-olasz egyezményt, amely helyreállitja Európa békéjét. (MTI.)

Az angol alsóház elfogadta az angol-olasz egyezmény életbeléptetéséről szóló inditványt

London, nov. 3. (Havas.) Az alsóház 345 szavazattal 138 ellenében elfogadta a kormány által beterjesztett inditványt az angol-olasz egyezmény életbeléptetésére. (MTI.)

LEGUJABB

A területnövekedés következtében a mai Magyarország lakosainak száma eléri a 10 milliót

Bécs, nov. 2. A mai területrendezéssel kapcsolatban illetékes helyről a következő megközelitő pontosságu adatokat bocsátották a Magyar Távirati Iroda tudósitójának rendelkezésére:

A döntőbiróság határozata következtében Magyarország területe kereken 12.400 négyzetkilométerrel növekszik meg. Ezen a területen az 1910-i népszámlálás szerint 900.000 ember élt; ezek közül több mint háromnegyedmillió volt magyar anyanyelvü. A visszacsatolandó területek lakosainak száma az 1930-i népszámlálás szerint 1,064.000 volt. A területnövekedés következtében a mai Magyarország lakosainak száma el fogja érni a 10 milliót.

Illetékes felvilágositás a döntőbiróság határozatáról

Bécs, nov. 2. *(A Pesti Hirlap kiküldött munkatársának telefonjelentése.)* A csehszlovák határkérdésben itélkező döntőbiróság határozatával kapcsolatban a magyar delegáció köréből a következő információt kaptuk:

A magyar kormánynak kezdettől fogva az volt az álláspontja, hogy a függőben levő kérdést sürgősen és amennyiben lehetséges, békésen oldja meg északi szomszédjával, de arra is el volt tökélve, hogy ha jogos és méltányos követeléseit közvetlen tárgyalások utján nem elégitik ki, más eszközöktől sem fog visszariadni. A magyar kormány eredetileg *13 ezer négyzetkilométer* területet követelt vissza, amelynek az 1910. évi népszámlálás adatai alapján *1,040.000 lakosa* volt. *Hevenyészett* számitás szerint a Belvederében hozott döntés alapján visszakapunk *11.500 négyzetkilométert, amelynek egymillió lakosa van.*

Kétségtelen, hogy ezt a megoldást komoly áldozatokkal kellett megvásárolni. Pozsony és Nyitra városokat nem kaptuk meg. *Pozsony városában azonban a magyar kisebbségnek jogai, mint az a bécsi jegyzőkönyvből is kitünik, biztositva lesznek.* Hasonlóképpen lehetőség nyilik arra, hogy a visszaszerzett magyar terület és a megmaradó Csehszlovákia között a *vasuti és közuti közlekedést biztositani, sőt esetleg még javitani is lehessen.* Ennek elintézésére különben magyar-csehszlovák bizottságot állitottak fel.

Sikerült biztositani azt is, hogy a nekünk *itélt terület gyorsan a kezünkbe jusson, még pedig olyan állapotban, ahogy azt a cseh csapatok annak idején felvonulásakkor találták.* A magyar-csehszlovák bizottság egyébként igen sok fontos dologban fog határozni. Talán nem tul vérmes a reménység, hogy ennek a bizottságnak az ülésezései után *a két ország között olyan atmoszféra fejlődik majd ki, amely megfelel azoknak az elveknek, amelyeknek érdekében a nagyhatalmak a döntőbirói szerepet önzetlenül elvállalták.* Ez a döntőbiróság egyébként a történelemben igen nagy szerepet fog játszani.

A döntőbirósági itélet alapelve, hogy *nemzeti államok alakuljanak,* lehetőleg *minimális kisebbséggel és gazdasági, kulturális békés együttműködés legyen közöttük.* A párizskörnyéki békediktátumok ugyszólván természetszerüleg elidegenitették egymástól és ellenséges viszonyban tartották ezeket az államokat. *A Magyarország és Csehszlovákia közötti további viszony attól függ, hogyan bánnak majd az ujonnan megállapitott határ mögött a Csehszlovákia uralma alatt megmaradó magyar kisebbséggel.*

B. J.

A bécsi döntés hatása Varsóban

A Pesti Hirlap varsói tudósitójának telefonjelentése

Varsó, nov. 2. Varsóban este kilenc órakor a rádió közlése révén vált ismeretessé a bécsi döntőbirósági határozat. A lengyel fővárosban az eredmény *osztatlan örömet keltett. Különösen nagy jelentőséget tulajdonitanak annak, hogy a bécsi határozat Ungvárt és Munkácsot visszacsatolta Magyarországhoz.* A hivatalos közleményt, amely a varsói illetékes véleményt tartalmazza a határozatról, csak a késő éjszakai órákban adják ki.

Földes Béla.

„Az uj Csehszlovákia külpolitikája határozottan a róma-berlini tengely felé irányozódik" jelentette ki Chvalkovsky külügyminiszter

Bécs, nov. 2. (Stefani.) Chvalkovsky csehszlovák külügyminiszter a Giornale d'Italia előtt nyilatkozott országa politikájának uj irányáról.

Belpolitikai tekintetben azt jelentette ki, hogy *rövidesen kinevezik az uj elnököt,* nyomban utána pedig megvalósitják az ország belső ujjászervezését a három — a cseh, szlovák és ruszin — önkormányzat föderalizmusának elve alapján. *A kommunizmust és mindennemü ágazatait elszántan kiküszöbölik.*

— Az uj Csehszlovákia — folytatta a külügyminiszter — sohasem fogja szem elől téveszteni azokat a tapasztalatokat, amelyeket a fasiszta Olaszországban mint követ ott szereztem. Ami a külpolitikát illeti, *az uj Csehszlovákia határozottan a róma—berlini tengely felé irányozódik,* azzal a törekvéssel, hogy Olaszországgal a barátság és az együttműködés legszorosabb viszonyát épitse ki.

— Becsvágyam az — mondotta *Chevalkovszky* —, *hogy kövessem Jugoszlávia példáját* és az olasz—csehszlovák politikai és gazdasági jóviszonyt a józanság és szivélyesség ugyanolyan fokára fejlesszem, aminő Olaszország és Jugoszlávia között kialakult. Természetesen el vagyunk határozva arra is, hogy nagyon szivélyes viszonyt létesitsünk valamennyi más szomszédunkkal. *Galeazzo Ciano* miniszter, akit nem felejtettem el és nem tudtam elfelejteni, megigérte nekem Olaszország garanciáját, mihelyt Csehszlovákia valamennyi nemzetközi problémája végleg tisztázódik. Ez a biztositék, Németországéval együtt, a legbiztosabb és legállandóbb irányt fogja adni Csehszlovákia külpolitikájának, valamint Olaszország és országom uj nagy barátságának.

Az ipolysági járási katonai parancsnok nyilatkozata

Ipolyság, nov. 2. Vitéz Szádeczky-Kardoss Dezső ezredes, járási katonai parancsnok az elmult hét munkásságát a következőkben vázolta:

— Boldog örömmel jöttem Ipolyságra, mint minden magyar honvéd. Működésem főleg arra irányul, hogy *a lakosság érezze meg azt a tiszta szeretetet, amellyel a magyar honvédség és az egész magyarság keblére öleli sokat szenvedett, régen nem látott testvéreit.* A fennálló szabályok és törvények teljes szemmeltartásával igyekszem a lehető legjobbat nyujtani. Itt és a majd felszabaduló területeken azt akarjuk elérni, hogy *a lakosság minden rétege érezze anyaországának, régi, megtalált hazájának gondoskodását. Számunkra nincsen politikai párt, csak magyarokat ismerünk.* Szivesen vállaltam ezt a felelősségteljes állást, mert büszke vagyok arra, hogy a magyarságnak éppen sorsdöntő óráiban szolgálatára állhatok.

Arra a kérdésre, hogy miért volt szükség az *árszabályozó bizottság* megalakitására, *Szádeczky-Kardoss* ezredes igy válaszolt:

— Amennyire azt akarjuk, hogy a felszabaditott magyar lakosság megismerje az igazi szabadságot, tökéletes rendet és az általános jólétet, éppen ugy kell ..ködnünk azon, hogy az idegenfaju és mindig csak üzleti hasznot szimatoló emberek a helyzetet ki ne használják s *hogy az árdrágitást, valutakereskedelmet, csempészést megszüntessük.* Az árszabályozó bizottság tagjai őslakos keresztény iparosok és kereskedők, akik igyekeznek meggátolni, hogy különösen a szegénysorsu lakosságot ki ne használják. *(MTI)*

Az arabok egész Palesztinában kimondották a sztrájkot

Több lázadót kivégeztek

Jeruzsálem, nov. 2. Sir Dudley Pound tengernagy, a földközitengeri angol hajóhad parancsnoka kedden a főbiztos vendégeként ideérkezett. A főbiztossal folytatott megbeszélésekről eddig semmit sem közöltek a nyilvánossággal.

Az arabok tegnap egész Palesztinában kimondották a sztrájkot, tiltakozásul a rendkivül szigoru intézkedések ellen.

Több lázadót kivégeztek. Herzlia mellett akna robbant egy zsidó tehergépkocsi alatt. Négy ember megsebesült. A gazai katonai táborra ismét tüzeltek. A nabluz—jeruzsálemi távbeszélő vezetékét elvágták.

Az angol hatóságok egy hét alatt mintegy *500 gyanus személyt tartóztattak le.*

NAPI HIREK

Albrecht kir. herceg édesatyja sirjánál

Albrecht kir. herceg, aki hat héttel ezelőtt katonai szolgálatra vonult be és őrnagyi rangban teljesit szolgálatot, felettes parancsnokságától halottak napja alkalmából szabadságot kért. Kérelmének teljesitése után *a királyi herceg Magyaróvárra utazott, hogy ott, az ősi kastély kriptájában nyugvó édesapjának, Frigyes kir. herceg tábornagynak sirjánál lerója gyermeki kegyeletét.*

Albrecht kir. herceg — mint környezetéből jelentik — *különösen kötelességének tartotta ezt a kegyeletes aktust ezekben a napokban, amikor édesapja sirjánál tett látogatásával mintegy jelentést kivánt tenni a volt magyar-osztrák hadsereg világháborus tábornagya előtt a Felvidék visszacsatolásának nagy magyar eseményéről.*

A kegyeletes aktust mise követte, amelyet *Pintér* apátplébános celebrált. A misén *Albrecht kir. hercegen és Katalin hercegasszonyon kivül megjelentek Gabriella kir. hercegnő és Waldbott bárónė, Alice királyi hercegasszony is.*

Résztvett a misén Magyaróvár katonai parancsnoka, polgármestere és az ottani rendőrség vezetője. Megjelentek továbbá az udvari hivatalok képviselői és az uradalmi tisztikar, élén a jószágkormányzóval.

— **A telefon csilingel.** Jegyezzük fel a szerdai történelmi nap margójára: még nem volt példa rá, mióta az ujságirói tollat forgatjuk a *Pesti Hirlap* asztalainál, hogy a közönség ilyen lázas, szakadatlan, óriási érdeklődéssel ostromolta volna a szerkesztőséget, mint ezen a napon. Kezdődött a közönségünk ostromló kiváncsisága már a délutáni órákban és különösen felfokozódott akkor, amikor hire ment, hogy a bécsi tárgyalások kissé elhuzódtak és a döntés valamivel későbbre várható. A városnak, sőt az egész országnak példátlan izgalmát éreztük ez alatt a másfél, két óra alatt felénk sugározni, amint szüntelen és szüntelen szólaltak meg a telefonjaink és Budapestről és vidékről izgatott, szinte könyörgő hangon várták, kérdezték és kérték olvasóink a döntésről szóló hireket. A *Pesti Hirlap* valamennyi telefonvonala pillanatnyi szünet nélkül foglalt volt ezekben a sorsdöntő órákban. De — és erről különös melegséggel számolhatunk be — akkor se igen csappant meg az olvasóközönségünk telefonáló kedve, amikor később a rádió utján már mindenki tudomást szerezhetett és szerzett a döntőbiróság itéletéről: ekkor olvasóink azért telefonáltak ujból és mindenhonnan nekünk, hogy nagy szeretettel üdvözöljék a *Pesti Hirlapot* reviziós munkásságáért nyomban azokban a történelmi percekben, amikor a trianoni szerződés békés reviziója tekintetében ime megtörtént az első lépés. Szivetdobogtató jó érzés volt számunkra, amint ezek a boldog, hálás telefonhangok siettek magyar érzésükkel jutalmazni bennünket. Megérkezett az első üdvözlő távirat is egy hűséges, kedves olvasónktól Budapestről, ezzel a szöveggel: „A magyar igazság győzelme napján üdvözlöm a revizió lánglelkü harcosát, a Pesti Hirlapot. Rabovay Rezler Kornél, nyugalmazott kuriai biró." Közönségünk együttérzésének lelkes jeleit boldog örömmel fogadtuk és ezuton mindenkinek hálás köszönetet mondunk, aki a revizió napfelkeltének e boldog napján elküldötte hozzánk szerető és ragaszkodó érzéseit. Szerénytelenség nélkül őszinte erkölcsi elégtételt érzünk e napon, mert mi mindig hittünk a trianoni békeszerződés békés reviziójának a lehetőségében, hittünk ebben olyan időkben is, amikor egészen egyedül álltunk ezzel a hitünkkel. Hittünk azzal a biztos érzéssel, az igazságnak azzal a lelki erejével, amelynek első diadalnapja volt a szerdai döntő nap.

— **Házasság.** Néhai *Fazekas Ágoston,* volt pestmegyei alispán és *Fazekas Franciska* leánya, *Erzsébet* és néhai dr. *Szopkó Dezső* nyiregyházai gyógyszerész és néhai *Nádosy Erzsébet* fia, *Dezső,* okl. gyógyszerész, házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Zuckermann Etel, az Omnia Filmszinház titkárnője és *Horváth Sándor,* a Film-Express k. f. t. tagja házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Ünnepély az olasz hadsereg győzelme huszadik évfordulóján.** Vittorio Venetóból jelentik: Az olasz hadsereg győzelme huszadik évfordulójának megünneplésére *Vittorio Venetóban* ünnepélyt rendeztek. A Vittorio Emanueletéren délelőtt ünnepélyes misét mondtak, amelyen jelen volt a trónörökös, *Badoglio* tábornagy és *Graziani* tábornagy.

— **Az 1914. és 1938. év tanulságai.** *Londonból* jelentik: Az anglikán egyház és a szabad egyházak vezetői a nemzethez intézett szózatukban *1914 és 1938 tanulságainak megszivlelését sürgetik.* A nyilatkozat kiemeli, hogy olyan igazságtalanságot és kegyetlenséget követtek és követnek el mindenütt, aminőket az előző nemzedék elképzelhetetlennek tartott volna. A jövőben *uj életmódot kell keresni.* Ennek elérésére három főcélt kell szem előtt tartanunk: 1. *A nemzetközi viták elintézésénél a józan ész, tanácskozás és békités eszközei váltsák fel az erőszakos módszereket.* Elő kell mozditani a nemzetek közti barátságos megegyezést. Az ehhez szükséges áldozatokat vállalnia kell minden nemzetnek, Angliának is. 2. A keresztény kötelesség tiltja a megnyugvást a puszta fegyverkezés politikájában. A háborura legjobban megszervezett országokban is mély békevágy él. *Az államférfiak kötelessége, hogy a fegyverkezési verseny fokozatos megszüntetéséhez vezető egyezményeket hozzanak létre.* 3. Segélyezni kell a szűkölködőket, menekülteket, munkanélkülieket és csüggedőket. A szózatot *a canterburyi és a yorki érsek, számos anglikán püspök és a szabad egyházak vezetői irták alá.*

— **A kormányzó elismerése.** A kormányzó a honvédelmi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Kott Vilmos* állami nyomdai főtisztnek és *Lühnsdorf Frigyes* állami nyomdai tisztnek a honvédelmi igazgatás számára teljesitett értékes szolgálataikért elismerését tudtul adják.

— **Kemál Atatürk török köztársasági elnök válasza Horthy Miklós kormányzó táviratára.** Vitéz nagybányai *Horthy Miklósnak,* Magyarország kormányzójának a török nemzeti ünnep alkalmával *Kemál Atatürk* köztársasági elnökhöz intézett táviratára a következő válasz érkezett: „őszinte köszönetet mondok Főméltóságod távirati üdvözléséért és szerencsekivánataiért, amelyeket hozzám intézni kegyes volt és kérem Főméltóságodat, fogadja személyi boldogságára és a magyar királyság felvirágzására irányuló bensőséges jókivánataimat."

— **Lebrun köztársasági elnök válasza Horthy Miklós kormányzó részvéttáviratára.** Vitéz nagybányai *Horthy Miklósnak,* Magyarország kormányzójának a marseillei tűzvész alkalmából a francia köztársasági elnökhöz intézett részvéttáviratára *Lebrun* köztársasági elnök a következő szövegü távirattal válaszolt: „őszintén meghatott az a mély részvét, amelyet Főméltóságod a marseillei szerencsétlenség alkalmával nyilvánitani méltóztatott és azért Főméltóságodnak megindultan mondok köszönetet."

— **Károsultakat keres a rendőrség.** A rendőrség elfogta az elmult hetek során történt betörések elkövetőit és a betörőknél sok lopott holmit talált. A károsultak jelentkezzenek a főkapitányság bűnügyi osztályán (II. emelet 214).

— **Felhivás a volt komáromi 12-esekhez.** A megszállás alól felszabaduló Komáromba régi ezredzászlónkat az Országos Frontharcos Szövetség mozgalmával karöltve ünnepélyes keretek között viszi vissza a bajtársi törzs A résztvenni szándékozó budapesti bajtársak sürgősen jelentkezzenek *Perédy Gyula* bajtársnál (V., Markó-utca 27. II. em. 21., telefon: 121—988.) a komáromkörnyékiek pedig *Pathó Gyula* bajtársnál (Komárom, Igmándi-ut 23. sz. Komárommegyei Hirlap szerkesztősége).

— **Halálozás.** Dr. *Deér Endre* m. kir. kormányfőtanácsos, gyógyszerész, az Országos Közegészségügyi Tanács rendes tagja és a Magyar Gyógyszerészek Tudományi Társasága t. elnöke, életének 74-ik évében október hó 31-én d. e. elhunyt. Temetése folyó hó 3-án, csütörtökön d. u. fél 4 órakor lesz a kerepesi temető halottasházából.

Dr. *Magyar Ambrus* kir. közjegyző 83 éves korában, október 27-én Nagykőrösön meghalt. Október 29-én temették el nagy részvét mellett a ref. egyház szertartása szerint. Kiterjedt rokonság gyászolja.

Ferenczy Lajos ny. állampt. igazgató október 31-én elhunyt. Temetése nov. 3-án d. u. 3 órakor lesz a kerepesi temető halottasházából az ág. h. ev. egyház szertartása szerint.

Dr. *Molnár Árpád* törvényszéki biró felesége, szül. *Ludvig Mariska* szerdán meghalt. Pénteken délután három órakor temetik *Csillaghegyen.*

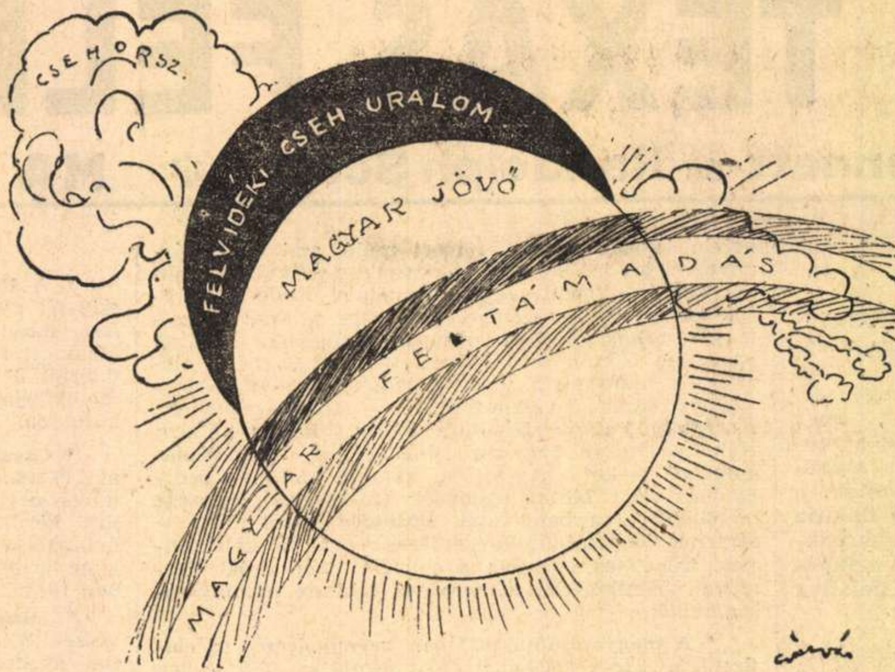
Szentandrási Szent-Andrássy József ny. MÁV felügyelő 62 éves korában *Budapesten* meghalt. Szerdán délután temették el a Kerepesi-uti temetőben.

Özv. nagyselmeczi *Mérey Lászlóné* szül. kisóczi és szentandrási *Kálmán Ilona* 77 éves korában *Hajduszoboszlón* meghalt. Szerdán délelőtt temették el *Budapesten,* a Kerepesi-uti temetőben.

Tóth Jenőt, a Magyar Távirati Iroda fiatalon elhunyt munkatársát, szerdán délután 4 órakor temették el nagy részvét mellett a Kerepesi-ut melletti temetőben. A Jókai-gyászlepellel és rengeteg virággal leboritott ravatal mellett a Magyar Távirati Iroda szerkesztőségének tagjai testületileg sorakoztak fel. A református lelkész gyászbeszéde után *Herczegh Elemér* szerkesztő vett bucsut a kartársak nevében a korán elköltözött pályatárstól, akinek munkás élete és vonzó egyénisége felejthetetlen marad.

Grósz József ny. állatorvos Budapesten elhunyt. Temetése f. hó 3-án, csütörtökön délután 3 órakor lesz a rákoskereszturi izr. temető halottasházából.

HOLDFOGYATKOZÁST JÓSOLNAK A HÉTRE

(Gáspár Antal rajza.)

Fátyol

Apró kis divathir
Jő nyugati tájról:
A hölgyek kalapján
Megjelent a fátyol.

Elmult pár év fátyol nélkül,
Most már hordják ujra, —
Vessünk hát fátyolt a
Fátyoltalan multra!

(—kas.)

— **A görög trónörököspárnak kislánya született.** *Athénból* jelentik: *Pál* herceg trónörökös felesége, *Friderika* braunschweig-lüneburgi hercegnő szerdán este egészséges leánygyermeknek adott életet.

— **A mentők ünnepies őrségváltása.** Alig hangzott el szerdán este a miniszterelnök rádióbeszéde, amellyel az ország lakosságának tudtára adta a bécsi döntést, a *Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület* székházában az alapitó *Kresz Géza* márványtáblája előtt kigyultak a fáklyák és a történelmi nap emlékére ünnepies őrségváltást tartottak. A megilletődéstől könnyesszemü mentőorvosok és mentők sorfala előtt dr. *Russzwurm Rezső* igazgató-főorvos beszélt a történelmi fordulat jelentőségéről és fogadalmat tett, hogy a magyar haza iránt a mentők vérük árán is rendületlen hűséget éreznek. Esküszavai közben felröppent a székház ormára a nemzeti zászló és az éjjel-nappal felelősségteljes munkát végző pesti mentők egy pillanatra félbeszakitották a lázas munkairamot és imádkoztak a magyar haza boldogulásáért.

— **Felakasztotta magát egy gyárigazgató felesége.** *Erney A. Móric* nyugalmazott gyárigazgató, aki most egy hűtő- és fémárugyár r.-t. igazgatója, feleségével, az 58 éves *Sághy Magdolnával* és két felnőtt fiával a Horthy Miklós-ut 9. számu ház harmadik emeletén lakik. Erneyné régóta idegbajban szenved és altatószereket használ. Egy izben már eszméletlen állapotban találták és a mentők a *Rókus*-kórházba vitték, mert tulsok veronált vett be. Akkor felgyógyult. Családtagjai állandóan a közelében tartózkodtak és vigyáztak rá. Kedden este együtt vacsorázott hozzátartozóival, de egyiküknek sem tünt fel, hogy különösebben rosszkedvü lett volna. Egyik fia az éjszakai órákban szokása szerint be akart nyitni hozzá, hogy megnézze, nyugodtan alszik-e az édesanyjuk, de az ajtót zárva találta. Fölriasztotta a családot, értesitették háziorvosukat, *Uhl Gyula* főorvost is, aki állandóan kezelte Erneynét, de a szobába hatolva *már holtan találták a gyárigazgató feleségét.* Felakasztotta magát a szoba egyik ablakkilincsére. Bucsulevelet nem irt, de nyilván idegrohamában követte el tettét.

— **A legtökéletesebb takarékosság:** az életbiztositás. Előteremti a gyermekek tanittatásához és kiházasitásához szükséges összeget, gondoskodást nyujt a biztositott öreg napjaira és az egész biztositott összeg azonnal rendelkezésre áll a családnak, ha a családfő elhunyt. Az életbiztositás rendszeres, tehát eredményes takarékosság.

— **Megmérgezte magát és meghalt egy ismert festőművész felesége.** Bazilidesz Barna festőművész különváltan élő felesége, *Szentimrey Teri* festőművésznő a Tátra-utca 22/b. számu ház ötödik emeletén lakott garszonlakásban. Hétfőn azt mondotta a házfelügyelőnek, hogy három napra elutazik. Szerdán délután az egyik barátnője felhivta telefonon és miután a többszörös kisérletezésre sem kapott választ, elment a Tátra-utcai lakásba. De hiába csöngetett és dörömbölt, nem nyitottak ajtót. A házfelügyelő rendőrt hivott, s amikor a lakásba behatoltak, a festőművésznőt a pamlagon *holtan találták.*

— **Gyomor- és bélbajoknál, a máj és az epeutak megbetegedéseinél,** reggel felkeléskor egy pohár természetes „. **erenc József"** keserüviz kortyonként elfogyasztva igazán remek hashajtó. Kérdezze meg orvosát.

— **„A magyarok nem nyomták el a nemzetiségeket!"** Varsóból jelentik: Egy most megjelent és a megélénkült magyar-lengyel érintkezések folytán felette időszerü füzet gróf *Worczell Szaniszlónak,* a lengyel emigráció egyik legkiválóbb tagjának, 1849-ben Párizsban megjelent cikkeit ismerteti a magyar-lengyel viszonyról. Gróf *Worczell* érintkezésben állott a magyar emigrációval és később, az ötvenes években, *együttműködött Kossuth-tal Angliában.* Megállapitásainak nagy része *ma is helytálló.* A történelem tanulságai alapján kimutatja, hogy *a magyar és a lengyel nemzet egymásra van utalva.* Felsorolja, hányszor segitette meg egymást a két nép a történelem folyamán; az egymás iránti barátság érzése szinte ösztönszerüleg van meg bennük. A magyarországi viszonyokról irva hangsulyozza, hogy *a magyarok nem nyomták el a nemzetiségeket. A csehek voltak azok, akik a szlovákokat s a többi szlávokat a magyarok ellen izgatták.* Egyedül a lengyelek állottak ellen ennek a szláv ragálynak. *Worczell magyar-lengyel szövetséget is ajánl,* amilyen már a középkorban volt. Érdekes az a megállapitása is, hogy Lengyelországnak és Magyarországnak a Kárpátokban *közös földrajzi alapja* van. Lengyelország felosztása nem következett volna be egy független Magyarország, sem Magyarország elnyomatása egy szabad Lengyelország mellett.

— **Erzsébet belga anyakirályné kihallgatáson fogadta Szent-Györgyi Albertet.** *Brüsszelből* jelentik: *Erzsébet* belga anyakirályné dr. *Szent-Györgyi Albert* *Nobel*-dijas tanárt kihallgatáson fogadta.

— **A világot meg lehet hóditani** egy szerencsés ötlettel is. Igen szerencsés ötlete volt annak a zseniális vegyészmérnöknek, aki az Elida- uj gyártmányának, a *Kék-Vörös Cimer-szappannak* receptjét összeállitotta. A gyönyörü csomagolásu és kellemes illatu szappan csak a napokban jelent meg a piacon és máris átütő sikert aratott. Jelmondata, amely egyébként a dobozon is olvasható: *„Jólápoltság — friss közérzet!"* A testi és lelki harmóniának e két megfizethetetlen tényezőjét adja együttesen az Elida Kék-Vörös Cimer-szappan.

— **Fájós lábak,** tyukszemek, bőrkeményedések, horzsolások, fáradtság, boka és lábfej duzzadása azonnal elmulik egy jó meleg Szt. Rókus-lábfürdő után. Beszerezhető mindenütt 28, 80, 140 és 220 fillérért.

SZINHÁZ ÉS ZENE

János vitéz és a visszatérő magyarok

Az Operaház vendégjátéka

A visszatérő magyarok alig ismernek valamit a hazai szinjátszásból. Felmerült a terv, hogy rövidesen miképpen kaphatnának kóstolót mindabból, ami a budapesti szinpadoknak java termése volt az elmult husz év alatt. A terv egyelőre kezdeti stádiumban van, de máris bizonyosnak látszik, hogy a visszatérő városok szinpadjain az Operaház együttese el fogja játszani a *János vitézt,* tetézve a *Magyar ábrándok* c. balettel.

A szinházak és a mozik közönsége

Kilenc óra körül kapta meg a szinházak és mozik közönsége a bécsi döntés hirét. A legtöbb helyen szünet közben tudatta az igazgatóság az eredményt. Mindenütt egyformán frenetikus öröm fogta el a sziveket. De volt olyan szinház és mozi, ahol meg se várták a felvonás, vagy az előadás végét, megszakitották az előadást, és ugy hirdették ki a döntést. Igy volt például a *Royal Apollóban* is, ahol a *Katja* c. film derekán maradt abban az előadás. *Pásztor* Béla igazgató hirdette ki:

— Épp most kapom a hirt a *Pesti Hirlap szerkesztőségétől,* hogy Pozsony és Nyitra kivételével valamennyi magyar felvidéki város visszatér . . .

A nézőtér közönsége felugrált helyéről, mámoros szavakkal borultak egymás nyakába egészen ismeretlen emberek. Éljenezték a *kormányzót, Imrédyt, Kányát* . . . Felejthetetlen percek voltak.

A szinházak között a *Belvárosi Szinház* külön ünnepséget is rendezett. Az első felvonás után *Góth Sándor* jelentette be a döntést, melynek eredményeit tapsviharral fogadta a közönség. Az előadás végén pedig — a *Ragaszkodom a szerelemhez* került szinre —, senki se mozdult helyéről, mintha csak érezték volna az igazgatóság lelkes rögtönzését. A szinészek, a műszaki személyzet, az igazgatóság nemzetiszinü lobogóval a nyilt szinpadra vonult és az éljenző közönség felé háromszor meghajtották a trikolórt.

A *Nemzeti Szinház* és a *Kamara Szinház,* halottak napja lévén, nem tartott előadást. A *Vigszinházban Somlay Artur* jelentette ki a közön-

ségnek a bécsi döntésről szóló hirt, amely természetesen itt is viharos lelkesedést keltett. A *Magyar Szinházban Lóránt Vilmos* rendező lépett a függöny elé és tudatta a közönséggel a történelmi eseményt. A *Légy jó mindhalálig* előadása mintegy husz percre megakadt, mert amikor *Nyilas Misi* megszemélyesitője, *Vaszary Piri* a nagy eseményről értesült, annyira megrendült, hogy *ideggörcsöt kapott.* Amig a szinházi orvos a művésznőt eszméletéhez téritette, az előadás szünetelt. Az *Andrássy Szinházban Szakáts Zoltán,* a *Royal Szinházban Kertész Dezső* igazgató tudatta a közönséggel az örömhirt, az *Erdélyi szinházakban* pedig egy-egy művész, s ezekben a szinházakban a szereplők és a közönség, helyéről felállva elénekelte a *Himnuszt.*

* **Operaház.** Az Operaház szerdán este *Verdi „Requiem“*-jének előadásával emlékezett meg a halottakról. A szépen és hatásosan „szinpadiasitott“ mű előadásába uj szereplőként kapcsolódott be *Pataky Kálmán.* Kitünő művészünk nemcsak gyönyörü hanggal, hanem jóleső művészi érzékkel és izléssel énekelte a tenor-szólókat. Nem az olaszos hevü melódiák minél hatásosabb kiaknázására helyezte a fősulyt, hanem a mű egekbe szárnyaló, bensőséges, meghitt hangjainak minél finomabb, kiegyensulyozottabb, átszellemültebb megszólaltatására. A régebbi szereplők közül különösen *Báthy Anna* volt egyenrangu művésztársa. *Budanovits Mária* gyöngéd, költői hangokat talált az altszólam számára, csak *Székelynek* volt rossz napja. Egy-két hibás hangvétele s az egésztől elütő gyorsitott tempói kiütköztek az előadásból. *Failoni* vezényelt. *(mja.)*

* **A „Mindig a nők kezdik“ huszonötödször.** Ma ünnepli a Royal Szinház *László Aladárnak* mindvégig kacagtató vigjátékának első jubileumát. A nézőtér hölgyvendégei ajándékot kapnak.

* **Brahms és Mozart gyászzenéi Hubay emlékére.** A Budapest Ének- és Zenekaregyesület néhai nagynevü elnökének, *Hubay Jenőnek* emlékezetét összekapcsolta halottak estéjén rendezett hangversenyének borongós áhitatával. Megkapoóbb szavakkal egy halott művésznek senki sem áldozhat Schiller gyönyörü hexametereinél: „Meg kell haljon a Szép is, az emberek, istenek üdve . . . mert muló, ami szép, bármi tökéletes is“. És erre a klasszikus gyászóda sorain mily fenséges komolysággal hömpölyög *Brahms* mélyről áradó „Nänia“-zenéje. *Lichtenberg Emil* átszellemült tolmácsolásban juttatta kifejezésre kitünő együttese élén a szép művet. Ugyancsak méltó előadásban hallottuk a zeneirodalom legmeghatóbb, legszivhezszólóbb gyászmiséjét, a Mozart-requiemet, *Korponay Valéria, Basilides Mária, Rösler Endre, Kálmán Oszkár* nagyszerü énekével a magánszólamokban. A két nagyszabásu karmű között pedig Brahms négy bibliai énekének magasztos szépsége mélyitette el a hangulatot. *Basilides Mária* ma kétségtenül leghivatottabb tolmácsa ennek a költészetnek. Tökéletes előadása a művészi szép örök vigaszával, felejthetetlen élményével telitette a hallgatóság lelkét. *lv.*

* **A magyar rádió 1937-ben tizennyolcezer uj előfizetőt nyert.** A magyar rádió műsorát az 1937. évben az előző évvel azonosan hat adóállomáson keresztül sugározta. Székesfehérváron az év második felére elkészültek az uj irányitó antennák, ezek segélyével Észak-Amerika részére hetenként háromszor közvetitettek egy-egy órás műsort. Az uj antennák az adásvétel viszonyait lényegesen megjavitották. Kisérletképpen Dél-Amerikába és a Távol-Keletre is történtek adások, ezek eredményeiről azonban még pontos adatok nem állanak rendelkezésre. Az 1937. év folyamán a magyar rádió 18.151 előfizetővel szaporodott, az emelkedés 5.0 százalékot tesz, az előző évi 3.5 százalékkal szemben. A növekedésből 11.226 előfizető esik a vidékre, 6925 pedig a fővárosra. Az év végén a fővárosban 134.465, a vidéken 249.040, az egész országban pedig 383.505 bejelentett rádióhallgató volt. A rádióhallgatók számának 64.9 százaléka vidékre, 35.1 százaléka pedig a fővárosra esett.

* **A pánikos hangjáték Londonban.** Az angol rádiótársaságok meg akarják vásárolni *H. G. Wells:* „Marslakók a földön“ cimű hangjátékát, amelynek előadása néhány nappal ezelőtt Amerikában oly hatalmas pánikot idézett elő. A hangjáték előadási joga most olcsón kapható, mert a Columbia Broadcasting társaság, amelynek tulajdonában van a szerzői jog, szivesen engedi át azt az angoloknak, tekintettel arra, hogy az amerikai rádióállomások még egyszer nem adhatják elő a hangjátékot. Az angol rádiótársaságok a következő cimmel akarják előadni a hangjátékot: „A hangjáték, amelynek előadása Amerikát pánikba ejtette.“

Beküldött hirek

* **A Felvidék visszacsatolásának ünnepe** lesz ma este fél hét órakor a Zeneakadémián dr. *Dienes Valéria* mozdulatkórusra és énekkarra irt kórusdrámájának, a Patrona Hungariaenak előadása. Jegyek 50 fillértől 3 pengőig az esti pénztárnál, vagy előlegesen lefoglalhatók az Orkesztikai Iskolában, Krisztina-körut 59. Tel. 155—291.

* **Casals Pablo helyett Furtwängler.** A Filharmóniai Társaság legközelebbi hangversenyének vendégművésze *Casals Pablo* lett volna, aki azonban közbejött körülmények folytán hangversenyét márciusra halasztotta. Ilyenformán a filharmonikusok legközelebbi vendége dr. *Furtwängler Wilhelm* lesz november 16-án.

* **„Magyar est“ a Fészek Klubban.** A Fészek Művészek Klubja november 5-én, szombaton este ½11 órai kezdettel „Magyar a magyarért“ Horthy Miklósné felvidéki segélyakciója javára „Magyar-Est“-et rendez. A bevezető beszédet dr. *Ugron Gábor,* a Fészek elnöke mondja. Az estélyen közreműködnek: *T. Mátray Erzsi, Nagy Izabella, Halmos János, Kiss Ferenc,* dr. *Palló Imre, Rácz Aladár, Szentgyörgyi László.* Zongorán *Fleischer Antal* és *Papp Románné* kisér, a magyar dalokat *Magyari Imre* és zenekara kiséri.

G. P. Raymond dalest ma

Zk. 8. Kisér: *Erich Meller* (Koncert).

Lamond Beethoven-est 9-én

Zongorabérlet. Műsor: *Pathétique, Waldstein, op. 111.* stb. Zongorabérletek mégválthatók. *(Koncert.)*

A P. H. OLCSÓ JEGYAKCIÓJA

Ma hét előadás — Uj bejelentések

A csütörtöki magyar előadások közé ma egy német ékelődik, a *Városi Szinházban Ida Wüst* vendégjátéka. Első jubileumához jut a *Royal szinházban* a *Mindig a nők kezdik,* melyet ünnepélyes keretek között tart meg a szinház. Uj előadásokat jelentünk be, többek közt a *Teréz-körutinak sorozatát.*

*

Jövőheti előadások. Városi. Szombat: **Nótás kapitány. — Terézkörüti.** Hétfő, szerda, péntek, vas. este: **Az ugynevezett szerelem. — Komédia.** Hétfő: **Igy is mehet.**

*

Jegyakciós előadásaink rendjét a műsortáblázatban vastag betükkel emeljük ki.

*

Jegyárusitás: Vilmos császár-ut 78. (Telefon: 1—122—93—94—95). — Apponyi-tér 5. (Telefon: 1—833—99). — Erzsébet-körut 1. (Telefon: 1—352—96). — József-körut 30. (T. 1—343—71). — Krisztina-körut 133. (T. 1—509—24). — Horthy Miklós-ut 29. (T. 2—695—95). — Margit-körut 8. (Telefon: 1—520—25).

SZINHÁZAK		OPERAHÁZ (3, ½8)	NEMZETI (½4, ½8)	VIG (½4, 8)	MAGYAR (½4, 8)	BELVÁROSI (4, 8)	KAMARA (4, 8)	ROYAL 4, ½9)	ANDRÁSSY (½4, 8)	VÁROSI (4, 8)
Csütörtök		Tosca B. 4.	**Éljen XII. 3.**	Francia szobal. M.	Légy jó mindh.	**Ragaszkodom**	**Kék róka**	**Mindig a nők**	**Angyalt vettem**	**Mama räumt**
Péntek		Walkür C. 4. (½7)	Fekete Mária VI. 4.	Az orvos dil. R.	Ny. főpróba	**Ragaszkodom**	Országut	**Mindig a nők**	**Angyalt vettem**	**Mama räumt**
Szombat		Mária Veronika D.5.	**Fekete Mária VII. 4**	Francia szobalány	Démon	Ragaszkodom	**Országut**	**Mindig a nők**	Angyalt vettem	**Ábrahám jazz**
Vasárnap	d. u.	**János vitéz**	Gyurkovics lányok	Francia szobalány	**Légy jó mindh.**	**Ragaszkodom**	Hazajáró lélek	**Mindig a nők**	**Angyalt vettem**	Faust (½4)
	este	**Bohémélet**	**Fekete Mária**	Francia szobalány	Démon B.	**Ragaszkodom**	Országut	**Mindig a nők**	**Angyalt vettem**	**Vig övegy**

Városi (4, 8). Vas. d. e.: **Ábrahám jazzhangverseny (11). — Pesti (4, 8).** Szombatig: Nincs előadás. — Szombattól: Művészpár. — Vas. d. u.: **A szabad lány. — Terézkörúti (5, ¼10).** Naponta: Az ugynevezett szerelem. — Péntek, vasárnap este: **akcióban. — Pódium (½5, 9).** Naponta: Elő az okmányokkal! — Péntek: **akcióban — Komédia (½5, ½9).** Naponta: Igy is mehet. — Csütörtök, péntek, vas. d. u.: **akcióban.**

SZINHÁZAK MŰSORA

CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 3

Operaház. Tosca. Puccini 3 fv. melodrámája (Walter R., Halmos, Palló, Vitéz, Komáromy) (B. 4. bérl.) (½8). — **Nemzeti.** Éljen az egyenlőség! Eötvös József 4 fv. vigjátéka (Csortos, Tasnády I., Kürthy, Zádor Gy., Timár, Gál) (XII. 3. bérl.) (½8). — **Vig.** Francia szobalány. Deval 3 fv. vigjátéka (Somlay, Tolnay K., Vizváry M., Ráday, Szombathelyi B., Dénes) (M. bérl.) (8). — **Magyar.** Légy jó mindhalálig. Móricz Zsigmond 9 képes szinmüve (Vaszary P., Bihari, Simor E., Bánhidy, Bacsányi P., Keresztessy M., Földényi, Pataky, Szigeti) (8). — **Belvárosi.** Ragaszkodom a szerelemhez. Bókay János 3 felv. vigjátéka (Góth, Tahy A., Sennyei V., Mihályfi, Szilassy, Pálóczy, Vidor F.) (8). — **Kamara.** Kék róka. Herczeg Ferenc 3 fv. szinjátéka (Bajor G., Kiss, Jávor, Rápolthy A., Rajnai) (8). — **Royal.** Mindig a nők kezdik. László Aladár 3 fv. vigjátéka (Dayka M., Peéry P., Kertész, Rátkai, László L., Haraszthy M., Boross) (½9). — **Andrássy.** Angyalt vettem feleségül. Vaszary János, R. Dodgers 3 fv. zenés komédiája (Lázár M., Törzs, Bilicsi, Molnár, Gervay M., Fenyvessy É., Zayzon G., Szakáts) (8). — **Városi.** Mama räumt auf. Ida Wüst vendégjátéka (8). — **Pesti.** Nincs előadás. — **Teréz-köruti.** Az ugynevezett szerelem. Claude Bonnet 5 képes vigjátéka (Szepes L., Gombaszögi E., Puskás, Ladomerszky M., Haraszthy M., Dán E., Fenyő, Primusz, Rácz V.) (¼10). — **Pódium.** Elő az okmányokkal (9). — **Komédia.** Igy is mehet (Salamon és Rott felléptével) (½9).

MOZIK MŰSORA

Átrium Filmszinház, II., Margit-körut 53. Tel. 154—024, 153—034. **Beszállásolás.** Fősz.: Páger, Szeleczky, Rajnay. Amerikai és magyar hiradók. Előadások: ¼6, ½8, ½10; szomb., vas., ünnep ¼4, ¼6 ½8, ¼10.

City, V., Vilmos császár-ut 36—38. Tel. 111—140. **Bánatos ucca.** Fősz.: Dita Parlo, Albert Prejean. — **Mesebeli játékbolt** (Rajzfilm). Paramount és magyar hiradó. Előadások ¾6, ¾8, ¾10; szomb. vas. és ünnepnap ¾4-kor is.

Corso, Váci-u. 9. Tel. 18—28—18. Szeleczky Zita, Páger Antal, Kabos: **Beszállásolás** (Nóti és Aszlányi huszárvigjátéka). Hiradók. Szombat, vasár- és ünnepnap: ½4, ½6 ½8, ½10; a többi napon ½6 ½8, ½10.

Décsi, VI., Teréz-körut 28. Tel. 125—952 és 121—343. **Beszállásolás.** Fősz.: Páger, Szeleczky, Rajnay. Amerikai és magyar hiradók. Előadások: 6, 8, 10; szomb., vas., ünnep 4, 6, 8, 10.

Fórum Filmszinház, Kossuth Lajos-u. 18. Tel. 189—543, 189—107. 4-ik hétre prolongálva! **Robin Hood kalandjai.** Fősz.: Errol Flyn és Olivia de Havilland. Előadások: ¼6, ½8, ¾10; szombat, vasárnap és ünnepnap ½4, ½6, ¾8, 10.

Kamara mozgó, Dohány-u. 42. T. 1—440—27 és 1—359—67. Ma: 6 és 8 órakor: **Bánatos ucca** (Dita Parlo). 10 órakor premier: **Csók és gong** (Robert Taylor, Maureen O'Sulivan). — **Hogy készül a szenzáció?**

Palace, VII., Erzsébet-körut 8. Tel. 136—523. **Nyugat leánya.** Fősz.: Jeanette Mac Donald és Eddie Nelson. Paramount és magyar hiradó. Naponta: 11, 2, ½5, 7, ½10. Az első kettő mérsékelt.

Rádius Filmszinház, VI., Nagymező-u. 22—24. Tel. 122—098, 129—250. **Egy mozgalmas éjszaka** (Desiré). Fősz.: Sacha Guitry Amerikai és magyar hiradók. Előadások: ¾6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünnep: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10. — Vas. d. e. 11-kor matiné félhelyárakkal: **Zendai fogoly.**

Royal Apolló. Tel. 141—902, 242—946. **Katja** (Kék demon). Fősz.: Danielle Darrieux. Amerikai és magyar hiradók. Előadások: ¼6, ½8, ¾10; szomb., vas., ünnep: 4, 6, 8, 10. — Vasárnap d. e. 11-kor matiné félhelyárakkal: **Halálfejes lobogó.**

Savoy, Üllői-ut 2. Tel. 146—040. **Chicagó, a bünös város** (Alice Faye, Don Ameche). Vas. d. e. ½11-kor: Matiné. Előadások ½4, ½6, ½8, ½10; vas. ½2-kor is. Az első előadás félhelyárakkal.

Scala Filmszinház, Teréz-krt. 60. T. 114—411. **Férjfogás** (Loretta Young). Trükkfilmek, hiradók. Előadások: ¼6, ½8, ¾10; szom., v., ü.: 3-kor is. V. d. e. 11: 100 férfi 1 kislány.

Uránia Filmszinház, VIII., Rákóczi-ut 21. Tel. 146—045. Prolongálva! **Hol voltál az éjszaka?** (Gusti Huber, Willy Fritsch). — **Táncoló ifjuság** (kisérőműsor). Magyar és Fox világhiradók. Előadások: 5, ¼8, ½10; szombat, vasár- és ünnep ¾3, 5, ¼8, ½10. Vasárnap d. e. 11-kor: Dr. Rády Elemér hirlapiró előadása: „15 **év a megszállott Felvidéken“.**

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Mégis ártatlan (Danielle Darrieux). Kisérő müsor (½4, ½6, ½8, ½10). V. d. e. ½10 és ½12: A biboros futárja. **Alkotás.** Stan és Pan: Ujjé a ligetben nagyszerü! Uj Audioszkop. Bonbon parádé (½4, ½6, ½8, ½10). V. d. e. 11: 100 férfi, 1 kislány. **Astra.** Borcsa Amerikában (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). V. d. e. 11: Rabszolgahajó. **Belvárosi.** Hazatérés (4 6, 8, 10). **Budai Apolló.** Hazatérés (Zarah Leander). Pluto a pokolban. Hiradó (½5, ¾7, 9). **Capitol.** 2-ik hétre prolongálva! Vágyak (Danielle Darrieux) (½4, ½6, ½8, ½10). **Elit.** A zsarnok (Harry Baur). Hiradók (4, 6, 8, 10). **Józsefvárosi.** Mégis ártatlan (½4, ½6, ½8, ½10). **Lloyd.** Három bajtárs (4, 6, 8, 10). **Nyugat.** A 14-es futár. Stan és Pan, a tengerészek réme (½5, 7, ½10). **Odeon.** Mégis ártatlan. A Csendes óceán gyöngye. Varieté csemege (¼5, ¾7, ½10). V. d. e. ½11: Szivek csalogánya. **Orient.** Táncoló angyal. A száguldás hősei (¼5, ¾7, ¼10). **Otthon.** A 14-es futár (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialtó.** A 14-es futár. Jazz-banditák (½11, ½1, ¾3, 5, ¼8, ½10). **Simplon.** Szerelmi vihar (Charles Boyer). Kisérő müsor (½4, ½6, ½8, ½10). V. d. e. 11: Emmy. **Studió.** Csintalan asszonyok. Hiradók (Naponta: 11, 2, 4, 6, 8, 10. V. az első 2, hétk. az első 3 előadás félhelyárakkal. **Tiszti Kaszinó zártkörü filmszinháza.** Nov. 3.: Mi történt a paradicsomban. 6-án: Szerelmi vihar (½5, ¾7, 9). **Tivoli.** Mégis ártatlan. A Csendes óceán gyöngye. Varieté csemege (¼5, 7, ½10). V. d. e. 11: Szivek csalogánya. **Turán.** Ujjé, a hegyekben nagyszerü (Stan és Pan). Uj audioscop és kisérő müsor (4, 6, 8, 10). V. d. e. 10 és 12: Csin-Csin (Shirley Temple).

RÁDIÓ MŰSORA

Budapest I. csütörtöki műsora. 6.45 Torna, hirek, utána lemezek. Majd étrend, közlemények. **10** Hirek. **10.20** és **10.45** Előadások. **11.10** Vizállás. **12** Harangszó, Himnusz, időjárás, után lemezek, közben kb. **12.30** Hirek. **1.20** Időjelzés, időjárás, vizállás. **1.30** Cigányzene. **2.35** Hirek. **2.50** Müsorismertetés. **3** Árak. **4.15** Háztartási előadás. **4.45** Időjelzés, időjárás, hirek. **5** Előadás. **5.30** Simonyiné Groh Klára hegedül. **6** Két világháborus elbeszélés. **6.20** I. sz. regőscsoport hangv. **5** Hirek. **5.10** Szlovák és ruszin hirek. **7.25** Szalonzene. **8.30** Kozma Andor emlékezete. **9.05** Cigányzene énekkel. **9.30** Hirek, időjárás. **9.50** Operaház zenekara. Közben **10.30** Angol és francia hirek. **11** Német és olasz hirek. **11.10** Hanglemezek. **12.05** Hirek. — **Budapest II. műsora. 5** Weygand Tibor énekel. **6.30** Angol lecke. **7.25** Előadás. **8.30** Cigányzene énekkel. **9.10** Dalok (hanglemezek).

SPORT

A nemzetközi uszószövetség elé kerül Ragnhild Hveger düsseldorfi világrekordja

A düsseldorfi 25 méteres uszodában legutóbb *Ragnhild Hveger* a 220 yardos gyorsuszasban világrekordot állitott fel. Düsseldorfban a rendezők a 25 méteres uszodában a 220 yardnak, vagyis 201.08 méternek 1.08 méteres különbözetét ugy oldották meg, hogy a startkövet ennyivel hátrább helyezték. Ezt azzal indokolták, hogy sehol sincs megirva, hogy pontosan a medence szélén kell a startkőnek állania, s miután ugy a gyorsuszásban, mint a melluszásban a start fejesugrással történik, teljesen felesleges, hogy a viz közvetlenül a startkőnél kezdődjék, bár a táv szempontjából már a startkő széle számit.

Az eset kissé furcsa, mert aligha lehet szó uszóvilágrekordról, ha a távnak csak egy kis része is nem vizre, hanem szárazföldre esik. Az átugrott szárazföld mégsem számithat viznek. A döntés a FIFA illetékes szerveire vár.

1938. évi magyar automobil- és motorkerékpárbajnokságok

A *Nemzeti Sportbizottság* most állitotta össze az ez évi csonka bajnokságok eredményeit. A bizottság legutóbbi ülésén ugy határozott, hogy az eddigi futamokkal a bajnokságokat még nem tekinti véglegesen lezártnak és a bajnoki cimeket csak az esetben osztja ki, ha 1939 február 28-ig az összes csoportok számára legalább még egy bajnoki verseny megrendezése válnék lehetővé. Addig is hivatalosan közlik a bajnokság jelenlegi helyzetét. Ez a kimutatás körülbelül közel jár a végleges pontszámokhoz.

A részletes eredmények a következők:

Szóló motorkerékpáros 250 kcm.-es csoportja: 1. ifj. Szücs Lajos FTC (Puch) 11 pont, 2. *Lukavecz Ferenc* KMAC (Puch) 10 pont, 3. Domján Károly FTC (200 kcm. Puch) 6 pont.

350 kcm.: 1. Hambach László FTC (Puch) 14 pont, 2. Kesjár János FTC (Velocette) 13 pont, 3. Szeift István FTC (Norton) 5 pont.

500 kcm.: 1. Czulyba Mihály KAC (BMW) 18 pont, 2. Kozma Endre KMAC (BMW) 14 pont, 3. Anders Erich KAC (BMW) 6 pont.

Oldalkocsi motorkerékpárbajnokság állása az eddigi futamok után:

600 kcm.-ig: 1. Kugler József FTC (Zündapp) 18 pont, 2. Pathó Gyula (BMW) 15 pont.

600 kcm. felett: 1. Zaymus Gyula FTC (BMW) 10 pont.

Turaautomobilok 1100 kcm.-ig: 1. Beer Oszkár DSC (Fiat) 15 pont, 2. Komlóssy Béla BSE (DKW) 13 pont, 3. Mészöly Tibor KMAC (DKW) 5 pont.

2000 kcm.-es csoport: 1. Dietl Hubert KMAC (Lancia) 14 pont, 2. Delmár Tivadar KMAC (Lancia) 5 pont, 3. gróf Andrássy Imre KMAC (Lancia) 5 pont.

2000 kcm. felett: 1. Hess Ervin KMAC (Wanderer) 5 pont, 2. Kovács Kálmán DSC (Hanomag) 4 pont.

A sportautomobil bajnokságok állása:

1100 kcm.-ig: 1. Oderwald Tibor KMAC (MG) 10 pont.

1100 kcm. felett: 1. gróf Festetics Ernő KMAC (BMW) 9 pont, 2. báró Kohner Auguszta MTC (Wanderer) 8 pont. 3. Wiesengrund Ferenc KMAC (Alfa) 5 pont.

A *Nemzeti Sportbizottság* külön dijat tüzött ki az év folyamán legeredményesebben szerepelt 200 kcm.-es szóló motorkerékpár és 800 kcm.-es gépkocsi versenyzőnek. Ez az értékelés a bajnoki szabályok alapján történt. A helyezések állása a következő:

200 kcm.-es szóló motorkerékpárok: 1. Martinek István KMAC (Méray-Puch) 14 pont. 2. Domján Károly FTC (Méray-Puch) 9 pont, 3. Zamecsnik Tivadar KMAC (Zündapp) 8 pont.

800 kcm.-es turaautomobil csoport: 1. Komlóssy Béla BSE (DKW) 15 pont, 2. Mészöly Tibor KMAC (DKW) 5 pont, 3. vitéz Homolya István Frontharcos Szöv. (DKW) 4 pont.

A labdarugó nemzeti bajnokság állása

1. Ujpest	9	8	0	1	43—9	16
2. Hungária	9	7	1	1	22—13	15
3. Kispest	8	6	2	0	24—10	14
4. Ferencváros	8	7	0	1	27—14	14
5. Nemzeti	8	4	3	1	23—11	11
6. Phöbus	10	4	2	4	16—17	10
7. Szolnok	9	4	1	4	15—18	9
8. Budafok	10	3	3	4	12—17	9
9. Taxi	10	4	0	6	32—27	8
10. Szeged	9	2	3	4	15—16	7
11. Elektromos	10	2	2	6	15—27	6
12. Zugló	9	1	2	6	11—33	4
13. Bocskai	9	1	1	7	13—22	3
14. Salgótarján	10	1	0	9	14—48	2

Különös sibaleset

Stockholmból jelentik a Pesti Hirlapnak: Az év első sibalesete rendkivül különös körülmények között történt. *Nils Englund*, Svédország egyik legnépszerübb és legkiválóbb siversenyzője *Hudiksvall* városban dolgozott a siviaszgyárban és azon kisérletezett, hogy egy egészen ujfajta, minden eddiginél jobb és hatásosabb siviaszt gyártson. A kisérletek nagyon biztatóan indultak és Englund maga főzte a laboratóriumban a hétpecsétes titokként őrzött viaszreceptet. A számitásba azonban, ugy látszik, valami hiba csuszhatott be, mert a viaszkészitmény — felrobbant, illetőleg hirtelen lángralobbant és ugy összeégette a feltalálót, hogy azonnal kórházba kellett vinni. Englund balszerencséje annál nagyobb, mert éppen az uj viasz segitségével akarta a rekordokat megjavitani és a sihegemóniát Norvégiától elhóditani. ehelyett ebben az évadban már nem is versenyezhet, olyan égési sebeket szenvedett.

Rövid hirek a sport minden ágából

Hoving, a gyorsuszó européabajnok londoni váratlan sikere után most versenyzett első izben. Hannoverben kétszer is vizbe szállt a jelenlegi legjobb németek ellen és első nap 62.3 mp, második nap pedig 59.8 mp alatt fölényesen nyerte a 100 méteres gyorsuszást, megőrizve veretlenségét. A versenyen *Balke* német melluszó 100 méteren 1 p 10.7 mp német rekordot, 200 méteren pedig 2 p 37.8 mp német európarekordot uszott. A 100 méteres hölgy gyorsuszásban a dán *Hveger* győzött 67.5 mp kitünő eredménnyel, a 400 métert pedig 5 p 17 mp. idővel nyerte meg.

A hatnapos nemzetközi megbizhatósági motorkerékpárversenyt a jövő évben nem Angliában rendezik. Mint Londonból jelentik, az angol motorkerékpár szövetség annak ellenére, hogy ez évben is a hatnapos verseny angol versenyzők nyerték, jövő évben annak rendezését más ország részére engedi át. Az angol sportkörök ugyanis lehetővé akarják tenni olyan államok versenyzőinek nagyobb arányu részvételét is, akik a távoli angol terepen anyagi nehézségeknél fogva nem vehetnek részt. Az angoloknak ez az előkelő sportgesztusa elsősorban Magyarországot érinti, mert a nagy távolság miatt a legtöbb magyar motorkerékpárosnak nem állott módjában az utóbbi időben az angol versenyen résztvenni. Amint értesülünk, a verseny megrendezése iránt az olaszok, franciák és a németek érdeklődnek. Amennyiben Németországban kerülne a küzdelem lebonyolitásra, ugy vagy *Salzburg* vagy *Berchtesgaden* lenne a versenyek kiindulópontja.

Gardner őrnagy ujabb rekordkisérletei. Az ismert angol automobilversenyző, *A. T. Gardner* őrnagy külön a részére gyártott 1100 kcm. versenykocsijával Dessau mellett tizkilométeres betonuton világrekordkisérletekkel próbálkozik. Az angol őrnagy speciális versenygépével 250 kilométeren felüli sebességet akar elérni. A motoros szakkörökben élénk érdeklődéssel kisérik az angol versenyző legujabb próbálkozásait.

A Ferencvárosi Torna Club ujjáalakitotta vivószakosztályát és dr. *Usetty Béla* országgyülési képviselő, az egyesület elnökének megnyitóbeszéde után a szakosztályi tagok a következő tisztikart választották meg: Elnök dr. Hilbert, a Hangya Szövetkezet igazgatója, alelnök dr. Prückler András, kapitány dr. Demeter Károly, titkár Wittinger István és pénztáros Bakó Imre.

Az angol labdarugóválogatott május 14-én Budapesten játszik, egy héttel megelőzően pedig az ir válogatott lesz a magyar fővárosban.

Rapaich Richárd lovassági tábornok, a Magyar Sí Szövetség elnöke elhatározta, hogy elnöki működésének tizéves évfordulója alkalmából sívándordijat alapit, hogy ezzel is előbbre vigye a magyar sísportot.

Handrick német repülőszázados, aki az 1936-ik évi berlini öttusaversenyt megnyerte és később mint önkéntes repülő Franco hadseregében nagy eredménnyel szolgált, eljegyezte Treubel Karin grófnőt.

Zsengellér már a 25-ik gólnál tart, Toldi, Kiszely és Pálya 10—10 góllal következik az Ujpest góllövője után. Nemesnek 9, Kolláthnak és Kállainak 7, Kardosnak, Serfőzőnek, Fekecs III.-nak, Takács II.-nek és Vinczének 6—6 gólja van.

A német bajnok Schalke futballcsapata szerepelt kedden Bécsben, ahol az Austria 2:0 arányban győzött a Schalke ellen.

A cseh futballbajnokság hét hetes szünet után vasárnap ujból megkezdődött. Az első nap eseménye a *Szlávia—Spárta* mérkőzés volt.

A németek görög-római válogatott birkózómérkőzésre hivták meg Bécsbe a magyar szövetség csapatát. Az MBSz a viadalra fiatalokból álló csapatot szándékozik kiküldeni.

A Lipcsében megtartott német vivó csapatbajnokságok közül a frankfurti Harmonia megnyerte a kard-, férfitőr- és a párbajtőr-, a TV Offenbach pedig a női tőrcsapatversenyt.

A vasárnap eldöntésre került kézilabdamérkőzések során az I. oszt. férfibajnokiak közül a BLE VII. 7:2 (1:2), a Beszkárt pedig 3:2 (2:2) arányban győzött az MTE, illetve az Elektromos ellen. A többi mérkőzések eredményei: II. oszt. férfibajnokiban Wacker—MTE 6:2 (3:2), a szövetségi dijban BLE VII.—MTE 6:2 (3:2) és a II. oszt. női bajnokságban GSE—AMC 1:1 (1:0). Az ezeken kivül kiirt mérkőzések a pályák használhatatlansága miatt elmaradt.

LÓVERSENY

A csütörtöki ügetőversenyek

A *Nemzetközi versenyben Veronika* a pálya legjobb lovaival találkozik. Kérdés, hogy legutóbbi versenye nem fárasztotta-e ki? Zavartalan verseny esetén érdekes küzdelemre van kilátás. *Demetra* lehet a második azért, mert *Feiser* hajtja. Egyébként ismét nagyon sok ló várható a pályára. A részletes program:

Első nap. November 3.

I. Nyeretlen kétévesek versenye. 945 P. 1200 m.
1 Szmrecs. L. **Bosambó** 1200
2 Baranyai I. **Bajnoknő** 1200
3 Barcikai **Dalma J. F.** 1200
4 Sümeg O. **Tily II.** 1200
5 Szabolcsi m. **Sári biró** 1220
6 Kamend. m. **Herkules** 1240
Tip: **Herkules—Dalma J. F.**

II. Hároméves versenye. 810 P. 1700 m.
1 Szemere St. **Tisza** 1680
2 Baranyai I. **Dália** 1680
3 György ist. **Olyan** 1700
4 Kamend. **Holandjanin** 1700
5 Deutsch B. **Elöljáró** 1740
6 Kölkedp. m. **Csibész** 1740
7 Szántó B. W. **Aladár** 1760
Tip: **Holandjanin—Csibész.**

III. Amateurverseny. 810 P. 2000 m.
1 Szekerka **Engedelmes** 2000
2 Reimer G. **Mangán** 2000
3 Sümeg I. **Léva S.** 2000
4 Siró Gy. **Dajka** 2000
5 Kistereny. m. **Zsarnok** 2020
6 Göcseji ist. **Lármás** 2020
7 Nógrádi ist. **Betörő** 2020
8 Galla Gy. **Le[illegible]e** 2020
9 Alexand. ist. **Carthago** 2040
10 Korn S. **Zsazsa** 2040
11 Molnár I. **Echo fia** 2060
12 Turnischi m. **Danilo** 2060
Tip: **Lármás—Zsazsa.**

IV. Mechanikus hendikep. 810 P. 2100 m.
1 Schenk T. **Makfilkó** 2100
2 Ludányi M. **Senki** 2100
3 Szebeni ist. **Csatafia** 2100
4 Deák S. **Mädy leánya** 2100
5 Vámosy P. **Opera** 2100
6 Spitzer D. **Palócz** 2120
7 Kozma M. **Utalvány** 2120
8 Vadnay J. **Zarándok** 2120
9 Baik örök. **Marlene B.** 2120
10 Imrem. gazd. **Sabazia** 2140
11 Rosem. ist. **Imréd II.** 2140
12 Nagybánh. m. **Borka** 2160
Tip: **Senki—Utalvány.**

V. Muhar dij. 1215 P. 2200 m.
1 Kamend. m. **Abesinka** 2200
2 Kreiter I. **Doba** 2200
3 Székely m. **Csákó** 2200
4 Guttmann **Péter Pilot** 2200
5 Hungária ist. **Uly** 2200
6 Abonyi ist. **Kelevéz** 2200
7 Andresz A. **Oculi** 2200
8 Pusztah. m. **Beáta L.** 2220
9 Kenedi ist. **Groo Peggy** 2240
Tip: **Kelevéz—Abesinka.**

VI. Nemzetközi verseny. 1350 P. 2500 m.
1 Kenedi ist. **Demetra** 2520
2 Ifj. Fehér **Csalán** 2520
3 Plantázs ist. **Katinka** 2520
4 Hermina ist. **Kuno** 2520
5 Sződvárd. m. **Veronika** 2520
6 Sash. **Galagonya** 2540
7 Birtás Gy. **Torkos** 2540
Tip: **Veronika—Demetra.**

VII. Novemberi hendikep. 1080 P. 2100 m.
1 Galla Gy. **Risiko** 2100
2 Siró Gy. **Pique Dame** 2120
3 Kossuth L. **Ursus** 2120
4 Iváncsics I. **Soci** 2140
5 Nagybánh. m. **Csongor** 2140
6 Hollán ist. **Árvalegény** 2140
7 Weisz L. **Orgona** 2140
8 Unger T. **Minor** 2140
9 V. Márky B. **Botond** 2140
10 Szentet. ist. **Leo** 2160
11 Gombosi Gy. **Sophie** 2160
12 Laufer N. **Nestor** 2160
13 Spitzer D. **Drégely** 2160
14 Andresz A. **Mátka** 2160
15 Alexander ist. **Lali** 2180
16 Baik örök. **Dundi** 2180
17 Giza ist. **Törzsfőnök** 2200
18 Hung. ist. **Varázsfuvola** 2200
Tip: **Drégely—(Pique Dame)—Mátka.**

VIII. Komáromi dij. 945 P. 2200 m.
1 Reimer G. **Mangán** 2200
2 Pusztab. m. **Wilt Mária** 2200
3 Imrem. gazd. **Várta** 2200
4 Magyarb. m. **Detto** 2200
5 Terézia ist. **Sirocco** 2200
6 Kreiter I. **Azdaja** 2200
7 Hollán ist. **Dulcinea** 2220
8 Kossuth L. **Manon** 2220
9 Hermina ist. **Kálmán** 2220
10 Huszár L. **Ráró** 2220
11 Abonyi ist. **Good-trott** 2220
Tip: **Dulcinea—Detto.**

IX. Hendikep. 810 P. 2100 m.
1 Ulmer M. **Vakarcs** 2100
2 Özv. Drag. **Princessin** 2100
3 Báder Á. **Léha** 2120
4 Deutsch **Buzavirág C.** 2120
5 Laufer N. **Utána** 2120
6 Deák S. **Első fia** 2120
7 Nemes J. **Gulliver** 2140
8 Gr. Vay M. **Toti** 2140
9 Unger T. **K. L.** 2140
10 D. M. ist. **Főur** 2160
11 Hermina ist. **Utóda** 2160
12 Nagybánh. m. **Csongor** 2160
13 Amerik. ist. **Czafrang** 2160
14 Baranyay I. **Elsőm** 2160
15 Márkus G. **Ágnes** 2180
16 Laufer N **Ják** 2180
17 Bauer V. **Edömér** 2200
Tip: **Czafrang—Első fia.**

X. Badacsonyi dij. 675 P. 2100 m.
1 Keil J. **Sógor** 2080
2 Fácánk. **Renaissance** 2100
3 Deutsch I **Csicsóné** 2100
4 Kisterenyei m. **Ali** 2100
5 Hangya ist. **Zászlós** 2120
6 Krammer S. **Maros** 2120
7 Sinály M. **Csalárd** 2120
8 Péchy A. **Czifra** 2140
9 Törökszentm. ist. **Kati** 2140
10 Weisz B. **Sybill** 2160
11 Szmrecsányi L. **Gin** 2160
12 Nerhaft I. **Pillangó O.** 2180
13 Giza **Czinka Panna** 2180
Tip: **Maros—Zászlós.**

KÖZGAZDASÁG

Országszerte kinálják a burgonyát

Nagy termés zöldségben és sárgarépában.

Szerdán sok burgonya került piacra, miután a szórványos kivitel miatt a gazdák a fővárosban igyekeznek értékesiteni készleteiket. Az Ellát 6.30—6.50, az őszirózsát 6.80—7.20, a Gülbabát 7.50—7.80, a nyári rózsát 8.20—8.50, a kifliburgonyát 13.50—14.50 pengőért adták a lerakatokban. Dunántuli Ella szállitására egyre olcsóbb ajánlatok érkeznek. A környéken nagy termés van gyökérzöldségben és sárgarépában, mire a makói és a győri zöldség árát 14—15 pengőre mérsékelték. A kivitelre kerülő fokhagyma árát leszállitották, mire a belföldi forgalomban átlagosan 2 pengővel estek az árak. A fejes és a kelkáposztában a készletek emelkedtek, a fejeskáposztát 2.50—4.50, a kelt 3.50—7.50 pengőért értékesitették. Az őszi paraj árát minőség szerint 8—24 pengőre mérsékelték. A gyümölcspiacon jobb forgalom csak középminőségü almában volt, keresték még a balatonvidéki jobb borszőlőt, amely 45—65 fillérjével került forgalomba. A baromfipiacon a felhozatal csökkent, a hütőházi tartalékkészletek azonban fedezték a szükségleteket. A hűtőházi pulykát 70 fillérért adták kilónként.

Hivatalos terményárfolyamok

Hivatalos buzaárfolyamok. Tiszavidéki 77 kilós 20.40—20.55, 78 kilós 20.60—20.75, 79 kilós 20.80—20.95, 80 kilós 20.90—21.05, felsőtiszai 77 kilós 20.35—20.50, 78 kilós 20.55—20.70 79 kilós 20.75—20.90, 80 kilós 20.85—21.00, duna-tiszaközi 77 kilós 20.35—20.45, 78 kilós 20.55—20.65, 79 kilós 20.75—20.85, 80 kilós 20.85—20.95, fejérmegyei 77 kilós 20.50—20.60, 78 kilós 20.70—20.80, 79 kilós 20.90—21.00, 80 kilós 21.00—21.10, dunántuli 77 kilós 20.40—20.50 78 kilós 20.60—20.70, 79 kilós 20.80—20.90, 80 kilós 20.90—21. **Egyéb hivatalos árfolyamok. Rozs:** pestvidéki 14.75—14.85, más szárm. 14.75—14.85. **Tak.-árpa:** elsőrendü 18.40—18.60. középmin. 18—18.20. **Sörárpa:** kiváló 21—21.75, prima 20—21, sörárpa 19.50—20. **Zab:** elsőrendü 19.30—19.40, középmin. 19.20—19.30. **Tengeri uj:** tiszántuli 13.10—13.20, egyéb áll 12.90—13. **Őrlemények:** korpa 12.80—13, 8-as liszt 15.80—16.00.

Élelmiszerárak kicsinyben

Marhahus: rostélyos, felsál kg. 170—280, leveshus 123—200. Borjuhus: comb 280—320, vesés 180—260. Juhhus: hátulja 160—200, eleje 120—150. Sertéshus: karaj 200—250, tarja, comb, lapocka 176—200, oldalas 156—180, szalonna zsirnak való 156—164, háj 166—176, zsir 168—170. Élő tyuk 240—360, csirke 100—250. Tisztitott tyuk 140—180, csirke 160—280, lud 130—170, ruca 130—170. Tojás: tea drb. 10—11, kilója 185—195, főző és apró drb. 7.5—10, kilója 160—180. Halak: élő ponty 140—180, jegelt 100—140. Tej literje 30, tejfel 100—120, teavaj 320—340, pasztőrözött 340—360 tehénturó sovány 50—70. Kenyér: fehér 42—46, félfehér 34—38, félbarna 32—36, barna 20—22. Szárazfőzelék: bab 36—52, borsó 40—56, lencse 56—96. Zöldségfélék: burgonya Gülbaba és nyári rózsa 10—12, Ella 8—10, vöröshagyma makói 12—16, fokhagyma 30—40, fejeskáp. 7—10, kel 8—14, savanyukáp. 26—32, vegyes zöldség 16—24, kalarábé 12—20, sóska 20—28, paraj 20—32, zöldbab 30—80, tök 8—12, zöldpaprika 24—65, karfiol 8—14, zöldborsó 32—80, tengeri 3—7. Gyümölcs: alma 56—140, közönséges 40—72, körte nemes 70—160, szőlő 30—140, gesztenye 48—100, birsalma 32—80.

A Magyar Általános Kőszénbánya R.-T. igazgatósága *Vizer Vilmos* m. kir. bányaügyi főtanácsost műszaki vezérigazgatóvá nevezte ki.

Értékpiac

A mai értéktőzsdén a forgalom erős kereslettel indult, a tőzsdeidő második felében azonban a nyereségbiztositó eladások visszavetették az árfolyamokat. Az utótőzsde gyengén tartott. A Gschwindt 10, Izzó 5, Nemzeti Bank 2, Rima 1.60, Műtrágya 1.25, Államvasut és Flóra 1, Salgó 0.70 pengővel javult; a Ruggyanta 2, Bauxit 1.50, Cementia és Délcukor 1 pengővel gyengült.

A bankpapirok magánforgalma szilárd. Néhány tájékoztató árfolyam (zárjelben a legutóbbi árak): Kereskedelmi Bank 63—66.50 (63—64.50), Hitelbank 46 (45), Leszámitoló Bank 34.50—35.50 (33.50—34), Pesti Hazai 61—62 (58—60) pengő.

A járadékpiac szilárd volt; az 1914. évi fővárosi kötvény 4.50 pengővel, az 1927. évi kibocsátás 1.75 százalékkal drágult.

A nem jegyzett kötvények piacán az árak kissé emelkedtek.

Részvényárfolyamok

(Zárjelben a zárlat és az áremelkedés [+], vagy esés [—] mértéke a tegnapi zárlathoz képest. A zárlat utáni = jel azt mutatja, hogy tegnap óta az árfolyam nem változott, ha jelzés nincs, ugy nem volt kötés az előző napon.)

Nemzeti Bank 169 (169, +2), Budapesti Gőzmalom 12.80—13 (12.25, —0.25), Hungária Gőzmalom 27.90—27.80 (27.60, —0.30), Bauxit 260—254.50 (254.50, —1.50), Beocsini 18—18.50 (18), Borsodi Szén 13.50 (13.50, —0.25), Cementia 118.60—118.80 (118, —1), Kohó 29.85—29 (28.90, —0.10), Drasche 8—7.50 (7.50), Magnezit 182 (180), Aszfalt 10 (10, =), Kőszén 359—352 (353, +0.50), Nagybátonyi 43.25 (43.25, =), Salgó 38.50—37.20 (37.30, +0.70), Urikányi 46.20—45.50 (45.50, —0.30), Fegyver 60—58.50 (58.50, —0.60), Ganz 25—24.30 (24.30, —0.40), Acél 31—32 (31.50, =), Rima 105—101.50 (102, +1.60), Ofa 20.10 (20.20), Nasici 74.75 (73.75, —0.25), Levante 0.40 (0.40, +0.05), Nova 15 (15, +0.10), Tröszt 70.50—69.90 (70, —0.20), Államvasut 10.75 (10, +1), Délcukor 70.75—70 (70, —1), Magyar Cukor 112—109.60 (109.75, —0.25), Georgia 22.90—22.50 (22.25, +0.50), Izzó 152 (151, +5), Auer 52 (52), Dreher-H. 141.50 (141.50, +0.50), Gschwindt 740 (740, +10), Schwarzer 9 (9), Gyapju 4.40—4.60 (4.50, +0.30), Pamut 34.75—35.25 (34.75, +0.25), Chinoin 16.60 (16.25, +0.75). Flóra 16—17 (16.50, +1), Műtrágya 47.75 (48.25, +1.25), Ruggyanta 78—76 (76.50, —2), Vasutforgalmi 23—22.50 (22.40, —0.40), Telefon 12 (11.95, +0.45) pengő.

Záloglevelek és kötvények. Leszámitoló Bank 7.5 százalékos dollár 82.75—84 (83.50) pengő.

Fővárosi kölcsön. 1914. évi 310—315 (314) pengő, 1927. évi 82.25—83.25 (83) százalék.

Valutazárlat. Font 16.15—16.35, Belga 57.35—57.95, Kanadai dollár 332.00—337.00, Cseh 7.50—10.00, Dán 72.00—72.80, Dinár 7.15—7.70, Dollár 338.65—342.65, Frank 9—9.20, Holland 184.55—186.55, Zloty 60.00—61.40, Lei 3.00—3.45, Leva 3.00—3.60, Lira 16.90—17.90, Norvég 81.05—81.95, Svájci fr. 76.90—77.80, Svéd 83.10—84.00 pengő.

Devizazárlat. Amsterdam 184.95—186.55, Athén devizacomp. 3.025—3.055, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.70—136.70 Brüsszel 57.52—57.96, Bukarest 3.41—3.44, Istanbul 268—271, Kopenhága 72.225—72.825 London 16.17—16.32, Milano 17.66—17.8864, New York 340.05—342.65, Oslo 81.275—81.975, Párizs 9.04—9.14, Prága 11.79—11.93, Szófia 4.11—4.15, Stockholm 83.325—84.025, Varsó 63.75—64.25, Zürich 77.10—77.80 pengő.

Zürichi devizazárlat. Berlin 176.30, Amsterdam 239.65, New York 440.50, London 20.975, Párizs 11.735, Milanó 23.175, Prága 15.12, Bukarest 3.25, Varsó 82.85, Brüsszel 74.475.

DOKTOR JORDÁN

REGÉNY

IRTA M. KATONA ILONA (60)

— Oh, egy kis gyermek, egy kis lányka! — ragyogott át a mosoly Hontiné arcán és feléje hajolt a gyermeknek, kimondhatatlan gyöngédséggel érintve takaróját. — Ugy-e, szabad nekem is szeretnem? — kérdezte félénken, én pedig egy kis megkönnyebbülést éreztem, mert féltem, hogy csendes háza megszokott békéjét tulságosan zavarni fogja a gyermekkel járó mozgalom és lárma.

Nem igy történt. Hontiné szótlan és magánoskodó lénye egyszerre megelevenedett a gyermek közelében. Egész életén nélkülözött anyaság érzése most életre lobbant és elhalmozta szeretetével, gondoskodásával a kicsikémet. Régi tompultságára egyedül az utalt, hogy sohase kérdezősködött a gyermek apjáról. Végül is egyszer megemlitettem rövid ideig tartó házasságomat, özvegységemet. Alig figyelt rám, csak megjegyezte, hogy igy Erzsike baba egészen a mienk, kettőnké. Anyukáé és Vilma nagymamáé. Ebben aztán megegyeztünk.

Szentpálinéról csak néha kaptam hirt. Csöndes rezignációval viselte ő is a leigázott magyarok közös keresztjét. A románok csekélyke nyugdijat folyósitottak ki neki, abból éldegélt anyámmal együtt. Szerencsés voltam, Budapestre érkeztem óta egy kis összeget havonta átutalhattam anyám cimére, ezzel megkönnyitettem életüket.

Kislányom születését még Svájcból jelentettem. Anyám, aki addig sokszor busult gyors házasságom miatt, amit sehogyse tartott illőnek urinővé lett lányához, később meg özveggyé lett sorsom miatt siratott, most nagyon büszke lett az unokájára. Szentpáliné meg igy irt:

„Az urad, Erzsikém, Isten eszköze volt az életedben, hogy megismerhesd a legtisztább, legédesebb örömet, ajándékot kapj az életedbe, hogy ne érezd annak magánosságát.“

Magam hálával gondoltam szép, derék, becsületes uramra, Csordás Nagy Andrisra, megköszöntem neki jó magyar vérét, egyenes, fondorlatok nélkül való lelkét és reméltem hogy mindebből kapott az én kis drágám is. A többit, kis szivének irányitását, lelke nyiladozását magam akartam boldog gyönyörüséggel vigyázni.

Különben szigoru és komoly célirányossággal készültem arra, hogy egészen megszerezhessem a szükséges előképzettséget ahhoz, hogy Honti Frigyes munkáját folytathassam. Kémiai és bakteriologiai tanulmányokat végeztem és szakmunkák olvasásával, előadások hallgatásával gyarapitottam ismereteimet.

Makai professzor, akivel már közöltem továbbképzésemre vonatkozó elhatározásomat, nagyon helyeselte és szükségesnek tartotta. Ebben az időben kezdődött meg életemnek a korszaka, amely megszakitás nélküli munka volt. Csak egészségem karbantartására szakitottam időt és néhány órát jutalomképpen ajándékoztam magamnak kislányommal való foglalkozással, játszadozással.

Tanultam és Honti jegyzetei alapján folytattam a kisérleteket. Naponta öt-hat órát töltöttem a laboratóriumban, ahol annak idején Honti Frigyes dolgozott. Az elhalt nagynevü professzor rendelkezéseit a kormány is tiszteletben tartotta, mert az állami támogatást nekem utalták ki arra való tekintettel, hogy Hontinak munkatársa voltam és határozott kivánságára a kisérleteit is folytatnom kell. Anyagi gondjaim nem voltak tehát, igy semmi sem akadályozhatott, hogy egész szivvel a nagy célnak szenteljek minden időt.

Honti elmélete az életműködéseket befolyásoló hormonok körébe vágott. Nagyszámu állaton végzett kisérletével beigazolódni látta, hogy a hormonok nemcsak különleges élettani hatást fejtenek ki, hanem kölcsönhatással vannak egymásra és tulzott vagy hiányos működésük a szervezet megromlását eredményezi.

Tisztán állott már előtte, hogy bizonyos belső elválasztásu mirigyek átültetése nemcsak lehetséges, hanem fényes sikerrel járó eredményeket mutat. Fehér egereken, patkányokon és békákon végzett kisérletei alapján már tételeket állitott fel, amelyekből mint alapból indult ki.

Azonban mindaddig nem akart előállni a tapasztalatairól való beszámolással, amig el nem érte a maga elé célul tüzött eredményt.

Egyéni elgondolása volt, hogy bizonyos hormonok hatását fokozni lehet, igy a szervezet ellenálló képességét megsokszorozva, le lehet győzni a még ismeretlen kórokozók káros és romboló munkáját.

Eddig elérkezve következtetéseiben, a rákbetegség ellen folytatott küzdelem harcosai közé állott. Jegyzetei, amik rám maradtak, pontosan tartalmaztak minden idevágó elméletet, igen nagy rész volt, amelyben már személyesen is tájékoztatott együttműködésünk idején. Nagyon valószinünek látszott, hogy helyes nyomon halad.

Tiz hosszu év telt el az életemből, amig rengeteg tanulással, önképzéssel bátorságot vehettem ahhoz, hogy bizonyos vonatkozásban önálló véleményt merhessek alkotni. Tiz hosszu év ugy száguldott el felettem, mint egyetlen, szakadatlan munkában töltött nap. Nem voltam asszony ez idő alatt, ember is alig, csak Isten eszköze, dolgozó gép. Különös volt, hogy tökéletes elégedettséget éreztem és nem voltak igényeim semmi más vonatkozásra, ami kivül esett hivatásom körén.

Tisztelettől eltelve, csodálattal figyeltem az emberi szervezet rejtelmeit kutató tudósok munkáját. A tudomány szerzeteseinek láttam őket, magam alázatos novicia lettem, boldogan vállalva a kiválasztott szerepét és megilletődve álltam minden megnyilvánulás előtt, amit magam is észlelhettem.

(Folytatjuk.)

A káposzta értékesitésének nehézségei a Nyirségben és Csepelen

Fel kell vásárolni az olcsó fölöslegeket a kifosztott felvidéki lakosság részére

Az utóbbi tiz nap alatt 75 vagon káposzta került piacra Csepelen, nagyobb részben a *szabolcsi* körzetből: *Demecser, Gégény* és *Pátroha* vidékéről. A vagonoknál előbb 3—4, majd 2.50—3.50, az utóbbi napok alatt pedig már 1.80—3 pengőjével is adtak mázsánként. A kereskedők a szállitmányokból kiválasztják az elraktározásra alkalmas tömör, kemény fejeket, a többségben levő puhább árut már 1.50 pengőjével is kinálják a savanyitó üzemeknek. A mult héten az üzemek sok árut vásároltak és addig, mig készleteiket feldolgozzák, ujabb szállitmányokat nem vesznek át. A nagypiacon nehéz az értékesités, főképpen azért, mert a kerületi csarnokokban és a piacokon még mindig drága: 7—10 fillér kilónként. Ugyancsak drága a savanyitott káposzta, amely 26—32 fillér kilónként. A készletek gyengén fogynak, a kereskedők és bizományi cégek lerendelik a további küldeményeket.

A szabolcsi nagy termőkörzetben pedig sulyos nehézségeket okoz az értékesitő válság. *Demecser* vidékén az idén az átlagtermés 100—120 mázsa magyarholdanként, azonban nincs köszönet benne, miután a készletek zömét a gazdák nem tudják értékesiteni. Vasuthoz kiszállitva és vagonba rakva mindössze 2.60 pengőt kapnak a legjobb minőségü káposztáért, azonban csakis a termés egy részéért. Az áru zömével most a szomszédos piacokon próbálkoznak, azonban ott fejenként 2 fillérjével lehet a káposztát értékesiteni. A részes termelők holdanként 40 mázsa káposztát kapnak, ebből 20 mázsát nehezen tudnak eladni 40 pengőért, a többiért már csak filléreket kapnak és ráfizetnek a nagy munkára. Nagy baj, hogy még mindig csak egyes helyeken vezették be a tartós, hollandi faju káposzta termesztését, amelynek értékesitése nem sürgős és igy ki lehet várni a jobb értékesitő időpontot.

A szabolcsi káposzta további elértéktelenedését meg kell akadályozni, mivel az idén nagy szükség van minden fontos népélelmezési terményre. A *Felvidékről* érkezett hirek szerint a visszavonuló csehek kifosztják a magyar lakosságot, terméskészletüket elszállitják. Az olcsó káposztát tehát készenlétben kell tartani az ottani szükségletek ellátására. A kétszeres vasuti fuvar megtakaritása céljából legjobb lenne, ha a szabolcsi gazdáknál kötnék le a termés egy részét és onnan szállitanák el a *Felvidékre.* A szabolcsi árut olcsón lehetne fuvarozni az *abauji, zempléni, ungvári* és *beregszászi* visszacsatolandó területekre. *Nógrádban* és *Győr* vidékén szintén nagy fölöslegek vannak káposztában. A nógrádi árut a *Léva—Losonc—Rimaszombat* körzet részére kell készenlétben tartani, a *győrvidéki* káposztát pedig a *csallóköz—komáromi* körzet részére kell fenntartani. Ilyen beosztással a felszabaduló területek olcsón juthatnak e fontos táplálékhoz és a mostani értékesitő válság is megoldást nyerne.

Elkerülhetetlen azonban a káposzta termelésének sürgős átszervezése: a kései tartós fajok termesztésének bevezetése.

A baromfitenyésztő gazdák aggodalma a mai értékesitő módszerekkel szemben

A keresztény ifjuság elhelyezkedési lehetősége a baromfitenyésztésben

A baromfitenyésztők és hizlalók mintegy háromszázan, ülésre jöttek össze a fővárosban, hogy értékesitési sérelmeik orvoslása céljából állást foglaljanak. Megjelentek Orosháza, Hódmezővásárhely, Makó, Békéscsaba, Szentes, Jászberény, Mezőberény, Kiskunfélegyháza és a többi, baromfitenyésztéssel, hizlalással és értékesitéssel foglalkozó vidékek képviselői.

Kacsera Kálmán kifejtette, hogy a baromfitenyésztés és értékesités létében érinti a gazdatársadalmat. *A magyar baromfi ma már a hazai népélelmezés egyik legfontosabb cikke, de Németországban, Franciaországban, Angliában, Hollandiában, Svájcban és a többi külföldi piacon is sikerült számára állandó piacot teremteni.* A feldolgozott árunak, igy a libamájnak, libamellnek és zsirnak különösen Németországban van nagy keletje. Ezután arra a jelenségre hivta fel a figyelmet, hogy *kivált a keresztény fiatalság körében mindnagyobb érdeklődés nyilvánul meg a baromfitenyésztésben, feldolgozásban és értékesitésben rejlő nagy lehetőségek iránt.* Mind nagyobb számmal és komoly szorgalommal igyekeznek elsajátitani és a maguk javára hasznositani ezt a virágzó gazdasági ágat. A legutóbbi időben tett hatósági intézkedések azonban odavezetnek, hogy ennek a fontos gazdasági ágnak termelési és értékesitési viszonyai bizonytalanná válnak. Egyes kiváltságos, a szakmában járatlan és ismeretlen egyéneknek olyan szállitási lehetőségeket juttattak, amelyek nemcsak a szakma nyugalmát zavarták meg, de a keresztény fiatalság továbbképzését és érvényesülési lehetőségeit is veszélyeztetik.

Vitéz *Kovács Kálmán* panaszolta fel ezután a baromfitenyésztők nevében, hogy egyesek kedvéért sokezer gazda érdekét veszélyeztetik. Ez a néhány kiváltságos személy természetesen nem a megszokott gyakorlattal és a hosszu évek munkájával szerzett összeköttetések alapján végzik az értékesités nagy tudást és tapasztalatot igénylő munkáját.

A tetszéssel fogadott beszédek után *Bozsó Lajos* (Jászberény) kifejtette, hogy a termelőknek is létérdekük, hogy *a baromfiértékesités szakemberek kezében legyen.* A gazdatársadalom drága kukoricán hizlalt baromfija nem tehető ki értékesitési kisérletezéseknek. Végül sorra szólaltak fel és csatlakozásukat jelentették be a különböző baromfitenyésztő vidékek kiküldöttei.

A határozati javaslatot a napokban küldöttségileg nyujtják át vitéz *Imrédy Béla* miniszterelnöknek, *Sztranyavszky Sándor* földmivelésügyi miniszternek, akiktől sürgős intézkedést kérnek a jelenlegi sérelmek orvoslására.

Ellanyhult a sertéspiac

Esett a szedett sertés ára

A keddi ünnep miatt a heti sertésvásárok száma eggyel kevesebb volt. Ez a körülmény azonban nem hatott buzditóan a szerdai ferencvárosi vásár üzletmenetére, amely lanyha volt. A nehezebb zsirsertés csak alig tudta tartani a hétfői árat, a közép, silány és öreg szedett 2—2 fillérrel gyengült. A huspiac is ugyanennyivel csökkent. A zsirpiacon a háj iránt nagyobb kereslet indult meg és 4 fillérrel fölment az ára.

Az összes kinálat 2383 darab, amiből elkelt 1725, eladatlan maradt 658 darab. Angol volt az egészben 412. Árak: Ia uradalmi 340 kg. felül 112—114 fillér. IIa uradalmi 340 kg. alul 106—110 fillér. Szedett Ia 107—109, kivét. 110 fillér. Szedett IIa 101—104 fillér. Szedett silány 94—98 fillér. Öreg Ia 100—102 fillér. Öreg IIa 94—98 fillér. Angol tőkesertés 102—105, kivét. 106 fillér. Angol sonkasertés IIa 94—98 fillér. Szalonnás félsertés Ia 145—150 fillér, IIa 140—145 fillér. Félhus Ia 153—158 fillér, IIa 148—153 fillér. Szalámihus 144—148 fillér. Hátszalonna 28 kg. 148 fillér. Három darabos szalonna 146 fillér. Háj 152—154 fillér. Márkás exportzsir 150—155 fillér. Bél és gyomor 120—130 fillér. Belsőrész 110—120 fillér.

A csepeli piac árjegyzései

Hagymapiac. Makói vöröshagyma 10—11, makói faju más vidéki 9—10, zittaui és erfurti faju 9.50—10.50, piros 12—16 P. Makói fokhagyma 16—20, más vidéki 8—14 P.

Gyümölcspiac. Alma: nemes 48—110, közönséges válogatott és kevert 20—40 P. Nemes körte 60—95, szilva 45—55, csemegeszőlő 48—90, fekete 26—30, közönséges 30—58 P. Héjas dió 100—125 P.

Tojáspiac. Friss ládaáru 158—159, friss kosáráru 159—160, friss lámpázott tojás 160—162, friss apró tojás 156—158, főző tojás 154—156, hütőházi 150—152 fill. kg.

Baromfipiac. Élő baromfi: tyuk 1 drb. 320—380 fill. Sulyra 125—135 fill. kg. Csirke, rántani való 1 drb. 120—250, sulyra 145—165 fill. kg. Csirke, sütni való 1 drb. 140—220, sulyra 140—145 fill. kg. Hizott ruca 130—135, hizott lud 130—135, hizott pulyka 100—120 fill. kg.

Kényszeregyességi ügyek. A budapesti törvényszék meginditotta a csődönkivüli kényszeregyességi eljárást *Baeder és Fia* Lenor illatszergyár (Thököly-ut 109.) bej. cég ellen. Vagyonfelügyelő dr. Tolnay Lajos, birósági megbizott dr. Tóth Rezső. — *Neumann Sándorné* (Margit-körut 89.) cipőkereskedő ellen. Vagyonfelügyelő dr. Tolnay Lajos, birósági jogi megbizott dr. Schön Salamon.

Termény- és árupiac

A szerdai gabonatőzsde irányzata gyengén tartott volt.

A határidős piacon a márciusi rozs 8, a májusi rozs 11 és a májusi tengeri 7 fillérrel olcsóbbodott.

A készárupiacon a buzaforgalom igen szük keretek között mozog.

A rozspiac forgalma igen vontatott.

A takarmánypiacon zab iránt van némi érdeklődés. A tengeri kinálata nem kielégitő. December-januári szállitásra Budapest paritásban Szolnokon átjövő tengeri 1.55 pengővel a májusi kurzus alatt értékesithető.

A készárupiacon buza változatlan, rozs 15 fillérrel olcsóbb, árpa, zab változatlan, tengeri 10 fillérrel olcsóbb.

A határidős piac mai árkerete: rozs márciusra 15.86—15.95 (zárlat 15.92—15.93), májusra 15.99 (16.01—16.03), tengeri májusra 15.49—15.55 (15.55—15.57) pengő.

A terménypiac árjegyzései

Tényleges üzletkötések. Rozs: 450 mm. 14.75 Bp. par. Pestvidék, 150 mm. 14.75 Bp. par. **Zab:** 150 mm. 19.40 Bp. par., 150 mm. 19.40 Bp. par., 150 mm. 19.40 Bp. par. minta szerint. **Tengeri:** 150 mm. 15.65 Bp. par. száritott. **Csöves:** 150 mm. 9.65 Tétény. **Lucerna:** 8 mm. 227½ Tab minta szerint, 10 mm. 80 kg. 222.— Budapest minta szerint, 1 mm. 210.— Kaposvár, 1.8 mm. 165.— Kaposvár, 25 mm. 305.— Budapest fehér bárcás, 25 mm. 305.— Budapest fehér bárcás, 5 mm. 220.— állomás, 25 mm. 90 kg. 265.— Budapest, 14 mm. 217½ Budapest minta szerint, 10 mm. 217½ Budapest minta szerint, 3 mm. 235.— Budapest minta szerint, 9 mm. 237½ Budapest minta szerint, 40 mm. 237.— állomás minta szerint, 5 mm. 245.— Budapest minta szerint. **Lóhere:** 1.5 mm. 147½ Budapest fehér bárcás, 10 mm. 152.— Kaposvár fehér bárcás, 35 mm. 100.— Szatmár, 6 mm. 100.— Budapest. **Csillagfürt:** 300 mm. 11.50 Kisvárda lapos.

Magvak és hüvelyesek. Fehér köles 18—22, vörös 17—18, egyéb 16.50—17, káposztarepce 24.25—24.50 Bp. par., kék mák 140—145, borsó Viktória ster. 18—19.50, zöld (expresz) ster. 18—19.50, lencse nagyszemü ster. 36—43, középszemü ster. 24—30, kisszemü ster. 22—24, fehér hosszubab 35—36, fehér szokványbab dunai 28—28.50, dunántuli 27.50—28, felsőmagyarországi 27—27.50, gömbölyü fürjbab 28—29, hosszu fürjbab 27—28, barnabab 27—27.50, lucernamag nyers arankás 215—255 feladóállomásról, fehér bárcás 20 q-nál több 302—306 Budapestről, lóheremag nyers arankás 100—108, biborheremag 72—80, bükköny tavaszi 16.50—17, szöszös bükköny 36—37.50, csillagfürt fehér, lapos 11.25—11.70, száritott répaszelet 8.50—10 feladóállomásról.

A budapesti lisztárjegyzőbizottság árjegyzései 1938 október hó 21. Az 1938. évi gabonából készült őrlemények.

Buzaliszt: Dara 38—39, 0gg 37—38, 0g 37—38, 0f 37—38, 2gg 36—37, 2g 36—37, 2f 36—37, 4-es 34.50—35.50, 5-ös 33—34.50, 6-os 29.75—31, 7-es 20.75—22.75. **Rozs:** 0-ás 30—31, 0/I. 27.25—28.25, I. 22.50—23.50, II. 19.50—21.50. Az árak aranypengőben 100 kg-ként a szokásos malmi feltételekkel P-től P-ig helyt Budapest, legalább 60 zsákra értendők.

Takarmányvásár. Felhozatal 42 szekér szálastakarmány és 3 szekér szalmaféle. Rétiszéna Ia 8, IIa 6.50—7, IIIa 4.50—5.50, lucernaszéna 9—10.50, muharszéna 6.10—9.30, rozsalomszalma 5 pengő.

Az ország áruraktáraiban tároló készletek. M. kir. vámmentes kikötő: buza 246101, rozs 38907, árpa 4200, tengeri 3546, M. Leszámitoló- és Pénzváltób.: buza 287244, rozs 16400, árpa 982, zab 2604, tengeri 9649, liszt 283, Lujza gőzmalom: buza 121510, rozs 2877 árpa 20, zab 150, tengeri 710, budapesti készlet: buza 654855 rozs 58184, árpa 5202, zab 3654, tengeri 13905, liszt 283, pestmegyei raktárakban: buza 50069, rozs 3999, árpa 1032, zab 5024, liszt 425, korpa 105, felsőtiszai raktárakban: buza 353266, rozs 50083, árpa 9029, zab 1076, tengeri 16694, liszt 3715, tiszavidéki raktárakban: buza 679822, rozs 36037, árpa 3332, zab 1044, tengeri 11817, liszt 111, korpa 448, dunántuli raktárakban: buza 624192, rozs 22419, árpa 17361, zab 5020, tengeri 4911, liszt 32, korpa 1065, összesen: buza 2362204, rozs 170722, árpa 36856, zab 14818, tengeri 47327, liszt 4566, korpa 1618.

Gabonaforgalom okt. 28-től okt. 30-ig Budapestre vasuton és hajón. Buza érk. 34519, elszáll. 13348, rozs érk. 1350, tengeri érk. 890.

HIREK

Személyi hirek

— **Dr. Ruszwurm Rezső lett a mentők igazgató-főorvosa.** A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület közbecsülésben álló igazgató-főorvosát, dr. *Körmöczi Emilt,* saját kérelmére nyudijazták. A mentőegyesület vezetősége dr. *Ruszwurm Rezső* igazgatói szaksegédet nevezte ki helyére a mentőegyesület főorvosává. Dr. Ruszwurm Rezső kora ifjuságától kezdve a mentők nemes céljának szentelte életét és eddig is jelentős részt vett az egyesület munkájának irányitásában. Minden nagyobb eseménynél ott volt a mentőorvosok élén és személyesen vezette a mentési munkákat. Kinevezését ugy a mentőegyesület tagjai, mint az egész budapesti társadalom körében nagy örömmel fogadták.

— **Kitüntetések.** A kormányzó a Magyarország érdekében kifejtett jótékony tevékenységükért *Austin W. Delaney O. S. B.* katolikus lelkésznek, *Karl Ebner* svájci állampolgár, porto-alegrei tiszteletbeli magyar királyi konzulnak, *Chomranski Marjan* katowicei rendőrfőtanácsosnak a Magyar Vöröskereszt érdemkeresztjét, továbbá *Goossensné Boross Stefániának,* a belgiumi magyar szociális bizottsághoz beosztva volt missziós nővérnek a Magyar Vöröskereszt érdemérmét, végül dr. *Sztehló Istvánnak,* az Országos Tisztviselői Betegsegélyezési Alap főorvosának a vöröskeresztes ápolónők szakkiképzése terén szerzett érdemei elismeréséül a Magyar Vöröskereszt érdemkeresztjét adományozta.

— **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter dr. *Máriássy Béla* egyetemi tanársegédet a gazdasági akadémiai rendkivüli tanárok részére megállapitott és az állami rendszerü VIII. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő 1. fizetési fokozatba ideiglenes minőségü gazdasági akadémiai rendkivüli tanárrá nevezte ki és megbizta a keszthelyi magyar királyi gazdasági akadémia állategészségügyi és járványtani tanszékének vezetésével.

— **Miniszteri elismerés.** Kiskunhalasról jelentik: Gulner Elemér gazdasági főfelügyelő most nyujtotta át *Gyenizse Lajos* 81 éves birtokos kiskunhalasi lakosnak a földmivelésügyi miniszter elismerő oklevelét, amelyet 33 esztendei odaadó és hüséges gazdasági tudósitói szolgálatáért megérdemelt. Az oklevél átadása a városháza tanácstermében ünnepélyes keretek között folyt le a város vezetőségének és Kuskunhalas társadalmának jelenlétében.

Az árupiac árjegyzései

Budapesti husvásár. Készlet: 95 nagymarha (eladás 45), 286 borju (206), 237 birka (192) drb. Az irányzat lanyha. Árak: marhahus Ia egészben 136, ökör egészb. 108—124, hátulja 110—130, eleje 106—116, csontozni való 90—100, borju ölött bőrben Ia 164—170, IIa 158—162, borju nyuzott eleje Ia 130—136, IIa 123—130, hátulja Ia 190—196, IIa 180—188, juh ölött nyuzott Ia 90—104, IIa 76—88, zsiger 80—86, faggyu 50—94, csont 30—40, marhafej 150—200, orr és köröm 80, láb 4 drb. 100—150, pacal egészben 170, marhabél 300, borjufodor egészben 50, juhbél 60—70, marhavér (egy tál) 30 fillér kg.

Külföldi tőzsdék

A buza és a tengeri áralakulása Liverpoolban és Rotterdamban (zárjelben a legutóbbi árak). **Liverpool:** buza okt. —.— (4/4⅜—4/4½—4/4⅝ shilling 100 libránként, azaz 7.82—7.84—7.85 pengő 100 kg-ként, felár nélkül), dec. 4/4½ 4/4⅜ shilling, azaz 7.84—7.82 pengő (4/4⅝—4/4⅞—4/4¾ shilling, azaz 7.86—7.89—7.87 pengő), márc. 4/4⅝—4/4¾ shilling, azaz 7.85—7.87 pengő (4/5½ —4/5⅝—4/5¾ —4/5⅜ shilling, azaz 7.99—8.01—8.02—7.97 pengő), máj. 4/4¾—4/4⅝ shilling, azaz 7.87—7.85 pengő (4/5⅞—4/6—4/5¾—4/5⅝ shilling, azaz 8.05—8.06—8.02—7.37 pengő). Az irányzat lanyhuló. Tengeri okt. 23/0 (23/3), nov. 22/9 (22/9), dec. 22/9 (22/6) shilling 480 libránként. Az irányzat tartott.

Rotterdam: buza nov. 3.175 (3.20), jan. 3.225 (3.275), márc. 3.40 (3.425), máj. 3.50 (3.525) holland forint 100 kg-ként; tengeri nov. 84.50 (85.50), jan. 81.25 (81.75), márc 81.00 (81.75) máj. 79.25 (80.75) holland forint 2000 kg-ként.

Bécsi terménytőzsdezárlat. Belföldi buza 77—79 kg. 24.50, külföldi szokványbuza 79 kg. ex Bécs 24.38, Bahia Blanka buza 79 kg. ex Bécs 25.54, alsódunai rozs 16.90—18.20.

Ujvidéki terménytőzsdezárlat. Buza bácskai 152, bánáti 152—154, tengeri bácskai 118—120, bánáti 117—119.

Délamerikai terménytőzsdék zárlata. Buenos-Ayres: buza nov. 5.76, dec. 5.97, febr. 5.52, tengeri nov. 6.00, dec. 6.17, jan. 6.28, zab nov. 5.45, lenmag nov. 12.65, dec. 12.38, febr. 12.16 pésó. Az irányzat nyugodt. — Rosárió: buza nov. 5.25, febr. 6.30, tengeri nov. 5.70, dec. 5.85, lenmag nov. 12.35, febr. 12.05 pésó.

Chicagói sertés- és zsirpiac. Sertészsir irányzata tartott: dec. 7.10, jan. 7.20, márc. 7.65, máj. 7.77, élősertés könnyü 7.60—7.80, nehéz 7.70—7.85 cent per libra.

Newyorki gyapottőzsdezárlat. Északamerikai fully middling loko 9.01 (9.01), nov. 8.57 8.57), dec. 8.54 (8.54—8.55), jan. 8.44 (8.43), febr. 8.42 (8.42), márc. 8.41—8.42 (8.41), ápr. 8.33 (8.31), máj. 8.26 (8.22), jun. 8.20 (8.15), jul. 8.15 (8.09—8.10), aug. 8.06 (7.99), szept. 7.98 (7.88), okt. 7.90 (7.77) cent per libra.

Chicagói terménytőzsdezárlat. (Zárjelben előző zárlat). Buza dec. 63¾ (63½—63⅜), máj. 65⅞—66 (65¾—65⅝), jul. 65⅝ (65⅝—65½), tengeri dec. 44⅜ (44¾), máj. 48⅛ (48¼), jul. 49⅛ (49⅜), zab dec 25 (25), máj. 26⅛ (26⅛), jul. 25¾ (25½), rozs dec. 41⅝ (41⅜), máj. 43⅝ (43⅜), jul. 44¾ (44¾) cent per bushel.

Londoni fémtőzsdezárlat. Az irányzat rézben, ezüstben nyugodt, ónban, ólomban alig tartott, horganyban lanyhuló. Vörösréz standard 45¾—45 13/16, 3 hóra 46—46 1/16, lesz. árf. 45¾. elektrolyt 51¾—52¾, best. sel 51½—52¾, ón standard 211¾—212, 3 hóra 212¾—212⅞, lesz. árf. 212, straits 218, ólom külföldi prompt 16—16 1/16, 3 hóra 16 3/16—16¼, lesz. árf. 16, horgany prompt 14 9/16—14⅝ 3 hóra 14 13/16—14⅞, lesz. árf. 14⅝, ezüst prompt 21—21¼, 3 hóra 20½—20¾, lesz. árf. 21¼.

Egyházi hirek

— **Zarándoklás a Szent Jobbhoz az elszakitott országrészek visszakapcsolásáért.** A Magyar Kurir jelenti: A *Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetségének* tagjai szombaton elzarándokoltak a királyi udvari és várplébániatemplom kápolnájába az ott őrzött Szent Jobbhoz és kérni fogják a szent királyt, nyujtsa ki alkotó jobbját, adja vissza hazánk elszakitott részeit, a magyarságot pedig kovácsolja a hazát önzetlenül szerető lelkes, erős nemzetté és vezesse a szebb, ragyogóbb második ezer évben a boldogság felé; kérje ujból a Szüzanyát, hogy védje meg most is a magyar hazát és legyen annak ezentul is égi patrónája. A zarándoklók számára *Szekeres Bónis* bencés tanár, a szövetség igazgatója, reggel kilenc órakor szentmisét mond. Ezt a szentmisét, valamint szentáldozásaikat és imáikat felajánlják a zarándokok Krisztus Királynak, hazánk sorsának jobbrafordulásáért.

— **A missziós papság munkája az Eucharisztikus évben.** Pécsről jelentik: A Magyar Missziós Konferenciába tömörült papok most tartották meg a pécsi papnevelőintézetben első közgyülésüket. *P. Jámbor László* azt hangoztatta, hogy *a magyar missziósok kötelessége Szent István munkájának folytatása. P. Jagicza Juvenál* pécsi ferences házfőnök *„Szent István országa és a missziók"* cimmel tartott előadást. Dr. *Hauser Imre* bátaszéki plébános, országos ügyvezető alelnök felsorolta, hogy a világi missziós papok az Eucharisztikus évben 88, a jezsuiták, lazaristák és az Isteni Ige Társasága atyái *129 népmissziót*, a világi papok *166*, az emlitett három szerzetesrend tagjai *162 háromnapos lelkigyakorlatot* tartottak az egyházmegyékben és e missziós munka *300.000 gyónást, félmilliónál több szentáldozást, 108 házasságrendezést és 33 megtérést eredményezett.*

— **Dr. Révész Imre püspök Törökszentmiklóson.** Törökszentmiklósról jelentik: Dr. *Révész Imre*, az uj tiszántuli református püspök hivatalos egyházlátogatást tart az ottani gyülekezetben, amelynek *Gaál István* heves-nagykunsági esperes a lelkipásztora. A püspök ez alkalommal találkozik az egyházmegye tanácsbiráival is.

— **A Farkasréti Kápolnaegyesület uj tisztikara.** A Kisegitő Kápolna Egyesület Farkasréti Helyibizottsága most tartotta közgyülését, amelyen megjelent *dr. Mészáros János* érseki helytartó is. *Világi elnök* lett *dr. Hencz Lajos*, postaigazgató s törvényhatósági bizottsági tag, *egyházi elnök Szelényi István*, állandó helyettese *dr. Lini István. Társelnökök* lettek: *Domonkos Lajos* számvevőségi tanácsos, vitéz dr. *Bárány László*, tanácsi főjegyző és *Bódy Flórián* iskolaigazgató. Ügyvezető elnök *Peterdy Sándor.* Diszelnökök: *dr. Trux Jenő*, kormánybiztos, *Antalfia Antal*, miniszteri tanácsos, *Toperczer Ákosné*, országgyülési képviselő.

— **A kalocsai főegyházmegye uj esperesei.** Gróf *Zichy Gyula* kalocsai érsek dr. *Schweitzer Ferencet* csátaljai plébánossá és a garai kerület esperesévé, *Ternay Györgyöt* csávolyi plébánossá és a bácsbokodi kerület esperesévé, végre *Horváth Mihályt* sükösdi plébánossá és a hajósi kerület esperesévé nevezte ki.

Egyesületi hirek

— **A Budapesti Villanyfölszerelők, Műszerészek és Látszerészek Ipartestülete** Dembitz Gyula elnöklésével megtartott elöljárósági ülésén egyhangulag elhatározta, hogy a katonai szolgálatra bevonult iparossegédek családtagjainak *külön anyagi támogatást nyujt. A feleségnek havi 7.50 pengő*, a gyermekek után pedig *havi öt pengő* rendkivüli segélyt folyósitanak. Ezenkivül *700 P rendkivüli segélyt* szavaztak meg ugyanerre a célra, *200 pengő adományt a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap* javára, *száz pengőt a „Magyar a magyarért"* mozgalomnak és *száz pengőt* a kormányzóné nyomorenyhitő akciójára.

— **A La Fontaine-Társaság francia ülése.** A La Fontaine-Társaság *Vikár Béla* elnöklésével a Magyar Tudományos Akadémia üléstermében francia ülést tartott. Dr. *Vass Béla* titkár a *nimesi délfrancia akadémiáról* beszélt, majd dr. *Kelecsényi Ferenc* bemutatta az évi jelentést. Ezután dr. *Lukács György* társelnök ismertette *azokat a kapcsolatokat, amelyek Szent István idejében hazánk és Franciaország között fennállottak* és amelyeknek egyik eredményeképen a francia származásu *II. Szilveszter* pápa koronát küldött az első magyar királynak.

Bajtársi találkozók

A *Przemysli és Turkesztáni Volt Hadifoglyok Köre* vasárnap délelőtt kilenc órakor az Alkotmány-vendéglő télikertjében (Alkotmány-utca és Vilmos császár-ut sarkán) összejövetelt tart. Mindazok a bajtársak, akik Károly csapatkereszt iránti kérelmüket beadták és nem kaptak eddig választ, valamint azok, akik még nem adták be kérelmüket, tájékoztatást és felvilágositást kaphatnak.

A volt 310-es honvédek szombaton este nyolc órakor a Kakaskapu-vendéglő különtermében (Pálffy-tér 5.) bajtársi összejövetelt tartanak.

A nagyváradi honvéd hadapródiskola 1903-as évfolyama november 4-én pénteken és a jövőben minden hónap első péntekjén délután öt órakor a Modern-kávéházban (Eskü-tér 9.) összejövetelt tart.

Különfélék

— **Papp-Váry Elemérné emlékezete.** Az Országos Papp-Váry Elemérné Emlékbizottság, élén dr. *Raffay Sándorné* és *Katona Jánosné* védnöknőkkel, halottak napján a Magyar Hiszekegy költőjének a Kerepesi-temetőben levő sirjánál gyászünnepséget rendezett. Az ünnepség szónokai voltak: Magyarország asszonyai nevében dr. *Buzághné* dr. *Kócsy Aranka*, a székesfőváros képviseletében dr. *Della-Donna Mihály* főjegyző, a Turul Bajtársi Szövetség leánytörzse nevében *Falussy Erzsébet*, a MOVE országos elnöksége nevében *Kolozs Sándor*, a MOVE Labdarugó Liga képviseletében ifj. *Kovács József*, az Országos Rákóczi Szövetség nevében *Pálos József* ügyvezető főtitkár és az Országos Papp-Váry Elemérné Emlékbizottság nevében dr. *Demiány Gyuláné.* A sirra koszorukat helyeztek a főváros társadalmi egyesületei és női szervezetei. A Frontharcos Szövetség az ünnepségen diszszázaddal képviseltette magát.

— **Szabolcska Mihály siremlékének felavatása.** A *Szabolcska Mihály Emlékbizottság* vasárnap déli tizenkét órakor avatja fel *Szabolcska Mihály* siremlékét a kerepesi-uti temetőben (47-es parcella, I. sor 2. sir, a salgótarjáni [illegible]).

— **Felavatták néhai Zwonicsek Mátyás tábornok siremlékét.** Néhai Zwonicsek Mátyás tábornoknak, a m. kir. honvéd vonatcsapat első felügyelőjének siremlékét Halottak napján avatták fel a farkasréti katonai temetőben. A gyászszertartást *Folba János* tábori főesperes, pápai prelátus végezte, aki beszédében kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nagymultu, kiváló katonáról. Az ünnepélyen megjelentek: nemes *Bangha Imre* altábornagy, a m. kir. honvédtüzér és vonatszemlélő, Bádoki *Soós Károly* ny. gyalogsági tábornok, v. honvédelmi miniszter, vitéz *Shvoy István* titkos tanácsos, gyalogsági tábornok, a honvédség v. főparancsnoka, vitéz *Shvoy Kálmán* ny. altábornagy, országgyülési képviselő, *Riedl Miklós* ny. altábornagy, *Lindner-Lányi Gusztáv* ny. tábornok, *Bánlaky János* ny. tábornok, Rajeczi *Burián Mihály* ny. tábornok, cs. és kir. kamarás, *Kagerer József* ny. tábornok, vitéz petróczi *Petróczy Ferenc* ny. tábornok, cs. és kir. kamarás, petróczi *Petróczy Aladár* ny. tábornok, cs. és kir. kamarás, vitéz *Kircsfalusy Vilmos* ny. tábornok, *Kövér Lajos* m. kir. ezredes, a tüzérszemlélő vonattörzstisztje, *Herzig Géza*, vitéz nemes *Poós Rezső* és *Zuna Véno* ny. ezredesek, valamint a honvéd vonatcsapat tisztikara és sokan mások.

— **A budapesti Luther-szobor uj terveit december 31-ig kell benyujtani.** A budapesti Luther-szobor felállitásának előkészitésére alakult végrehajtóbizottság, amely dr. *Raffay Sándor* püspök elnöklete alatt áll, mint ismeretes, egyik pályázó szobrászművésznek sem adott végleges megbizást, de nyolc művészt szükebb pályázatra hivott meg. E nyolc művész módositott, illetve uj szobortervén most dolgozik. Az uj pályázati határidő: december 31.

— **Wolff Károly emléke.** Az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga tagjai az elnökség vezetésével küldöttségileg megjelentek a farkasréti temetőben pihenő vezérük, *Wolff Károly* sirjánál. A Liga ügyvezető elnöke, dr. *Torzsay-Biber Gyula*, beszéd kiséretében elhelyezte a sirra a Liga koszoruját. A nagyszámu küldöttség, melyben a Liga minden csoportja és kerületi osztálya képviselve volt, meghatottsággal hallgatta dr. *Torzsay-Biber Gyula* megemlékező szavait.

— **Lengyelbarát ünnepség Debrecenben.** A debreceni egyetem *Kisebbségjogi Intézetének* meghivására a *Magyar Mickiewicz Társaság* vasárnap délután félhat órakor a vármegyeháza disztermében diszülést tart. Az ünnepséget az egyetemi énekkar a magyar és a lengyel *Himnusz* eléneklésével nyitja meg. Utána *Lossonczy István* főispán ünnepi beszédet mond, majd *Lukács György* ny. miniszter, a társaság elnöke *„Lengyel-magyar sorsközösség"* cimmel tart előadást. Ezt követi dr. *Kertész Jánosnak*, a társaság titkárának előadása *„A magyar-lengyel közös határ"* cimmel. *Tuster Jolán* szavalóművésznő magyar és lengyel verseket ad elő, báró *Nyáry Pál „Az Anjouk és Lengyelország"* cimmel olvas fel. A záróbeszédet dr. *Kováts Andor* egyetemi tanár mondja. A magyar-lengyel barát ünnepséget az egyetemi énekkar a *Szózattal* fejezi be. Az ünnepségen a budapesti lengyel követség is képviselteti magát.

— **Elárverezik Stankovits Szilárd hagyatékát.** A közelmultban elhunyt *Stankovits Szilárd* hagyatékát örökösei a postatakarékpénztár árverési csarnoka utján értékesitik. Az árverési csarnok az érdekes hagyatéki aukciót, amelyen az elhunyt műbarát kép- és porcellángyüjteményén, továbbá külföldi utjai alkalmával felkutatott egyéb műtárgyain kivül lakásának berendezési tárgyai is kalapács alá kerülnek, a néhai sportvezér Duna-utca 1. szám alatti lakásában rendezi meg a legközelebbi időben.

— **Méhészeti tanfolyam Budapesten.** November 3-tól naponta délután 5 órai kezdettel *Ignácz Sándor* és dr. *Koppán József* m. kir. méhészeti felügyelők huszonegy napos méhészeti tanfolyamot rendeznek a Pázmány Péter Tudomány Egyetem természetrajzi épületében (Muzeum-körut 4.) az Állattani Intézet földszinti tantermében. A tanfolyamra jelentkezhetnek 15 éven felüli nők és férfiak november 3-án délután 5 órakor a fent emlitett helyiségben.

— **A cigányzenészek uj vezetőjének munkaterve.** Korényi Béla, a Magyar Cigányzenészek Országos Szövetségének most megválasztott uj elnöke — mint lapunkkal közli — a szövetségben komoly egyesületi életet akar teremteni és a hivatali szolgálatot egész napra kiterjeszteni. A tagdijakat ugy arányositják, hogy a legszegényebb muzsikus cigány se veszitse el kenyérkereseti lehetőségét, mert különben nem tudja megtartani a működési engedélyt jelentő szövetségi tagságát. A szövetségnek támogatnia, segiteni kell a legelesettebb cigányzenészt is, hogy az érezze a magyar zenei életben el nem vitatható jelentőségét és szerepét. A magyar cigányzenészek számára ki kell harcolni a legszükségesebbeket fedező létminimumot, amelyen alul külföldön zenészt szerződtetni egyáltalán nem lehet. A Zenekamarában külön osztályt kell felállitani a cigányzene számára. Tiz esztendei külföldi muzsikálásom alkalmával láttam és éreztem — mondja az uj elnök —, hogy a magyar cigányzenész milyen jelentős érték. Ehhez az értékeléshez akarom, cigányzenész társaim megtisztelő bizalmából a hivatalos tényezők és a nagyközönség támogatásával a magyar cigányzenészséget fölemelni.

— **A korszerü lakást is bemutatja az Iparművészeti Tárlat.** A rendezés munkája már az utolsó simitásokat végzi a november 5-én megnyiló Iparművészeti Tárlaton. A beépitést végző munkások serege már bontja az állványokat és kibontakozik a tárlók és a falakat borito mütárgyak szines pompája. A keramikusok, ötvösök és grafikusok önállóan elhelyezett vitrinjei mellett hat teljesen berendezett interieur is várja a látogatókat. A tárlat az Iparművészeti Társulat helyiségeiben: Mária Valéria-utca 12. szám alatt nyilik meg.

Előadások és felolvasások

Csütörtök:

Virágkedvelők Egyesülete (Eszterházy-u. 16.) Dr. Pápa Miklós: „Hazánk természeti nevezetességei." Vetitett képekkel. (Fél 5.)

Gyóni Géza Irodalmi Társaság (Erzsébet-körut 43.) Felolvasó ülést tart. (5.)

Budapesti III. ker. Evangélikus Nőegyesület (Dévai Biró Mátyás-tér), teaestélyt rendez. Urbán Lajos katonai lelkész tart előadást. (6.)

Magyar Külügyi Társaság (Országház XI. kapu), dr. Horváth Jenő: „Az 1918. november 3-iki páduai fegyverszüneti szerződés külpolitikai vonatkozásai." (6.)

Magyar Nemzeti Szövetség mediterrán olasz osztálya (Géza-utca 4.) Dr. Gallus Sándor: „A fasizmus történeti szerepe Közép-Európában". (6.)

Magyar Turista Egyesület (Mária Terézia-tér 8.) dr. Cholnoky Jenő: „A Kárpátok koszoruja". (7.)

A Felvidékért

A magyar társadalom lelkesen ajánl fel országzászlókat a Felvidéknek az Ereklyés Országzászló Nagybizottsága utján. A *Gömörvármegyei egyesület* Rimaszombat, a *pestvidéki pénzügyigazgatóság tisztviselői kara* Érsekujvár, *Komárom-Esztergom vármegye tisztifőügyészsége* Köbölkut, *Balatonlelle* község, továbbá a *Hubert és Siegmund* acélárugyár 550 munkása, egy később megállapitandó felvidéki község részére ajánlott fel országzászlót.

A *budapesti III. ker. gimnázium tanulóifjusága* összegyüjtött pénzéből 150 példány „Magyar nyelvvédő" könyvet küldött a felszabadult ipolysági magyar gimnáziumnak. A szép gondolat számol azzal a szomoru ténnyel, hogy a Felvidék magyar ifjusága nem művelhette nyelvét szabadon, igy az idegenszerüségek jobban elterjedtek nyelvében. Ezért hasznát fogja látni a küldött könyveknek. A nemes példát, értesülésünk szerint, követni fogja a többi csonkaországi középiskola is.

Felsőmocsolád község az egyik felszabaduló felvidéki magyar község részére országzászlót készitett, amelyet most avatott fel ünnepélyes külsőségek között *Benkő Ferenc* ny. államtitkár.

Az *orosházai állami elemi népiskola ifjusági vöröskereszt csoportja* zászlót küldött a felszabaduló rimaszombati állami elemi népiskolának.

A *Felvidéki Egyesületek Szövetsége* megható emléket állitott a Felvidék halottainak a Kerepesi-temetőben. A temető hármas halmának tövében áll a felvidéki sziv a következő felirattal: *„Emlékezzetek a Felvidék halottaira"*. Mindszentek napján ezrével zarándokolt a közönség az emlékműhöz.

A *Szegeden élő felvidékiek* a hősi kapunál emlékeztek meg a *ruszin földön elesett felkelőkről. Kozma Ferenc* kormányfőtanácsos mondott emlékbeszédet.

Mohácson a Frontharcos Szövetség helyi főcsoportja a hősi temetőben emlékezett meg a Felvidék hőseiről és vértanuiról. Vitéz *Horváth Kázmér* elnök mondott emlékbeszédet.

A *Csonka-Magyarországon lakó felvidékiek és kárpátaljaiak* elhatározták, hogy a TESz keretén belül erőteljesen folytatják mozgalmukat a magyarlakta Felvidék és Kárpátalja visszacsatolása érdekében. Csatlakozásra hivják fel a felvidéki és kárpátaljai testvéreket. A rendezőség cime: Felvidéki és kárpátaljai mozgalom, TESz, V. Szabadság-tér 16.

A *Selmecbányaiak Egyesülete* csütörtökön este 7 órakor a Magyar Turista Egyesületben (József-u. 23) választmányi ülést és értekezletet tart, amelyen Selmecbánya visszacsatolásával kapcsolatos ügyeket és inditványokat fognak tárgyalni.

Az állatorvostanhallgatók Lehel B. E. november 5-én a Hungária-szálló termeiben teaestet rendez, melynek tiszta jövedelmét a *„Magyar a magyarért"* mozgalomra ajánlja fel.

— **Vasutasok hősi emlékművének leleplezése.** *Pécsről* jelentik: A hadviselt magyar vasutasok országos szövetségének itteni főcsoportja vasárnap ünnepies keretek között leleplezte a Máv. üzletigazgatóság épülete előtt emelt hősi emlékművét. Az ünnepségen megjelent a helyőrség tisztikarának és legénységének népes küldöttsége, a vitézek, frontharcosok és leventék küldöttsége, a polgári előkelőségek közül *Nikolits Mihály* Pécs város és dr. *Blaskovich Iván.* Baranya vármegye főispánja, *Virág Ferenc* pécsi megyéspüspök, *Makkai István* polgármester, dr. *Szabó Lajos*, a Tábla elnöke, *Hamerli József* országgyülési képviselő és még sok más előkelőség. Az avatóbeszédet *Ney Ákos* miniszteri tanácsos, Máv. igazgató, a hadviselt magyar vasutasok országos szövetségének országos elnöke mondotta. A Máv. *Ébredés Dalkör* éneke után *Hervay Leó* műszaki főtanácsos, a pécsi főcsoport elnöke átadta az emlékművet *Pécs* város közönségének. *Makkai István* polgármester beszéd keretében átvette a szobrot.

— **Dán tudósok előadása Budapesten.** A Budapesti kir. Orvosegyesület Otológiai Szakosztályának meghivására az egyetemi orr-, gége- és fülklinikán dr. *H. Mygind* kopenhágai fülésztanár, valamint munkatársa dr. *D. Dederding* urnő *„Közérzet és fül"* cimmel érdekes előadást tartott. *Pogány Ödön* elnöki megnyitója után az előadók hangsulyozták, hogy, bár első izben vannak Magyarországon, mégsem érzik magukat idegennek, mert kutatásaik folyamán gyakran találkoztak magyar tudósok nevével és örömmel fogadták el a meghivást. Behatóan foglalkoztak azután a fül állapota és a közérzet között való összefüggésekkel, mint amilyen a halláscsökkenés, fülzörejek, szédülés, főfájás, szemrezgés. A labirint zárt folyadékrendszer, amelyet nagy mértékben befolyásol a szervezet vizháztartása. Helyesen alkalmazott izzasztó és vizhajtó szerekkel kiváló eredmények érhetők el. A tanulságos előadást, amelyet a hallgatóság nagy tetszéssel fogadott, számos vetitett kép kisérte kitünő górcsőkészitményekről, amelyek *Péterfi* tanár mikrotechnikai eljárása szerint készültek.

— A **„Magyar Katonaujság"** legujabb száma — az eddigiekhez hasonlóan — a magyar katonai szellem korszerü kibontakoztatását, ősi katonaeszményünk uj életre támadását szolgálja. *„Mindnyájan katonák vagyunk!"* hirdeti a vezércikk, a másik pedig a lengyel-magyar barátság testvéri őszinteségére mutat rá. Érdekes közlemény térképvázlattal igazolja, hogy a *Felvidék, „Huba vezér földje"* sohasem volt erőszakos magyarositás szintere, inkább részleges elszlovákosodás ment végbe az ősmagyar lakosságban. Az időszerü hiranyag közlésén kivül megemlékezik a lap a hősi halottakról, tartalmas cikket közöl a katonai egészségügy nemzetvédelmi szerepéről. Ezenkivül számos apró érdekes közlemény, élvezetes olvasmány és sok-sok jó kép teszi teljessé a lapot, melynek szerkesztése a *Vitézi Rend Zrinyi Csoportjának* közreműködésével történik. A lap mindenütt kapható; egyes szám ára 6 fillér. Előfizetéseket felvesz a kiadóhivatal (Budapest, József-körut 5.) a 22.220 sz. postatakarékpénztári csekkszámlára történő befizetések utján: negyedévre 90 fillér, félévre 1.80, egész évre 3.60 P.

— **Hazaérkeztek a magyar gazdaifjak Dániából és Németországból.** A Falu Gazda Szövetség ezévi csereakciójával a tavasz folyamán német és dán földműves családoknál elhelyezett magyar gazdaifjak dr. *Teölgyes Istvánnak*, a szövetség ügyvezető igazgatójának vezetésével érkeztek vissza Magyarországba.

VEGYES

× **A tebriszi szőnyeg.** Tebrisz, a régiek Taurisza évtizedek óta a valódi szőnyegek perzsa kereskedelmi csomópontja és századok óta a szőnyegcsomózók helye. Magában a városban, valamint a hegyi helységekben Perzsa-Aszerbeidsantól egészen az Araszig, amely a határ Perzsia és a Kaukázus közt, sok ezer egyszerű, többnyire csak néhány gerendából összeállitott szőnyegszövő „gép“ van. Minden koru fiuk és lányok dolgoznak rajtuk és fürge kézzel csomót kötnek csomó után, mig a szőnyeg elkészül. Ha egy gazdának több mint három ilyen gépje van, akkor valamennyin egyforma mintájú és egyforma szinű szőnyeg készül. Ilyen módon megtakaritják a minta leolvasására szükséges időt. A hely közepén ugyanis ilyenkor egy öreg mesemondó ül, aki a csomózóknak mesél és közben bemondja nekik a csomók számát és a szint. Az öreg előtt egy bőrszalag van és erre rá van rajzolva a minta. Éneklő hangon mesél: *„Amikor Nagy Tamerlán — hét vörös csomó — keresztülment egyszer a bazáron — tizennégy kék csomó — találkozott az okos Mirzával — huszonegy sárga csomó . . .* Ha a mesének vége van, ujat kezd, mert mesekészlete kifogyhatatlan. Európában joggal kedvelik a tebriszi szőnyeget, mert a legjobb anyagból készül, rajza tetszetős, szinei jó minőségüek. Aránylagos olcsóságát az előbb emlitett előmeselő-rendszer és az olcsó bérek magyarázzák meg. Egy négyzetméterre körülbelül 200.000 csomó jut, ami átlag két hónapi munkát jelent. A leggyakrabban 3×4 méter nagyságú szőnyegen egy csomózó szorgalmas munkával körülbelül két évig dolgozik.

× **A játékkártya mint végrendelet.** London egyik külvárosában meghalt egy kilencvenöt esztendős asszony. Noha jómódu volt, sajnálta a pénzt tanulásra forditani és felnőtt korában sem tanult meg irni — olvasni. Nemrégen közeledni érezte halálát és végrendeletet akart csinálni, de úgy, hogy ne kerüljön pénzbe és ne kelljen a hivatalos emberek előtt szégyenkeznie a tudatlansága miatt. Addig törte a fejét valamely megoldáson, mig végre sikerült valamit kieszelnie. Amikor ágynak esett, elővett a szekrényből két csomag kártyát és minden rokonnak és jó ismerősnek, aki meglátogatta, átadott egy-egy lapot.

— Ezt jól tedd el, — mondta, — mert szükséged lesz rá.

Nemsokára meghalt. Amikor a rokonok és ismerősök elmentek hozzá, hogy a ravatalon lássák, nagy meglepetésükre minden butordarabon, disztárgyon és egy kis vasdobozon egy-egy kártyalapot találtak. Igy tudta meg mindenki, hogy mit örökölt. A hatóság nem kifogástolta a különös végrendelkezést.

× **A diplomáciai hal.** Napoleon vereséget szenvedett Oroszországban. Magát a vereséget nem lehetett eltitkolni, de a császár környezete, főként a tábornoki kar mindenképpen ugy akarta föltüntetni a dolgot, mintha Franciaország egy-kettőre pótolni tudná a veszteséget, amely emberben és hadianyagban érte. *Cambacérès* egész Európa diplomáciai képviselőit ebédre hivta meg, hogy azon megcsillogtassa a francia konyha fényét. A lakoma parádés fogása egy rendkivül nagy és szép galóca volt, amelynek megpillantására a vendégek a jövendő élvezet sejtésében alig tudták elfojtani a lelkesedő fölkiáltásokat. Ha a galóca olyan rendkivüli példány volt, akkor nem is csodálható a vendégek meglepetése, hiszen ez a nálunk éppenséggel nem ritka hal két méterre is megnő és eléri a 2—5 mázsa sulyt. Hogy a pillanat ünnepiessége jobban kidomborodjék, maga a konyhafőnök kisérte a hal bevonulását. De a fönséges ennivaló vivője hirtelenül megbotlott, nagy ijedt kiáltás és a drága galóca a földön feküdt. Csak egy ember maradt nyugodtan. A ház ura. Nyomban kiadta a parancsot: hozzanak egy másik galócát! És valóban a diplomata urak csodálkozására csakhamar megnyilt az ajtó és a konyhafőnök egy még nagyobb és szebb galócát kisért be. Ebéd után azt kezdték suttogni, hogy az a botlás meg volt rendezve, hogy bebizonyitsák a francia konyha kiapadhatatlanságát. *Cambarérès* nagy földijének, *Brillat-Savarin*-nek elvét vallotta: *„A népek sorsáról lakomákon döntenek“*. És ha áttanulmányozzák Herodottól máig a történetirók könyveit, azt fogják látni, hogy valóban minden nagy eseményt, az összeesküvéseket is, nem zöld, hanem fehér asztalnál tervezték, készitették elő és határozták el.

× **Az állati ösztön és a tisztaság.** A tisztaság egyes állatoknál a táplálékok ösztönszerü megválasztásában is megnyilatkozik. *Pucheran,* az ismert angol természettudós feljegyezte, hogy a hottentották sohasem nyulnak olyan tápanyagokhoz, amelyeket egy majomfajta: a „chacma“ elutasitott. Ezeknek a majmoknak szaglóérzéke ugyanis annyira fejlett, hogy semilyen romlásnak induló táplálékot nem lehet rájuk erőszakolni. Az arab telivérek sohasem isznak zavaros vizet, sőt visszautasitják az olyan folyadékot is, amelybe gazdájuk keze beleért. *D'Azara* spanyol természetbúvár megállapitotta, hogy a paraguayi szarvasok elforditják fejüket az olyan kenyérdarabtól, amelybe valaki már beleharapott. *Brehm* szerint a sivatagi átkeléseknél a szamarak és öszvérek komoly gondokat okoznak az utasoknak; bármilyen szomjasak is, nem akarnak inni a tömlőkben hozott vizből. Végül *Wood* egy olyan fiatal vizilóról beszél, amelyik Egyiptomból Angliába való átszállitása közben csak frissen fejt tejet fogadott el.

× **A napkirály étvágya.** XIV. Lajos francia király mértéktelen evő volt. Falánkul evett. A napkirály sógornője, akinek kendőzetlen emlékiratai megörökitettek nem egy dolgot, amit a hivatalos történetirásban hiába keresnénk, igy irja le királyi sógorának egy ebédjét: „Gyakran láttam, hogy négy tányér különféle levest evett, utána egy egész fácánt, egy foglyot, egy nagy tányér salátát, azután néhány szelet báránysültet fokhagymalével, két tisztességes darab sonkát, egy tányér süteményt és végül még gyümölcsöt és konfettit. Amikor később udvari orvosa, Fagon, diétás kosztot rendelt neki, még akkor elfogyasztott két tányér galamblevest és három sült tyukot“. Bámulatos, hogy ez az uralkodó, aki az ilyen dus evések után meglehetősen ellustult, annyi időt talált a kormányzásra, hogy ezt mondhatta magáról: *l'état c'est moi* (az állam én vagyok).

× **Elárverezik a csillagos eget.** Párizsból jelentik: A „Hôtel Drouot“ a francia főváros hires árverési csarnoka. Kétemeletes, komor épület a zajos nagybulvár közelében; nem tulságosan tiszta, rossz világitásu termeiben számos hires aukció zajlott le. Itt cserélnek gazdát műremekek és milliók, a világ minden részéről összesereglett műgyüjtők, régiségkereskedők és muzeumi megbizottak vetélkedése közepette. Most azonban olyan árverésre kerül a sor, amely még itt is ritkitja párját. Azok, akik tavaly megfordultak Párizsban, a Világkiállitáson, bizonyára emlékeznek a hatalmas, *harminc méter magas fémgömbre.* Amint ennek kapunyilásán belépett az ember, egyszerre *a csillagos égbolt borult föléje:* bolygók járták utjukat, meteorok suhantak, felragyogott a Tejut, ködképek gomolyogtak elő, mint valami óriás óramű, feltárult a mindenség titokzatos szerkezete. Az egyik fülkében *a csillagok közé tett utazást* varázsolták a kényelmes székeken ülő nézők elé. Az ember ugy érezte, mintha sokezer kilométeres sebességgel hagyta volna el a földet, hogy a Holdat, : Marsot és a többi bolygót körülkerülve, végül mesebeli, idegen tájon kössön ki: egy másik naprendszer elképzelt égitestének peremén. Ezt a fémgömböt *Planétariumnak* hivták. Elkészitésére Németországból hozatták a szakembereket. *Több mint négymillió frankot költöttek* a sok miniatür csillagot mozgató szerkezetekre. A Világkiállitás bezárása után aztán a rendezőség nem tudott mit kezdeni a Planétariummal. *Egész Párizsban nem akadt olyan raktár, ahová beférhetett volna.* Miután több mint egy évig ázott a szabad ég alatt, most végre alkatrészeire szedték és a Hotel Droutba szállitották. A közeli napokban árverezik el. Kikiáltási ára: 50.000 frank, ami igazán csekély összeg, tekintve, hogy az egész csillagos égről van szó.

A szerkesztésért felelős:
Dr. LÉGRÁDY OTTÓ főszerkesztő.

Házvezetőnőnek, gazdasszonynak ajánlkozik kitünően főző, hosszu bizonyitvánnyal, becsületes, megbizható nő. Cs. M. Alsóerdősor 8., I. 6. 58691

Szobaleány üzletbe, pékhez, cukrászdába elmenne, ott házvezetőnői vagy takaritónői állást vállalna. Garay-utca 34., II. 16. *69171

Házvezetőnőnek elmenne középkoru nő, jól főz, megbizható, vidékre is. Aggteleki-utca 2., földszint 4. 29455

Intelligens középkoru, jól főző perfekt német nő ajánlkozik magányos kis családhoz. Liliom-utca 54., II. 40. 69181

Intelligens leány komornának vagy társalkodónőnek ajánlkozik. Budapest, III., Levél-utca 2., földszint 1. 75975

Fizetés nélkül uri özvegy elmenne uri környezetbe, hol családtagként tekintenék. Mindent vállal. Viola-utca 37-a., II. 41. 69140

Jól főző, jómegjelenésü, középkoru özvegy hosszu bizonyitványokkal, magányoshoz ajánlkozik, vidékre is. Kremserné, Székely Bertalan-utca 4., II. 13. 69142

Intelligens nő gazdasszonyi állást vállal. „Nappali 29439" jeligére Erzsébet-köruti főkiadóba. *

Középkoru nő elmenne házvezetőnőnek idősebb magányoshoz. Cim: Karpfenstein-utca 2-b., III. em. 34. ajtó. 29448

Intelligens, jómegjelenésü fiatal nő magányoshoz házvezetőnőnek ajánlkozik kitünő bizonyitvánnyal. Lehet vidékre. „Mária 5752" jeligére főkiadóba.

13. Szakácsnő, szobalány, gyermeklány

Jó megjelenésü szobaleányt keresek hosszu bizonyitvánnyal. Jelentkezés ma reggel 10 órától V., Falk Miksa-utca 30. IV. 2

Prima főzőnőket, szobaleányokat, mindeneseket keres, aján! Elsőrangu iroda. 183—593. Irányi-utca tiz. Maczkó. 93914*

Megbizható, fiatal, ügyes, rendszerető szobaleánynak vagy mindenesnek 4 éves bizonyitvánnyal, keresztény uriházhoz 2—3 személyhez azonnalra vagy 15-ére ajánlkozik. Nagytemplom-utca 11. I. 11. 69189

Bejáró csecsemő gondozónő ajánlkozik egész napra. Podmaniczky-utca 35., II. 14. 5748

Perfekt szervirozó szobaleány kitünő bizonyitványokkal ajánlkozik. Levelek „Szorgalmas" jeligére Blassa-trafikba. Baross-utca 67. Telefon 141—349

Szobaleánynak vagy bejárónőnek ajánlkozom. Tisza Kálmán-tér 27. 2. udvar. I. 14.

Magyar gyermekgondozónő délelőttre, vagy egész napra ajánlkozik. Kisfaludi-köz 2. II. 2. Telefon: 154—375. 58628*

Szobaleány éves bizonyitványokkal ajánlkozik. Mária-u. 12. fsz. 1. 29444

Jobb főzőnő, németül beszél, állást keres november 15-ére. Szabadka, Margit-körut 29. második udvar, VI. kettő. 58679

Németül is beszélő, megbizható szobaleány éves bizonyitvánnyal állást keres. II., Zsigmond-u. 16. házfelügyelő. 75976

Gyermekgondozónő, középkoru kitünő bizonyitványokkal azonnalra állást keres. Vidékre is. „Diplomás 75977" jeligére főkiadóba.

Perfekt szobaleány nov. 15-re állást keres. II., Toldy Ferenc-utca 29. Házfelügyelő. 48646

Vidéki árvaleány, négy polgárival, gyermekekhez ajánlkozik. Seybold, Nagytétény, Baross Gábor-telep. 69145

Franciául beszélő szobalány ajánlkozik uri házhoz, esetleg panzióba. Barcsay-utca 16., földszint 5. 29427

19 éves, jómegjelenésü szobaleány állást keres. V. ker., Tisza-utca 18., II. 53. 48624

Szakácsnő, szobaleány, együtt állást keresnek, varrást, betegápolást értő. „Becsületes 35—93899" jeligére főkiadóba.

14. Mindenes

Mindenes szakácsnőt jó bizonyitvánnyal azonnal fölveszek. Sip-utca 9. Sütöde. 58682

Ügyes mindenes azonnal fölvétetik. Weisz, V., Báthory-utca 24. II. 58611*

Jól főző intelligens mindenes szakácsnő felvétetik. Kecskeméti-utca 9., II. 2. 84041

Fiatal főző mindenes felvétetik. Kálmán-utca 15., III. 2.

Mindenes főzőnő, nagyon megbizható, fiatal, hosszu bizonyitvánnyal uri házba azonnalra felvétetik. Jelentkezés ½9—½10 között, délután 4—6 között Baross-utca 30., IV. 1. 19546

Jól főző mindenes éves bizonyitvánnyal azonnalra felvétetik. Grosz, Pannonia 30. I. 1.

Jól főző mindenest hosszu bizonyitványokkal fölveszek. Steiner, Népszinház-utca 19.

Mindenes főzőnő, jóravaló, rendes, két személyhez azonnalra fölvétetik. Báthory-utca 10. III. 9. 69197

Mindenes főzőnőnek ajánlkozom. Tisza Kálmán-tér 22. II. 59

Mindenes főzőnő 2—3 személyhez elhelyezkedne. Sziv-utca 54. földsz. 8. 69178

Nem főző mindenes ajánlkozik. Murányi-utca 16. I. 15. 69166

Bejáró főzőmindenes ajánlkozik egész napra, csak uri házakhoz. Balázs-utca 65., földszint 1. 69119

Vidéki leány elhelyezkedne uri házhoz jó bizonyitvánnyal. Dembinszki-u. 39. II. 35. 69176

Mindenes, főzéshez értő, hosszabb bizonyitványokkal ajánlkozik. Deli, Szövetség-utca 43., földszint 4. 93909

Fiatal főző mindenes ajánlkozik. VII., Erzsébet-körut 38. fsz. 8. 39454

Fiatal főző-mindenes ajánlkozik magányoshoz. Damjanich 16., házfelügyelő. 93905

Állást keresek 9 hónapos gyermekemmel, fizetést nem kérek. Levente-utca 12. II. 49. 93897

Rendes főző mindenes jobb uri házhoz ajánlkozik. Budafoki-ut 33., cipészüzlet. 69147

Mindenes főzőnőnek ajánlkozom uri családhoz. Rákóczi-ut 71., I. 10. 5768

Mindenes ajánlkozik hosszu bizonyitvánnyal. Gyulai Pál-utca 14., fsz. 3. 29445

Vidéki mindenes főzőnő, hosszu bizonyitvánnyal, ajánlkozik. Bem-utca 7., félem. 14.

15. Takaritónő, bejárónő

Takaritónő, aki Városliget környékén lakik, félnapi munkaidőre azonnal felvétetik. Stefánia-ut 24. II. emelet. Spiegel. 58664

Takaritónő, jól főző felvétetik. József-tér 10. II. 4. 58586

Jobb bejárónő jelentkezzék 11-ig. Donáti-utca 3., I. 3.

Fiatal rendes bejárónő ebéddel felvétetik. Lehel-utca 25. II. 4. 69153

Jól főző bejáró mindenest azonnal felveszek. VII., Csányi-utca 3., I. 12. 93901

Gőzfütéses lakásban butorozott szobát keres takaritásért. Molnár-utca 19., I. 14/a. 93910

Rendes asszony délelőtti takaritásra ajánlkozik. Magdolna-utca 43., III. 40. 69127

Takaritónő jól főz, éves bizonyitvánnyal délelőttre ajánlkozik. Molnár-u. 27. házfelügyelő.

Fiatal Beszkárt házaspár lakás takaritásért azonnalra elmenne. Hernád-utca 32. I. 20.

Fiatal bejárónők takaritást vállalnak. Szabolcs-utca 11. földszint 19. 69149

Kitünő referenciákkal délutáni takaritást vállalok. Cereklye Istvánné, Bajza-utca 64. II. 33.

Félnapi bejárónő ajánlkozik Lőportár-utca 8. földszint 17.

Bejáró takaritónő ajánlkozik délelőttre, délutánra. Rottenbiller-utca 54., földszint 2.

Takaritónő ajánlkozik. Székely Bertalan-utca 20. III. 34. Kovács Jánosné. 69191

Fiatal nő takaritást elvállal délelőttre. Rózsa-u. 34. földsz. tiz. 69192

Bejáró takaritónő ajánlkozik jó bizonyitvánnyal. Szigetvári-utca 16. I. 18. 69193

Fiatal bejárónő ajánlkozik egész napra jobb uriházhoz. Deák, Ferenc-tér 10. földsz. 8.

Délelőtti órákra takaritást vállalok. Szigetvári-u. 16. II. 28.

Bejárónő ajánlkozik VIII., Vajdahunyad-utca 38. földsz. 15. Némethyné. *58638

Bejárónő takaritást, főzést, mosást vállal. Szigetvári-utca 10. fölszint 1/A. *58641

Takaritónő ajánlkozik. Kertész-utca 6. ajtó nyolc. 58686

Jobb házaspár idős urnál takaritást vállal szoba konyhás lakásért. Haffner, XIV., Szatmár-utca 101. 69194

Takaritást, mosogatást délutánra vállalok. Grosz, István-ut 31. I. 1. 69174

Takaritónőnek háromszor hetenként elmennék. Elemér-utca 34., III. 39. 29436

Házimunkát vállalnék délutánra. Minden referenciát kibirok. Oláhné, Batthyány-u. 2.

Fiatal bejárónő ajánlkozik, főzést vállal egész napra vagy hetenként háromszor. Kazinczy-utca 18. f. 7. 29452

Fiatal gyermektelen közalkalmazott házaspár magányosnál lakásért takaritást vállal november 15-ére. Tátra-utca 15/a, V. 1. 48622

Esteli, délutáni takaritást keres megbizható magányos nő. „Éva 93902" jeligére főkiadóba.

OKTATAS

16. Házi oktatók ellátással

Nevelőnőt, németet keresek délutánra. Jelentkezés délután: Szalai, Tátra-utca 5-c.

Anyahelyettest izraelitát keresek 14 és 10 éves gimnázista gyermekeim mellé, aki korrepetálást vállal. Ajánlatokat referenciával Örlei Antal, Szeged. *5756

Szellemileg visszamaradt kislányom mellé intelligens kisasszonyt keresek bentlakással. Reichert, Rózsa-utca 12. 58605

Intelligens német kisasszonyt, aki magyarul is tud, fölveszek. Kovács, Csanády-utca 16. I. 2. 58603

Komoly német kisasszonyt keresek délutánra. Jelentkezés délután Fonyó, Aradi-utca 11. III. 1. 69182

Német kisasszony (izr.) délutáni állást keres gyermekek mellé, jó referenciákkal. Leveleket „Korrekt 19553" jeligére főkiadóba.

Magyar-német nevelőnő éves bizonyitványokkal gyermekek vagy idősebb hölgy mellé ajánlkozik. István-ut 5. fszt. 8. 69151

Intelligens magyar kisasszony ajánlkozik gyermek mellé azonnalra. Rombach-u. 10., II. 15. 69160

Magyar, francia csecsemőgondozónő gyermekek mellé vagy házvezetőnői állást keres. P. E. VIII., Reviczky-utca 4/b *48623

Intelligens német kisasszony délelőttre és délutánra ajánlkozik. Lónyay-utca 25., I. 4.

Fiatal ügyes angol, magyar leány gyermekhez elhelyezkedne azonnal. Telefon 160364.

Perfekt német, zongora, angol tudással délutánra elhelyezkedne. Heupe, Kemenes-utca 6. 69173

Német csecsemőgondozónő éves bizonyitványokkal, gyakorlattal, állást keres. Megkeresések: Dr. Weinberber, Andrássy-ut 1. kéretnek. *48643

Központifütéses szoba fürdőhasználatért nyugalmazott főtisztviselő derüslelkü, pedagógus felesége, elemi, középiskolások korrepetálását vállalja. Esetleg háztartást irányit, idős urhölgynek szerető támasza lenne, vagy bármely, uriasszonynak való szeretetteljes munkával adna ellenértéket. „Balatoni szőlőnyaralónk van 84063" főkiadóba. Vagy: Telefon: 11—55—68. *

Uri házhoz gyermek mellé ajánlkozik gimnáziumi érett szerény keresztény uri leány. Somogyi, Bakáts-utca hat.

Született franciákat, németeket, bonnokat, gyermekápolónőket ajánl: Sugár Jolán Petőfi Sándor-utca 10. 188—415.

Intelligens fiatal leány elmenne gyermek mellé német nyelvtudással. Budai, Ráth György-utca 17-a. 69172

17. Előkészités, internátus

Szerényigényü pedagógus — nyelvekben, mathematikában tökéletes — házitanitást vállal, magánvizsgálatokra jól előkészit. Rózsa-utca negyvennyolc, földszint kettő. 5754

Zsoldos legjobban előkészit magánvizsgára, érettségire. Dohány-u. 84. Tel.: 1—424—47.*

Legjobb hirü „Wiener Töchter-Pensionnat St. v. Kastaly" Wien. Központban. Langegasse 65. Tel. A 27—4—22. Minden művelődési lehetőség. Nyelvek. Főzés. Iparművészet. Zene. Sport. ·57907

18. Nyelv- és müvészet-okt.

Angolt jutányosan oktat gyakorlott mester. VIII. Sándor-utca 19. II. 16. 58528

Angol, német, spanyol, francia csoportórák 2 pengőtől. Magánórák. Nyelvstudió, Teréz-körut 33. 69009

Bécsi tanárnő német, francia, zongora, énekoktatást vállal. Telefon 11—45—59. *58666

Kottanélküli kiséretszerkesztéses zongoraoktatás elismert specialistája Szücsné, Damjanich-utca 33. földszint 3. 58671

Szórakozzon egyedülálló, gyorsitott zongoraleckékkel!!! (Kottanélküli, akadémiai, jazz). Havonta határt! Nagymező 64. II. 11. hétfőn, csütörtökön.

Intelligens, fiatal birodalmi német hölgy perfekt tanitja anyanyelvét. Telefon 326—036. 8—10 és 2—4-ig. 84055

Akadémiát végzett urilány kitünő pedagogus, mindenfajta zongoraoktatást, angolt, elemi tanitást vállal fillérekért. „Sürgősen 58678" jeligére.

Zongoratanitást vállal kitünő diplomáju zongoratanárnő. József-utca 17. (142—008.) 58642

Elsőrendü nyelvórák nagyon olcsón. Forditások. Progress, Rákóczi-ut 30. 58662

Perfekt angol, francia hölgy, heti 3 délutánja szabad. „Wienerin 58685" főkiadóba. •

Német nyelvtanitás kereskedelmi levelezés. Korrepetálás. Cim József-körut harminc fiókkiadóban.

Kiváló német tanár cime Rökk Szilárd-u. 29. I. 2. 69012

Államilag képesitett okleveles énektanár énektanitást és korrepetálást vállal. VI., Zichy Jenő-utca 29., I. 2. 19551

Londoni tanár gyorsan, könnyen oktat. „Anthony" hirdetőbe, Andrássy-ut 4. *58667

Legszebb német kiejtésü nyelven tanit uriasszony felnőtt és gyermekeket. Könnyü metódus. Megbeszélés 6—8-ig. József-körut 52. I. 20.

Német nyelvtanárnő fiatalabb oktat könnyen felfogható módszerrel. „Biztos eredmény 5759" főkiadóba.

Német anyanyelvü birodalmi iskolákat végzett urileány németet oktat, tornaórákat vállal. Telefon 130—717. 84077

Olaszul tanuljon olasz tanárnál, levelezés, forditás. „Róma 19556" jeligére főkiadóba.

Angol, francia, német, olasz, portugál, spanyol, stb. nyelvórákat adunk bárhol, bármikor. Rózsa-utca negyvennyolc, földszint kettő. 1755

19. Keresk. oktatás

Gyarmati dr. v. országgyülési gyorsirófőnök gyorsiróiskolája Dalszinház-utca 2. 12-12-08 Esti tisztviselőkurzusok. 48556

Radnai gyors- és gépiróiskola Pázmány Péter-tér 5. Telefon 18—26—84 és Erzsébet-körut 19. Telefon: 14—48—17. Kérjen tájékoztatót. 58399

Irodai gyorsiróvá, gépiróvá gyorsan, olcsón kiképezzük. Különórás kiképzés „Stenografia", Rákóczi-ut 14. *58651

Aki könyvitelt gyakorlati uton tökéletesen kiván rövid idő alatt elsajátitani és mérlegképessé válni, jelentkezzék 326—036 alatt 8—10, vagy 2—4 között. *84054

Ferencköruti (huszonnyolc) Gyorsiróiskolában különféle tanfolyamok. Államvizsga. Állásközvetités. Telefon: 387-129. •

Schreyer gyorsiróiskolája, Muzeum-körut 23—25. Telefon: 188—674. Államvizsga. Állásközvetités. 58385

20. Soffőriskola

Tanuljon Magyarország legrégibb soffőriskolájában. Ungár, VIII. Karpfenstein-utca 20. Telefon: 141—246. 69129

21. Egyéb oktatás

Urilányokat szabni, varrni tanit jutányosan Halmos Erzsi divatszalon, Petőfi Sándor-utca 3., I. 43. 58080

VEGYES ALKALMI MUNKA

22. Betegápolás

Ápolónő szakképzett, urologiában, gyógymasszázsban, pedikürözésben jutányosan ajánlkozik házakhoz. „Ápolónő 29457" Erzsébet-köruti főkiadóba.

Ápolónő beteg mellé ajánlkozik. Izabella-tér 7., I. 15. 29435

23. Szépségápolás

Manikürös, 30 fill. házhoz megyek. Csengery-utca 51. I. 11. második lépcső. 48629

24. Magánnyomozó

Janda Miklós dr. magánnyomozó, olcsó, gyors, megbizható. Teréz-körut harmincnégy. 123—999. 5487

Walter nyugalmazott detektivfőfelügyelő közismert sikereit legmodernebb technika, lelkiismeretesség eredményezi! Telefon: 183—549. IV., Váci-utca 41-a. 69010

Nyerges Alfréd nyomoz, megfigyel, informál. Rákóczi-ut harminchat. Telefon 1—380—98.

Dr. Békési Tibor nyugalmazott rendőrkapitány magánnyomozó Erzsébet-körut 17. Tel. 143-433.

25. Szabás-varrás

Francia, angol szabónő olcsón vállal, ujat átalakit. Liliom-utca 21., II. 12. 69069

Elsőrangu varrónő hozott anyagból otthonra vállal, esetleg házhoz is ajánlkozik. Fail Margit, Rökk Szilárd-utca 19., III. 26. 69146

26. Egyéb alkalmi munka

Jutányos téli-tavaszi kertápolást vállalok. Olaszfasor 25.. trafik. 69175

II. ADAS-VETEL

27. HANGSZER

Ehrbar zongora kitünő állapotban csak privátnak eladó. Aradi-utca 17., II. 1. 93892

Tangóharmonikák 40 pengőtől, uj gramofonok 45 pengőtől, használt lemezek 30 fillértől. **Reményinél,** Király-utca ötvennyolc. 69131

LYRA

Legeslegolcsóbban vásárolhat utólérhetetlen választékbőségünkből Magyarország legnagyobb zongoratermében: „**LYRA**" Részvénytársaság, Erzsébet-körut 19. Sarokbejárat. Jókarban: **Bösendorfer** 500, Steinway, Bechstein, Förster, Wirth, Oeser, Stingl, Laubergergloss, stb. hihetetlenül olcsón. Kényelmes részlet, tisztviselőkedvezmény. Bérzongorák legelőnyösebben. 68832

Grimm, József-körut 65. Világmárkás zongorák, pianinók legolcsóbban részletre, garanciával. *58529

Sternberg
KIR. UDV. HANGSZERGYÁR 136068
VII. RÁKÓCZI-UT 60.

Világmárkás zongorák, pianinók, legujabb, csodaszép hangu, modern hangszerbutorkülönlegességek kizárólag Zongorapalota, Rákóczi-ut 60. 58436

Előlegnélküli huszpengős részletre külföldi zongorák 350 pengőtől. Bősendorfer, Ibach, Förster, Kochkorselt, Stingl, Lauberger világmárkák csodaolcsón: **Fenyőné** zongoratermében, Erzsébet-körut **huszonhat.** 37731

Förster, Rösler, Lauberger, Franzőser, Wirth, Pallikstiasny zongorák, angolmechanikás pianinók legeslegolcsóbban Rákóczi-ut 47. Reissmann zongoraszalonban. *37722

Zongorahangolást olcsón, jól szakszerüen végez Blau Dezső, Bécsben végzett hangoló, Lauberger és Gloss tanitványa. Eötvös-utca 28. Tel.: 112—842. Vétel-eladásnál szakbirálat.

Rövid fekete gyakorló zongora **kettőszáz,** külföldi gyönyörü hangu **négyszáz.** Valódi **Bösendorfer ötszáz.** Garantáltak, jókarban. **Zongorák,** pianinók feltünő olcsón, előleg nélkül, legcsekélyebb részletre. **Rákóczi-ut ötven. Zongorateremben.** Erzsébet-körut sarok. 69011

MUSICA r. t.
VII., Erzsébet-körut 43.

Használt zongorák és pianinók feltünő olcsó árban, kényelmes fizetési feltételek, váltó nélkül. 58383

Hegedü, cselló és alkatrészek árjegyzékét dijtalanul küldi, részletfizetésre szállit Tóth hegedükészitő mester, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. (38 éves cég.) Hegedüt hegedükészitőnél vásároljunk. 69130

Keresztély hirneves zongoraterme, Vilmos császár-ut 66. Legjobb zongorák legolcsóbban, részletre is. Csalódás sohasem érheti. 69132

Lauberger legmodernebb különleges zongora legeslegolcsóbban Reiszmann Márton zongoraszalonjában, Erzsébet-körut **tizenhét.** 37785

Használt zongorákat, pianinókat részletkedvezménnyel, legolcsóbban Uhlik zongoratermében vásárolhat.. Figyelem! Rákóczi-ut 45. Grauer likőrházban. 58622

SCALA zongoraterem, VII., Erzsébet-körut 15.
Bechstein, Blüthner, Bösendorfer, Ehrbar, Stingl, Laubergergloss, Hamburger, Petrof világmárkák hihetetlenül olcsón részletre is. Mignonzongora ötszázért. 37710

Förster, Rösler, Lauberger Wirth, Stelzhammer, Pallikstiassny zongorák, pianinók legméltányosabban. Rákóczi-ut 47. Reissman zongoraszalonban. 5779

Kereszthuros gyakorló zongora **kétszázért.** Világmárkás zongorák, pianinók hihetetlen olcsón Tipoldnál, Rákóczi-ut 61. 93915

EHALL Andrássy-ut 15. **Zongorák, harmóniumok**
páratlanul olcsón, előleg nélküli részletfizetésre is. **Kölcsönzés.** 48639

Zongorák, pianinók még olcsóbban Deutsch Gábornál, Erzsébet-körut harmincharom. Zongorabérlet. 37750

Mignon zongora ötszázért, világmárkás zongorák, pianinók legolcsóbban, legcsekélyebb részletfizetésre. **Scala,** Erzsébet-körut **tizenöt.** 37755

Schweighofer jókarban 250-ért. Zongorák, pianinók részletre. Fahn zongoraterem, Rákóczi-ut 64. 37757

Hamburger, körpáncélos, *árompedálos, csodáshangu zongora, feltünő olcsón: Káldory zeneszerzőnél, Andrássy-ut 9., II. 5. 48621

Zongorát, pianinót legmagasabb áron megveszem. Almássy-tér 11. Tel. 33—56—54. 58687

INGATLAN

29. Birtok

Balatontól 20 percre, gyönyörü kilátással Siófokra, 3700 négyszögöl szőlő gyümölcsössel, pincével, présházzal sürgősen olcsón eladó. Biharynál, Alsóörsön. 84046

Elcserélném 70 kat. hold buzatermő birtokom 35 kat. hold vetéssel, háromszobás lakóházzal, gyümölcsös, állattenyésztésre berendezve, pestkörnyéki uri birtokra. Mezőgyán, Csókrét-tanya. 84043

Budapest, debreceni fővonalon, műuthoz 3 kilométerre 50 magyar holdas jó tanyás birtok, csatorna mellett, öntözhető, szikmentes, prima minőség, kertészetre, gyümölcsösnek is alkalmas, 3 mázsa buzáért haszonbérbe kiadható, azonnal birtokba vehető, elköltözés miatt 450 pengőért holdanként sürgősen eladó. Radnay, Karcag. Válaszbélyeg.

Parcellázás Öttevényben, Győrhöz 14 kilométerre, ahol a bécsi betonut mellett kettőszáz holdból **bármely nagyság vásárolható** mindenttermő, jól kezelt földekből. **Kastély,** épületek, stb. Parcellázási iroda, Öttevény, budapesti megbizott Enessey-iroda, Sándor-utca harminckettő. 37762

Földeladás egy holdtól felfelé Csóron, Székesfehérvár mellett. Káposztaföld **kettőszázötven, árát egy év alatt visszafizeti.** Parcellázási iroda, Csór, budapesti megbizott: Enessey, Sándor-utca harminckettő. 37763

Alkalmi vétel!!! Mindent termő egyszázhetven holdas, pestmegyei birtok, szántóval, erdővel, épületekkel, harmincnégyezerért sürgősen eladó. Felével átvehető. Lónyay-utca 42-a., I. Mérai. 84067

Elcserélem, eladom fehérmegyei **64** holdas, mindent termő birtokot, bőséges épületekkel, pestkörnyéki ingatlanért. Pengős válaszbélyeg. Mária-utca 29. Pecsornik. *37776

30. Telek

Rózsadombon, Vérhalom-térnél, összközmüves telkek igen olcsón, részletfizetésre eladók. Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaság, IV., Deák Ferenc-utca 17. Telefon: 181—853. 58372

Pasaréten, Torockó-utcában összközmüves telkek igen olcsón részletfizetésre eladók. Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaság, IV., Deák Ferenc-utca 17. Telefon: 181—853. 58593

X. kerületben 12.000 négyszögöl telektömb olcsón eladó. Két utcára néző hosszu fronttal. Érdeklődni: I., Alkony-ut 26. Sz. Sándor. 48644

Fogaskerekünél, közmüves, termő nemes gyümölcsös tizenkettő pengőjével eladó. „Tulajdonostól 93849" jeligére főkiadóba.

Népszinház-utcánál telekértékben huszezerért eladom jövedelmező sarokházamat. Taksonyi András, Bezerédy-utca 9. Tel. 349—995. *37687

Nagyjövőjü kis villatelkek **Budán,** a Szent Imre-városban **összközművel,** cisztercita rendház parkja mellett, Daróczi-, Budaörsi-, Aga-utcák között több éves részletre is eladók. Érdeklődni a helyszinen, Ibrahim-utca 13. sz. alatt. Vasárnap egész nap, vagy Magyar Tisztviselők Takarékpénztáránál, IX., Ferenc-körut 14. Telefon: 188—878. 69016

Gyömrőtófürdőn négyszáz öles gyümölcsös ölenkint négy pengőért, előleg nélkül havi részletre eladó. Soponyay, József-körut 2. 37779

Kőbányán, Szállás- és Barabás-utcában 50 négyszögöles, összközmüves telkek igen olcsón, 5 éves részletfizetésre eladók. Kérjen dijtalan tájékoztatót. Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaságtól, IV., Deák Ferenc-utca 17. 58615

Kisebb bérháztelket keresek. Értekezni egytől-háromig. — Berzencey-utca 28., földszint kettő. 58624

Ikerház épitésére telket veszek legalább 20 méter utcafronttal. 29—12—13. 58591*

Belvárosban telket, lebontható öreg házat keresek megvételre készpénzért. Zwillinger Győző, Rákóczi-ut 12. 340—313. 84075

31. Gyár, malom

Ferenc József laktanyánál háromszáz ölön, sok épülettel, üzemháznak kitünő ingatlan huszonhatezerért, ötezerrel átvehető. Taksonyi, Bezerédy-utca 9. 349—995. 37683

Exisztenciát nyujtó gépereju tömegcikk gyár házlebontás, elköltözés miatt negyedáron, kétezerért átadó. 187—684.

32. Bérház

Alkalmi vételü bérházak tőkebefektetésre, huszezertől legmagasabb árig általam kaphatók. Taksonyi András, Bezerédy-utca 9. 349—995. 37684

Bérházamat adómentesen 14 lakással, kényszerből tizenhatezerért eladom. Rákóczi-ut 61. félemelet 3. 37782

Háromemeletes sarokbérház hatodik kerületben, üzletekkel, komfortos lakásokkal, huszezer bérhozadékkal, egyszázezerért eladó. Stern, Baross-utca negyvennégy, földszint **kettő.** 84081